

Nr 8.

Ankom till riksdagens kansli den 8 mars 1940 kl. 3 e. m.

Utlåtande angående regleringen för budgetåret 1940/41 av utgifterna under riksstatens åttonde huvudtitel, innefattande anslagen till ecklesiastikdepartementet.

(2:a avd.)

I bilagan åttonde huvudtiteln till 1940 års statsverksproposition har chefen för ecklesiastikdepartementet vid redogörelsen för de frågor, som tillhöra regleringen för budgetåret 1940/41 av utgifterna under riksstatens åttonde huvudtitel, innefattande anslagen till ecklesiastikdepartementet, inledningsvis anfört bland annat:

Den statsfinansiella situationen nödvändiggjorde den strängaste återhållsamhet vid prövning av framställningar om ökad medelsanvisning. Icke annat än i undantagsfall hade departementschefen ansett sig kunna tillmötesgå i sådant hänseende framställda förslag. Fastmer hade det varit ofrånkomligt att underkasta åttonde huvudtiteln granskning i besparings-syfte.

Departementschefen hade funnit sig böra föreslå indragning av ett stort antal nu utgående anslag.

I sistnämnda hänseende har departementschefen erinrat därom, att för innevarande budgetår anvisats ett flertal anslag till inredning och utrustning av vetenskapliga och museala institutioner och till reparation eller uppförande av nya byggnader, till vilka ändamål under normala förhållanden ytterligare anslagsmedel skulle ha äskats för budgetåret 1940/41. Som exempel på sådana anslag har departementschefen nämnt anslaget å 125,000 kronor till inredning och utrustning för riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m., anslaget å 200,000 kronor till värme- och ventilationsanläggningar i operabyggnaden m. m. och anslaget å 400,000 kronor till om- och nybyggnadsarbeten vid nomadskolorna. Ehuru de här avsedda anslagsändamålen och särskilt det sistnämnda vore av trängande beskaffenhet, kunde fortsatt medelsanvisning å riksstaten för sådana ändamål icke under nuvarande förhållanden ifrågakomma.

Departementschefen har utgått från att anslag till *resestipendier* icke annat än i undantagsfall skulle anvisas för nästa budgetår. På grund härav hava vissa, av departementschefen närmare angivna å huvudtiteln nu för ändamålet uppförda särskilda reservationsanslag ansetts böra bortfalla.

Å huvudtiteln äro vidare nu uppförda ett flertal särskilda anslag till *kursverksamhet m. m.* Departementschefen har till indragning föreslagit åtta dylika, i ingressen till huvudtiteln uppräknade anslag.

Departementschefen har härjämte ansett ytterligare ett flertal *olika anslag* böra indragas för nästa budgetår, vilka anslag finnas angivna i huvudtitelns ingress.

Ett å huvudtiteln uppfört anslag å 26,500 kronor till Folkskolor m. m.: Bidrag till svensk undervisning för svenska barn i utlandet har departementschefen slutligen i betraktande av de osäkra internationella förhållandena ansett icke böra upptagas å huvudtiteln för budgetåret 1940/41. Departementschefen ämnade emellertid framlägga förslag om bestridande i annan ordning av de kostnader för sådan undervisning, som under nästa budgetår kunde tänkas uppkomma.

Utskottet.

Under nu föreliggande förhållanden har utskottet ansett sig böra biträda departementschefens förslag om indragning för nästa budgetår av de av honom angivna anslagen under åttonde huvudtiteln.

Ecklesiastikdepartementet.

1:o **Ecklesiastikdepartementet: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 1, sid. 4 och 5, av det vid ovannämnda proposition, nr 1, fogade utdraget av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 4 januari 1940) föreslagit riksdagen att dels vidtaga av departementschefen angivna ändringar i avlöningsstaten för ecklesiastikdepartementet, dels ock till Ecklesiastikdepartementet: Avlöningar för budgetåret 1940/41 anvisa ett förslagsanslag av 385,000 kronor.

Departementschefen har beträffande avlöningsstaten för ecklesiastikdepartementet anfört:

»I denna stat ifrågasätter jag för nästa budgetår inga andra förändringar än sådana, som föranledas av vad av chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anförts rörande beräkning av vissa anslagsposter i avlöningsstaterna. I berörda sammanhang ha förordats restriktiva åtgärder i vad avser förordnande av vikarier under ledigheter för statliga befattningshavare samt nyanställning av icke-ordinarie tjänstemän och anlitande av tillfällig arbetskraft. Såsom chefen för finansdepartementet anfört, medför en begränsning av vikariatens på grund av reglerna för anslagsposternas disposition minskad belastning å anslagsposterna till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat. Belastningsminskningens storlek kan icke i förväg med säkerhet uppskattas, men den regeln har ansetts kunna tillämpas, att nämnda anslagsposter minskas med lika stora belopp som anslagsposterna till rörligt tillägg höjas på grund av beräknad stegring av levnadskostnadstalet (anslagsposterna till rörligt tillägg, nu beräknade efter 6 procent, avses skola för nästa budgetår beräknas efter 9 procent).

I avlöningsstaten för ecklesiastikdepartementet bör följaktligen anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat minskas med 10,100 kronor till (229,700 — 10,100 =) 219,600 kronor och anslagsposten till rörligt tillägg ökas med samma belopp till (20,200 + 10,100 =) 30,300 kronor. Anslaget bör alltså upptagas med oförändrat belopp.

I det följande ämnar jag föreslå motsvarande förändringar beträffande de under åttonde huvudtiteln i övrigt uppförda avlöningsanslag, ur vilka utgå avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat med nyreglerad avlöning.»

Utskottet får erinra, att utskottet i utlåtande nr 15 den 26 januari 1940 i princip tillstyrkt chefens för finansdepartementet ovanberörda förslag rörande beräkningen av vissa anslagsposter i avlöningsstaterna. Riksdagen har numera fattat beslut i enlighet med vad statsutskottet i nämnda utlåtande hemställt. I anslutning härtill tillstyrker utskottet Kungl. Maj:ts under förevarande punkt framställda förslag.

Utskottet.

I det följande kommer utskottet under de särskilda punkterna att lämna en redogörelse för de omständigheter, som i förekommande fall betingat ändring i anslagsposternas belopp, för så vitt ändringen icke föranletts enbart av den ovan tillämpade regeln för beräkningen av anslagsposterna till tjänstemän å ordinarie stat och till rörligt tillägg.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må

- a) vidtaga av departementschefen angivna ändringar i avlöningsstaten för ecklesiastikdepartementet;
- b) till *Ecklesiastikdepartementet*: *Avlöningar* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 385,000 kronor.

2:o) **Ecklesiastikdepartementet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 2, sid. 5), vilket innebär en i besparingssyfte vidtagen anslagsminskning med 3,100 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ecklesiastikdepartementet*: *Omkostnader* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 58,200 kronor.

Arkiv, bibliotek och museer.

3:o) **Riksarkivet: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 3, sid. 6), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må

- a) vidtaga av departementschefen angivna ändringar i avlöningsstaten för riksarkivet;
- b) till *Riksarkivet*: *Avlöningar* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 261,000 kronor.

4:o) **Riksarkivet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 4, sid. 6—8), vilket innebär en anslagsminskning i besparingssyfte med 4,100 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Riksarkivet: Omkostnader* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 47,800 kronor.

5:o) **Riksarkivet: Inköp av arkivalier och tryckta arbeten.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 5, sid. 8), vilket innebär dels att det för innevarande budgetår till inköp av arkivalier avsedda beloppet å 10,000 kronor indrages, dels ock att de för inköp av tryckta arbeten avsedda medlen, nu 2,000 kronor, undergå en minskning med 500 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Riksarkivet: Inköp av arkivalier och tryckta arbeten* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 1,500 kronor.

6:o) **Riksarkivet: Bokbindning och konservering av arkivalier** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 6, sid. 9), vilket innebär dels en anslagsminskning i besparingssyfte med 1,500 kronor, dels ock en förändring av anslagets natur från obetecknat anslag till reservationsanslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Riksarkivet: Bokbindning och konservering av arkivalier* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 24,500 kronor.

7:o) **Landsarkiven m. m.: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 7, sid. 9 och 10), vilket innebär anslagets uppförande med oförändrat belopp, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) vidtaga av departementschefen angivna ändringar i avlöningsstaten för landsarkiven m. m.;

b) till *Landsarkiven m. m.: Avlöningar* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 171,700 kronor.

8:o) **Landsarkiven m. m.: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 8, sid. 11), vilket innebär en anslagsminskning i besparingssyfte med 1,800 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Landsarkiven m. m.: Omkostnader* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 45,200 kronor.

9:o) **Landsarkiven m. m.: Inköp av arkivalier och tryckta arbeten.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 9, sid. 11 och 12), vilket inne-

bär en anslagsminskning i besparingssyfte med 1,500 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Landsarkiven m. m.: Inköp av arkivalier och tryckta arbeten* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 700 kronor.

10:o) **Landsarkiven m. m.: Bokbindning och konservering av arkivalier.** Kungl. Maj:t har (punkt 10, sid. 12 och 13) föreslagit riksdagen att till Landsarkiven m. m.: Bokbindning och konservering av arkivalier för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 36,000 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag innebär en anslagsminskning i besparingssyfte med 2,500 kronor. *Riksarkivet* har ifrågasatt en anslagshöjning med 5,550 kronor, belöpande å landsarkiven i Uppsala, Vadstena och Lund samt länsarkivet i Östersund. Den begärda anslagshöjningen har i främsta rummet motiverats med inträdd stegring av materielpriserna.

Kungl. Maj:ts förslag innebär vidare, att anslaget, som tidigare haft karaktär av reservationsanslag men för innevarande budgetår uppförts såsom obetecknat, skulle åter få karaktären av reservationsanslag för att möjliggöra besparing av anslagsmedel från ett år till ett annat i syfte att kunna göra rationellare och ur prissynpunkt fördelaktigare materielinköp. *Riksräkenskapsverket* har lämnat sin tillstyrkan härtill.

Departementschefen har vid tillstyrkande av ovannämnda anslagsminskning å 2,500 kronor förklarar sig förutsätta, att vid den fördelning av anslaget mellan de särskilda arkivinstitutionerna, som det borde ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av riksarkivet vidtaga, de mest trängande medelsbehoven komme att bli i möjligaste mån tillgodosedda. Likaledes ansåge departementschefen en undersökning böra komma till stånd, huruvida icke en gemensam upphandling av materiel för samtliga här ifrågasvarande arkivinstitutioners räkning kunde åvägbringas i syfte att därigenom ernå förmånligare priser.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts förevarande förslag. Samtidigt får utskottet framhålla, att utskottet delar departementschefens uppfattning om angelägenheten av att en undersökning kommer till stånd i fråga om centralisering av materielupphandlingen i prisförbilligande syfte.

Utskottet.

Utskottet hemställer förty,

att riksdagen må till *Landsarkiven m. m.: Bokbindning och konservering av arkivalier* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 36,000 kronor.

11:o) **Kungl. biblioteket: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 11, sid. 13—15) föreslagit riksdagen att dels vidtaga av departementschefen

angivna ändringar i avlöningsstaten för kungl. biblioteket, dels ock till Kungl. biblioteket: Avlöningar för budgetåret 1940/41 anvisa ett förslagsanslag av 300,000 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag innebär icke andra förändringar beträffande förevarande anslag än sådana ändringar beträffande vissa anslagsposter i avlöningsstaten för kungl. biblioteket, som berörts under punkt 1:o här ovan. Departementschefen har emellertid i samband med framläggandet av anslagsäskandena för nästa budgetår uttalat sig *dels* beträffande omhändertagandet av redogörarbestyren vid biblioteket, *dels ock* i fråga om beredande av fastare anställning åt filosofie doktorn Toni Schmid.

Redogörarbestyren vid biblioteket omhändervaras nu av en förste bibliotekarie, som avgår med pension under år 1940. *Riksbibliotekarien* har anhållit, att avlöningsanslaget för nästa budgetår måtte höjas med 5,100 kronor för anställande av en kansliskrivare i lönegrad A 11 såsom redogörare. *Statskontoret* har föreslagit, att en extra ordinarie kansliskrivare anställes och att den icke-ordinarie fackpersonalen i motsvarande mån minskas. *Riksräkenskapsverket* tillstyrker inrättandet av en redogörartjänst i lönegraden A 11 men anser det böra övervägas, huruvida icke samtidigt en nedsättning av de för avlöningar till icke-ordinarie personal hittills anvisade anslagsmedlen skulle kunna genomföras, varigenom den eljest inträdande kostnadsökningen skulle kunna helt eller delvis kompenseras.

Departementschefen har för egen del yttrat, att, då kungl. biblioteket numera hade karaktär av huvudförvaltning och redogörarens arbete och ansvar därigenom ökats, föreläge goda skäl för att dessa uppgifter betroddes åt en för ändamålet särskilt anställd befattningshavare. Eftersom åtgärder i ifrågasatt riktning torde medföra merkostnader för statsverket, kunde departementschefen emellertid i nuvarande statsfinansiella läge icke tillstyrka bifall till något av de i ämnet framställda förslagen.

Ur delposten till grundavlöningar m. m. till icke-ordinarie personal utgår avlöning till filosofie doktorn Toni Schmid för undersökningar av i kammарarkivet och riksarkivet befintliga äldre arkivalieomslag m. m., vilka utgöra fragment av medeltida pergamentshandskrifter och tryck.

Professorn *E. Löfstedt m. fl.* ha anhållit, att Toni Schmid måtte erhålla en fast befattning, jämställd med andre arkivarie- eller andre bibliotekariebefattning, och att anslag måtte beviljas till anskaffande av handbibliotek, teknisk utrustning m. m. för ifrågasvarande undersökning. Såsom motivering härför har anförts, att undersökningsarbetet måste läggas upp på lång sikt och att Schmid, som vore särskilt lämplig för arbetets slutförande, borde beredas tryggare arbetsförhållanden och förbättrade yttre forskningsmöjligheter. *Riksarkivet* och *riksbibliotekarien*, som i princip biträtt framställningen, ha förordat, att Schmid skulle knytas till vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien. *Statskontoret* har förklarat sig icke kunna tillstyrka, att under rådande förhållanden åtgärder skulle vidtagas för att giva henne

en förbättrad löneställning, utan borde hon — därest allt fortfarande medel ansåges böra anvisas för tillgodoseende av ifrågavarande forskningsändamål — jämväl i fortsättningen avlönas på sätt hittills skett.

Departementschefen har för egen del anfört:

»Vad beträffar framställningen om fast anställning åt filosofie doktorn Toni Schmid, som nu uppbär arvode, motsvarande lön enligt lönegrad Eo 16 å I-ort, är det av stor betydelse för den historiska forskningen, att det av henne utförda arbetet fullföljes. Att under nuvarande förhållanden öka statens utgifter för ifrågavarande arbete synes mig dock uteslutet. Det väcker betänkligheter, att arbetet, som påbörjades år 1930 och som år 1934 av Schmid med alla förbehåll antogs kunna avslutas inom tio år, enligt en av henne den 16 oktober 1939 avgiven promemoria icke anses kunna slutföras förrän om ett tjugotal år. Ehuru beräkningar av tiden för dylika vetenskapliga arbeten visat sig vanskliga och svårigheterna på detta område synas särskilt stora, måste dock en förutsättning för statsanslagets beviljande rubbas, om den erforderliga tidrymden visar sig så avsevärt avvika från den beräknade som här synes bli fallet. Någon bestämd tid, intill vilken arbetena skola vara slutförda, lärer icke böra eller kunna nu fixeras. Jag förutsätter emellertid, att anslagsbehovet skall underkastas årlig omprövning. I detta syfte torde riksbibliotekarien böra årligen i samband med anslagsäskanden för kungl. biblioteket överlämna redogörelse för undersökningsarbetets fortgång. Jag tillstyrker, att medel för ändamålet anvisas för budgetåret 1940/41. Någon ändrad tjänsteställning för Schmid eller anknytning av verksamheten till annan institution än kungl. biblioteket anser jag mig däremot icke böra nu förorda.»

Vad beträffar redogörarbestyren vid kungl. biblioteket delar utskottet departementschefens uppfattning om att goda skäl föreligga för att dessa uppgifter anförtros åt en för ändamålet särskilt anställd befattningshavare. Utskottet kan dock lika litet som departementschefen i nuvarande statsfinansiella läge tillstyrka något av de i ämnet framställda förslagen.

Utskottet.

Med avseende å filosofie doktorn Toni Schmid's anställnings- och avlöningsförhållanden anser sig utskottet — som icke för närvarande är berett att i frågan intaga en annan ståndpunkt än departementschefens — likväl böra uttala, att enligt utskottets mening en anknytning av hennes verksamhet till vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien synes böra bliva föremål för ytterligare omprövning. Med hänsyn till Toni Schmid's kvalifikationer och arten av hennes arbetsuppgifter synes i samband härmed frågan om beredande av en fastare anställning åt henne och hennes löneställning böra tagas under förnyat bedömande.

Då Kungl. Maj:ts förslag under förevarande punkt icke i övrigt givit utskottet anledning till erinran eller särskilt uttalande, får utskottet hemställa, att riksdagen må

- a) vidtaga av departementschefen angivna ändringar i avlöningsstaten för kungl. biblioteket;
- b) till *Kungl. biblioteket*: *Avlöningar* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 300,000 kronor.

12:o) **Kungl. biblioteket: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 12, sid. 15 och 16), vilket innebär en anslagsminskning i besparingssyfte med 7,400 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kungl. biblioteket: Omkostnader* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 54,700 kronor.

13:o) **Kungl. biblioteket: Bokinköp och bokbindning.** Kungl. Maj:t har (punkt 13, sid. 16 och 17) föreslagit riksdagen att till Kungl. biblioteket: Bokinköp och bokbindning för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 93,500 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 110,000 kronor. Enligt beslut av 1939 års urtima riksdag bör av nämnda anslagsmedel ett belopp av 10,000 kronor icke tagas i anspråk, varigenom anslaget reducerats till 100,000 kronor. Kungl. Maj:ts förslag för nästa budgetår innebär i förhållande till det för budgetåret 1939/40 obesurna anslaget en anslagsminskning av 16,500 kronor.

Det för budgetåret 1938/39 anvisade anslaget — 110,000 kronor — har disponerats med, i avrundade tal, 31,000 kronor för nya böcker, 11,500 kronor för fortsättningsarbeten, 18,200 kronor för tidskrifter o. dyl., 6,500 kronor för antikvarier, 600 kronor för kartor, planscher o. dyl. samt 42,200 kronor för bokbindning.

Departementschefen har anfört huvudsakligen följande:

En sänkning av detta anslag liksom överhuvudtaget anslag till bokinköp vållade betydande olägenheter bland annat därigenom, att i den löpande anskaffningen av ny litteratur uppstode luckor, som i framtiden kunde bli svåra att fylla. Vid en prisstegring å litteratur beskures ytterligare bibliotekens möjligheter att vidmakthålla en tillfredsställande accession. Det rådande statsfinansiella läget tvingade emellertid departementschefen till längre gående restriktioner i avseende å anslag till bokinköp än tidigare vidtagits. Om bokinköpsanslagen minskades i den utsträckning, som här och under vissa punkter i det följande föresloges, låge det vikt uppå, att det samarbete mellan olika bibliotek i fråga om anskaffningen av viss litteratur, som av riksdagen berördes i skrivelsen nr 8/1938 (sid. 4), utvecklades och bragtes att avse jämväl periodisk litteratur. Departementschefen förutsatte, att vederbörande biblioteksmyndigheter ägnade särskild uppmärksamhet åt detta spörsmål, som hittills icke syntes hava i tillräcklig grad beaktats. Det vore icke uteslutet, att det genom ett systematiskt samarbete på detta område, vid vilket borde tagas hänsyn jämväl till den betydande anskaffning av litteratur, som skedde med anlitan av till olika universitets- och högskoleinstitutioner anvisade materielanslag, skulle visa sig möjligt att i viss utsträckning avhjälpa de genom anslagsbeskärningarna framkallade olägenheterna.

Utskottet.

Enligt vad utskottet har sig bekant äger på det av departementschefen angivna området redan nu i viss utsträckning ett samarbete rum mellan

kungl. biblioteket och universitetsbiblioteken. Detta samarbete synes böra i görligaste mån stärkas och omfatta ej blott nyssnämnda bibliotek utan även högskoleinstitutioners och med dessa jämförliga bibliotek.

I anslutning till vad departementschefen uttalat, vill utskottet härjämte understryka vikten av att ifrågavarande samarbete erhåller en sådan systematisk utformning, att det åsyftade resultatet därigenom ernås. Skulle så befinnas erforderligt, torde det böra ankomma på Kungl. Maj:t att efter vederbörande myndigheters hörande utfärda närmare bestämmelser i ämnet.

Utskottet, som tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag, att förevarande anslag för nästa budgetår uppföres med ett belopp av 93,500 kronor, hemställer, att riksdagen må till *Kungl. biblioteket: Bokinköp och bokbindning* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 93,500 kronor.

14:o) **Stifts- och landsbiblioteken: Avlöningar. Stifts- och landsbiblioteken: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 14, sid. 17 och 18), vilket innebär under det förstnämnda anslaget oförändrad medelsanvisning och en minskning i besparingssyfte av det sistnämnda med 200 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) vidtaga av departementschefen angivna ändringar i avlöningsstaten för stifts- och landsbiblioteken;

b) till *Stifts- och landsbiblioteken: Avlöningar* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 39,300 kronor;

c) till *Stifts- och landsbiblioteken: Omkostnader* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 1,800 kronor.

15:o) **Stifts- och landsbiblioteken: Bokinköp och bokbindning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 15, sid. 18 och 19), vilket innebär en anslagsminskning i besparingssyfte med 4,700 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Stifts- och landsbiblioteken: Bokinköp och bokbindning* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 10,800 kronor.

16:o) **Bidrag till pedagogiska biblioteket.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 16, sid. 19), vilket innebär en anslagsminskning i besparingssyfte med 2,500 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom *Bidrag till pedagogiska biblioteket* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 4,500 kronor.

17:o) **Nationalmuseet: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 17, sid. 19 och 20), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) vidtaga av departementschefen angivna ändringar i avlöningsstaten för nationalmuseet;

b) till *Nationalmuseet: Avlöningar* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 229,000 kronor.

18:o) **Nationalmuseet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 18, sid. 20 och 21), vilket innebär en anslagsminskning i besparingssyfte med 2,900 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Nationalmuseet: Omkostnader* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 40,800 kronor.

19:o) **Nationalmuseet: Underhåll och ökande av samlingarna.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 19, sid. 22), vilket innebär en anslagsminskning i besparingssyfte med 35,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Nationalmuseet: Underhåll och ökande av samlingarna* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 33,000 kronor.

20:o) **Livrustkammaren: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 20, sid. 23), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) vidtaga av departementschefen angivna ändringar i avlöningsstaten för livrustkammaren;

b) till *Livrustkammaren: Avlöningar* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 73,900 kronor.

21:o) **Livrustkammaren: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 21, sid. 24), vilket innebär en anslagsminskning i besparingssyfte med 1,300 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Livrustkammaren: Omkostnader* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 6,600 kronor.

22:o) **Livrustkammaren: Underhåll och ökande av samlingarna.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 22, sid. 24), vilket innebär en anslagsminskning i besparingssyfte med 1,500 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Livrustkammaren: Underhåll och ökande av samlingarna* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 500 kronor.

23:o) **Naturhistoriska riksmuseet: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 23, sid. 24—31), vilket innebär å ena sidan en minskning med 4,500 kronor, föranledd av indragning av ett arvodesbelopp åt ett vetenskapligt biträde, å andra sidan en ökning med sammanlagt 5,300

kronor för anställande vid museet av en kamrerare samt biträde åt denne, eller alltså en anslagshöjning med (5,300 — 4,500 =) 800 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande tillägg till personalförteckningen för naturhistoriska riksmuseet:

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än den 20:e.

3 museiassistenter Eo 21;

b) godkänna följande avlöningsstat för naturhistoriska riksmuseet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1940/41:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor 223,100
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 11,360
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a. Grundavlöningar m.m. kronor 60,100	
b. Avlöningsförhöjningar	
m. m., <i>förslagsvis</i>	» 4,940
»	» 65,040
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 26,700

Summa förslagsanslag kronor 326,200;

c) till *Naturhistoriska riksmuseet*: Avlöningar för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 326,200 kronor.

24:o) **Naturhistoriska riksmuseet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 24, sid. 31 och 32), vilket innebär en anslagsminskning i besparingssyfte med 2,700 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Naturhistoriska riksmuseet*: *Omkostnader* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 49,300 kronor.

25:o) **Naturhistoriska riksmuseet: Underhåll och ökande av samlingarna m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 25, sid. 32—35) föreslagit riksdagen att till *Naturhistoriska riksmuseet*: Underhåll och ökande av samlingarna m. m. för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 47,000 kronor.

Då förevarande anslag för innevarande budgetår är uppfört med 95,200 kronor, innebär Kungl. Maj:ts förslag en anslagsminskning med 48,200 kronor. Härav belöpa 15,350 kronor å anslagsmedel, vilka anvisats såsom

slut- eller engångsanslag. I övrigt är anslagsminskningen vidtagen i besparingssyfte.

I detta sammanhang har departementschefen gjort vissa sammanfattande uttalanden rörande de *under åttonde huvudtiteln uppförda anslagen till anskaffande av materiel m. m. för vetenskaplig forskning eller undervisning, till underhåll och ökande av museala samlingar och dylikt.*

Trots de stigande materielpriserna, yttrar departementschefen, och trots det genom teknikens utveckling ständigt växande behovet av anslag till ändamål av denna art, måste flertalet av dessa anslag i nuvarande läge nedsättas. Det vore icke tänkbart att under rådande förhållanden på detta område uppehålla den standard, som i ett gynnsammare statsfinansiellt läge syntes möjlig. Underhållet av statliga samlingar borde sålunda nu begränsas till det nödörftiga. Utökning av samlingar borde ske endast i undantagsfall, ifall staten härigenom icke tillskyndades några utgifter nu eller i framtiden. Fordringarna på den tekniska utrustningen finge nedprutas och största sparsamhet iakttagas vid anskaffandet av materiel av olika slag. Forskningsverksamhet, som utan väsentligare olägenheter kunde bedrivas i långsammare takt, måste inskränkas.

Från dessa utgångspunkter hade departementschefen ansett sig böra bedöma behovet av anslag för nästa budgetår till omförmälda ändamål. En bestämd åtskillnad måste emellertid göras mellan de institutioner, som här vore i fråga. De av ifrågavarande anslag, som vore avsedda huvudsakligen för museal verksamhet eller för speciellt forskningsarbete, torde kunna hårdast beskäras. Departementschefen syftade härvid på anslagen till museer, till rasbiologiska institutet, ortsnamnskommissionen och landsmålsarkiven. De anslag åter, medelst vilka täcktes utgifter för såväl undervisning som forskning, d. v. s. anslagen till universiteten, karolinska institutet och de tekniska högskolorna, kunde icke begränsas lika starkt, detta både med tanke på undervisningens behov och med beaktande av att genom dessa anslag främjades forskningsverksamhet, som kunde vara av stor praktisk och ekonomisk betydelse för vårt land. Sistnämnda synpunkt måste, särskilt beträffande de tekniska högskolorna, tillmätas största vikt.

Utskottet.

Vad departementschefen i ovannämnda avseende anfört har icke givit utskottet anledning till erinran.

Utskottet, som icke heller funnit något att invända mot Kungl. Maj:ts förslag beträffande storleken av förevarande anslag för nästa budgetår, hemställer således,

att riksdagen må till *Naturhistoriska riksmuseet: Underhåll och ökande av samlingsarna m. m.* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 47,000 kronor.

26:o) **Statens etnografiska museum: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 26, sid. 35 och 36), vilket innebär en anslagshöjning med 200 kronor för beredande av arvode åt en extra befattningshavare för särskilt arbete utom tjänstetid, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för statens etnografiska museum, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1940/41:

Avlöningsstat.

1.	Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor 24,000
2.	Avlöningar till icke-ordinarie personal:	
	a. Grundavlöningar m. m.	kronor 24,700
	b. Avlöningsförhöjningar	
	m. m., <i>förslagsvis</i> »	1,500 » 26,200
3.	Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> »	4,600
	Summa förslagsanslag	kronor 54,800;

b) till *Statens etnografiska museum*: Avlöningar för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 54,800 kronor.

27:o) **Statens etnografiska museum: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 27, sid. 36), vilket innebär en i besparings- syfte vidtagen anslagsminskning med 3,200 kronor, hemställer utskottet, att riksdagen må till *Statens etnografiska museum: Omkostnader* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 20,500 kronor.

28:o) **Statens etnografiska museum: Underhåll och ökande av samlingarna m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 28, sid. 37), vilket innebär en huvudsakligen i besparingssyfte vidtagen anslagsminskning med 3,000 kronor, hemställer utskottet, att riksdagen må till *Statens etnografiska museum: Underhåll och ökande av samlingarna m. m.* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 2,900 kronor.

29:o) **Bidrag till nordiska museet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 29, sid. 37 och 38), vilket innebär en anslagsminskning i besparingssyfte med 25,000 kronor, hemställer utskottet, att riksdagen må såsom *Bidrag till nordiska museet* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 225,000 kronor.

30:o) **Bidrag till kulturhistoriska museet i Lund.** Kungl. Maj:t har (punkt 30, sid. 38) förslagit riksdagen att såsom *Bidrag till kulturhistoriska museet i Lund* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 20,000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehäft en inom första kammaren av herr *J. Nilsson* i Malmö väckt motion (I: 21), vari hemställts,

att riksdagen måtte besluta att anvisa ett anslag för budgetåret 1940/41 å 30,000 kronor att tilldelas kulturhistoriska föreningen för södra Sverige.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för det motionsvis gjorda yrkandet, hänvisas till motionen.

Kungl. Maj:ts förslag innebär en anslagsminskning med 7,000 kronor. *Departementschefen* har förklarat, att han under rådande förhållanden funne sig nödsakad föreslå en tillfällig nedsättning av anslaget med sagda belopp.

Utskottet.

Utskottet anser sig icke under nu rådande förhållanden kunna biträda det i motionen framställda yrkandet. Utskottet är fastmer i likhet med departementschefen av den uppfattningen, att anslaget för nästa budgetår måste undergå en ej oväsentlig reduktion. Emot Kungl. Maj:ts förslag till anslagsminskning har utskottet icke något att erinra, varför utskottet hemställer,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å herr Nilssons i Malmö ovannämnda motion (I: 21), i vad den skiljer sig från Kungl. Maj:ts förslag, såsom *Bidrag till kulturhistoriska museet i Lund* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 20,000 kronor.

31:o) **Bidrag till egyptiska museet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 31, sid. 38 och 39), vilket innebär en anslagsminskning i besparingssyfte med 4,500 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom *Bidrag till egyptiska museet* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 15,500 kronor.

32:o) **Bidrag till museal vård av Cypernextpeditionens fyndmaterial.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 32, sid. 39), vilket innebär en anslagsminskning i besparingssyfte med 1,800 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom *Bidrag till museal vård av Cypernextpeditionens fyndmaterial* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 13,200 kronor.

33:o) **Bidrag till musikhistoriska museet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 33, sid. 39 och 40), vilket innebär en anslagsminskning i besparingssyfte med 2,500 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom *Bidrag till musikhistoriska museet* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 11,000 kronor.

34:o) **Bidrag till svenska skolmuseet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 34, sid. 40), vilket innebär en anslagsminskning i besparingssyfte med 2,500 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom *Bidrag till svenska skolmuseet* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 1,000 kronor.

Kyrkliga ändamål.

35:o) **Domkapitlen och stiftsnämnderna: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 35, sid. 41—48) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen angiven avlöningsstat för domkapitlen och stiftsnämnderna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1940/41, dels ock till Domkapitlen och stiftsnämnderna: Avlöningar för budgetåret 1940/41 anvisa ett förslagsanslag av 280,800 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag innebär en anslagsminskning med 1,900 kronor. Anslagsminskningen har uppkommit huvudsakligen genom viss omorganisation av kanslipersonalen vid Stockholms domkapitel ävensom genom en mindre sänkning av anslagsmedlen till grundavlöningar till icke-ordinarie personal vid övriga domkapitel i samband med upphävande av hittills rådande förbud mot disposition av vid vikariatsförordnanden uppkommande besparingar å nämnda medel.

Departementschefen har icke ifrågasatt någon ändring beträffande arvoden åt domkapitelsledamöter eller i fråga av deras rätt till ersättning för avstådda löneförmåner. I förstnämnda hänseende hade ändring påyrkats av *domkapitlet i Visby*, som hemställt, att arvodena för ifrågakommande ledamöter av domkapitlet måtte höjas från 300 kronor till 500 kronor eller samma belopp, som utgår till ledamot av Stockholms domkapitel. *Statskontoret* har avstyrkt framställningen och i samband härmed ifrågasatt, huruvida icke en sänkning av arvodet åt ledamot av sistnämnda domkapitel kunde tagas under övervägande. *Departementschefen* har dock icke ansett sig böra förorda någon jämkning av ersättningsbeloppen, vilka fastställdes så sent som av 1936 års riksdag.

Emot Kungl. Maj:ts förslag till beräkningen av förevarande anslag för nästa budgetår har utskottet icke funnit något att erinra. Utskottet anser sig emellertid — i anslutning till vad statskontoret ovan anfört beträffande arvode åt ledamot av Stockholms domkapitel — böra ifrågasätta huruvida icke en allmän översyn av arvodena till domkapitelsledamöterna bör vidtagas, särskilt med hänsyn till att arvode med enahanda belopp utgår till ledamot vare sig föredragningskyldighet i mera avsevärd omfattning ålagts honom eller icke. Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att för riksdagen framlägga det förslag till ändrade ersättningsgrunder i förevarande avseende, vartill en närmare omprövning av frågan kan giva anledning.

Utskottet.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,
att riksdagen må

- a) godkänna följande avlöningsstat för domkapitlen och stiftsnämnderna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1940/41:

Avlöningsstat.

Utgifter:

I. Kanslipersonal hos domkapitlen och stifts-
nämnderna m. m.

1.	Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor 302,400	
2.	Arvoden och särskilda ersättningar, bestämde av Kungl. Maj:t:		
	a. Grundbelopp, <i>förslagsvis</i> kronor	40,950	
	b. Vikariatsersättningar, <i>förslagsvis</i> »	400	» 41,350
3.	Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
	a. Grundavlöningar m. m.	kronor 119,200	
	b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i> »	10,400	» 129,600
4.	Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>		» 40,600
			<u>Summa kronor 513,950.</u>

II. Skoglig personal hos stiftsnämnderna m. m.

1.	Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor 114,400	
2.	Arvoden och särskilda ersättningar, bestämde av Kungl. Maj:t:		
	a. Grundbelopp	kronor 25,900	
	b. Ersättning till sakkunniga för biträde vid syn av stiftsnämnd m. m., <i>förslagsvis</i> »	5,000	» 30,900
3.	Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
	a. Grundavlöningar m. m. kronor	36,000	
	b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i> »	4,000	» 40,000
4.	Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>		» 14,400
			<u>Summa kronor 199,700.</u>

III. Sammanfattning.

I. Kanslipersonal hos domkapitlen och stiftsnämnderna m. m.	kronor 513,950
II. Skoglig personal hos stiftsnämnderna m. m.	» 199,700
	<hr/> Summa kronor 713,650.

Särskilda uppbördsmedel:

Bidrag från kyrkofonden	kronor 432,850
	<hr/> Nettoutgift kronor 280,800;

b) till *Domkapitlen och stiftsnämnderna: Avlöningar* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 280,800 kronor.

36:o) **Domkapitlen och stiftsnämnderna: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 36, sid. 49—52), vilket innebär en anslagsminskning i besparingssyfte med 5,100 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Domkapitlen och stiftsnämnderna: Omkostnader* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 66,000 kronor.

37:o) **Kleresistaten.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 37, sid. 52), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kleresistaten* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 8,000 kronor.

38:o) **Vissa ersättningar till kyrkofonden.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 38, sid. 52), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Vissa ersättningar till kyrkofonden* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 5,046,400 kronor.

39:o) **Ersättning åt vissa församlingar till följd av lindring i främmande trosbekännares skattskyldighet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 39, sid. 53), vilket innebär en anslagshöjning med 10,000 kronor på grund av den ökade belastningen under de två senaste budgetåren, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ersättning åt vissa församlingar till följd av lindring i främmande trosbekännares skattskyldighet* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 75,000 kronor.

40:o) **Kurser för utbildande av kyrkomusiker m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 40, sid. 53 och 54), vilket innebär en anslagsminskning med 4,800 kronor, vilken ansetts möjlig att ernå genom vidtagande av vissa organisatoriska åtgärder, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kurser för utbildande av kyrkomusiker m. m.* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 12,500 kronor.

41:o) **Lappmarks ecklesiastikverk. Stipendier för utbildande vid universitet av präster, förtrogna med finska språket.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 41, sid. 54), vilket innebär att det förstnämnda anslaget med hänsyn till minskning av antalet därur utgående understöd sänkes med 200 kronor och att det sistnämnda anslaget upptages med samma belopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1940/41 anvisa

a) till *Lappmarks ecklesiastikverk* ett *förslagsanslag* av 3,300 kronor;

b) till *Stipendier för utbildande vid universitet av präster, förtrogna med finska språket*, ett *anslag* av 3,600 kronor.

42:o) **Avlöningar till pastorer vid svenska församlingar i utlandet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 42, sid. 54 och 55), vilket innebär en höjning av anslaget med 1,000 kronor, betingad av ökade utgifter för dyrtidstillägg, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Avlöningar till pastorer vid svenska församlingar i utlandet* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 41,000 kronor.

43:o) **Religiös och social verksamhet bland svenskar i vissa utländska hamnstäder.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 43, sid. 55), vilket innebär ett tillfälligt upphörande av ifrågavarande verksamhet i Calais—Dunkerque och Gdynia och i samband därmed en anslagsminskning med 12,400 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Religiös och social verksamhet bland svenskar i vissa utländska hamnstäder* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 63,000 kronor.

44:o) **Kyrkors underhåll.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 44, sid. 56), vilket innebär en anslagsminskning i besparingssyfte med 500 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kyrkors underhåll* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 1,600 kronor.

45:o) **Ersättningar till kyrkor.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 45, sid. 56), vilket innebär en på grund av minskad belastning vidtagen anslagssänkning med 3,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ersättningar till kyrkor* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 180,000 kronor.

46:o) **Bestridande i vissa fall med allmänna medel av kostnader, förenade med friköp av lägenheter å kyrklig jord.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 46, sid. 56 och 57), vilket innebär en på grund av minskad belastning vidtagen anslagssänkning med 1,700 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bestridande i vissa fall med allmänna medel av kostnader, förenade med friköp av lägenheter å kyrklig jord*, för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 5,300 kronor.

Akademier m. m.

47:o) **Bidrag till svenska akademien.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 47, sid. 58), vilket innebär, att 6,000 kronor, avsedda till understöd åt vittra författare m. fl., skulle på grund av krisläget indragas, hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom *Bidrag till svenska akademien* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 2,300 kronor.

48:o) **Bidrag till vetenskapsakademien.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 48, sid. 58 och 59), vilket innebär dels indragning av de till en katalog över svensk vetenskaplig litteratur och till understöd till Concilium bibliographicum i Zürich avsedda medlen, dels ock sänkning av bidraget till zoologiska stationen i Kristineberg, eller sammanlagt en anslagsminskning med 3,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom *Bidrag till vetenskapsakademien* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 50,600 kronor.

49:o) **Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 49, sid. 59 och 60), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) vidtaga av departementschefen angivna ändringar i avlöningsstaten för de under vitterhets-, historie- och antikvi-

tetsakademien lydande riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.;

b) till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.: Avlöningar* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 411,500 kronor.

50:o) Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.: Omkostnader.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 50, sid. 60 och 61), vilket innebär en anslagsminskning i besparingssyfte med 18,500 kronor, huvudsakligen avseende anslagsmedlen till reseersättningar, publikationstryck och övriga expenser, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.: Omkostnader* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 76,400 kronor.

51:o) Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Statens historiska museum m. m.: Underhåll och ökande av samlingarna.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 51, sid. 61), vilket innebär en anslagsminskning i besparingssyfte med 10,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Statens historiska museum m. m.: Underhåll och ökande av samlingarna* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 6,500 kronor.

52:o) Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet: Vård och underhåll av fornlämningar och byggnadsminnesmärken.

I enlighet med Kungl. Maj:s förslag (punkt 52, sid. 62 och 63), vilket innebär sänkning av anslagsmedlen till fornlämningsvård och undersökning med 11,600 kronor, till vård och underhåll av byggnadsminnesmärken med 5,000 kronor och till omedelbara iståndsättningsåtgärder å vissa byggnadsminnesmärken med 10,000 kronor, varjämte ett engångsanslag å 7,000 kronor bortfallit, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet: Vård och underhåll av fornlämningar och byggnadsminnesmärken* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 26,000 kronor.

53:o) Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Ostasiatiska arkeologiska samlingarna: Avlöningar. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Ostasiatiska arkeologiska samlingarna: Om-

kostnader. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 53, sid. 63 och 64), vilket innebär beträffande förstnämnda anslag en anslagsminskning med 900 kronor till följd av att föreståndaren för ifrågavarande samlingar, professorn K. B. J. Karlgren blivit underkastad civila tjänstepensionsreglementet och allmänna familjepensionsreglementet och förty har att vidkännas tjänste- och familjepensionsavdrag, samt i fråga om sistnämnda anslag en i besparingssyfte vidtagen anslagsminskning med 600 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i avlöningsstaten för de under vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien lydande ostasiatiska arkeologiska samlingarna, som må föranledas av de av 1939 års riksdag beslutade ändrade pensionsbestämmelserna för professorer och lärare m. fl. vid universiteten i Uppsala och Lund samt karolinska mediko-kirurgiska institutet m. m.;

b) till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Ostasiatiska arkeologiska samlingarna: Avlöningar* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 21,400 kronor;

c) till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Ostasiatiska arkeologiska samlingarna: Omkostnader* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 5,900 kronor.

54:o) **Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 54, sid. 64), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) vidtaga av departementschefen angivna ändringar i avlöningsstaten för akademien för de fria konsterna med konsthögskolan;

b) till *Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Avlöningar* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 182,200 kronor.

55:o) **Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 55, sid. 65), vilket innebär en anslagsminskning i besparingssyfte med 1,100 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Omkostnader* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 28,500 kronor.

56:o) **Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Undervisningsmateriel m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 56, sid. 65 och 66), vilket innebär en anslagsminskning i besparingssyfte med 5,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Undervisningsmateriel m. m.* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 21,000 kronor.

57:o) **Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Stipendier m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 57, sid. 66 och 67), vilket innebär tillfällig indragning av anslagsposten å 6,000 kronor till resestipendier för studier i utlandet samt sänkning med 2,500 kronor av anslaget i övrigt, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Stipendier m. m.* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 7,000 kronor.

58:o) **Statens konstråd.** Kungl. Maj:t har (punkt 58, sid. 67 och 68) föreslagit riksdagen att till Statens konstråd för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 8,500 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 11,000 kronor, varför Kungl. Maj:ts förslag innebär en anslagsminskning med 2,500 kronor. Till stöd härför har departementschefen anfört:

Enligt sin instruktion hade statens konstråd att bland annat biträda vederbörande myndigheter vid konstnärlig utsmyckning av byggnader. 1939 års urtima riksdag hade uttalat sig för en reduktion av de anslag till konstnärlig utsmyckning av byggnader, vilka redan ställts till förfogande. Skulle Kungl. Maj:t komma att besluta i enlighet härmed, torde en minskning av de på konstrådet ankommande arbetsuppgifterna vara att för nästa budgetår emotse. Anmärkas kunde, att nya statsanslag till konstnärlig utsmyckning till följd av inskränkningarna i den statliga byggnadsverksamheten icke torde vara att för nämnda budgetår påräkna.

Under sådana förhållanden och i besparingssyfte ville departementschefen föreslå, att förevarande anslag för nästa budgetår nedsattes med 2,500 kronor till 8,500 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela bestämmelser rörande anslaget disposition och rörande ifrågakommande beskäringar av nu utgående arvoden.

Utskottet.

På grund av de nu rådande förhållandena torde en minskning av de på konstrådets handläggning ankommande arbetsuppgifterna vara att emotse under nästa budgetår. Med hänsyn härtill och i besparingssyfte har departementschefen förordat en anslagsminskning med 2,500 kronor. Enligt utskottets mening torde någon nedsättning av anslaget utöver den av departementschefen föreslagna utan större olägenhet kunna vidtagas, och får

utskottet i sådant avseende föreslå en ytterligare reduktion med 1,000 kronor. Anslaget bör förty för nästa budgetår uppföras med 7,500 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,
att riksdagen må till *Statens konstråd* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 7,500 kronor.

59:o) **Musikaliska akademien med musikkonservatoriet: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 59, sid. 68 och 69), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) vidtaga av departementschefen angivna ändringar i avlöningsstaten för musikaliska akademien med musikkonservatoriet;

b) till *Musikaliska akademien med musikkonservatoriet: Avlöningar* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 240,000 kronor.

60:o) **Musikaliska akademien med musikkonservatoriet: Omkostnader.** Kungl. Maj:t har (punkt 60, sid. 69 och 70) föreslagit riksdagen att till Musikaliska akademien med musikkonservatoriet: Omkostnader för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 14,000 kronor.

Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 12,500 kronor. Utgifterna äro därvid beräknade till 24,900 kronor, varav 7,200 kronor för bränsle, lyse och vatten samt 17,700 kronor för övriga expenser. Såsom särskilda uppbördsmedel äro upptagna inkomster i form av lokalhyror m. m. med ett belopp av 12,400 kronor. *Akademien* har för nästa budgetår beräknat utgifterna för ifrågavarande ändamål till oförändrat belopp, 24,900 kronor.

Departementschefen har för egen del anført:

Utgifterna å förevarande anslag hade för budgetåret 1938/39 uppgått till omkring 23,700 kronor, nämligen för bränsle, lyse och vatten cirka 8,050 kronor och för övriga expenser omkring 15,650 kronor. De särskilda uppbördsmedlen hade uppgått till allenast 8,050 kronor. Förstnämnda utgiftspost torde med hänsyn härtill för nästa budgetår böra beräknas till 8,000 kronor, innebärande en höjning med 800 kronor. Å andra sidan syntes delposten till övriga expenser utan svårare olägenhet kunna sänkas med 2,700 kronor till 15,000 kronor. För lokalhyror m. m. torde icke kunna beräknas högre inkomster än 9,000 kronor. I enlighet härmed borde anslaget höjas med 1,500 kronor till 14,000 kronor.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår har musikaliska akademien för nästa budgetår beräknat inkomsterna av lokalhyror m. m. till samma belopp som för innevarande budgetår eller till 12,400 kronor. Med hänsyn

Utskottet.

till att de särskilda uppbördsmedlen för budgetåret 1938/39 uppgingo till allenast 8,050 kronor har departementschefen ansett inkomsterna av lokalhyror m. m. för nästa budgetår icke böra uppskattas till högre belopp än 9,000 kronor. Även efter den av departementschefen vidtagna reduktionen torde ifrågasvarande inkomster enligt utskottets förmenande vara för högt beräknade. Utskottet har nämligen under hand inhämtat, att under nu löpande budgetår i lokalhyror hittills inflytt ett belopp, som i förhållande till den tilländalupna tiden avsevärt understiger såväl den för nyssnämnda budgetår som för nästa budgetår för samma tid kalkylerade inkomstsumman. En minskning av det beräknade inkomstbeloppet för lokalhyror m. m. skulle därför kunna ifrågasättas, men med hänsyn till att förevarande anslag har förslagsanslags natur och utskottet saknar säkrare utgångspunkter för uppskattande av inkomstbeloppets storlek för nästa budgetår, vill utskottet icke motsätta sig bifall till departementschefens förslag på denna punkt. Då departementschefens förslag i övrigt icke givit utskottet anledning till erinran eller uttalande hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Musikaliska akademien med musikkonservatoriet: Omkostnader* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 14,000 kronor.

61: o) **Musikaliska akademien med musikkonservatoriet: Inköp och bindning av böcker och musikaler samt underhåll och vård av instrument.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 61, sid. 70), vilket innebär, att två tillfälligt anvisade anslagsposter å tillhopa 2,800 kronor utgått samt därutöver anslaget i besparingssyfte reducerats med 2,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Musikaliska akademien med musikkonservatoriet: Inköp och bindning av böcker och musikaler samt underhåll och vård av instrument* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 4,300 kronor.

62: o) **Musikaliska akademien med musikkonservatoriet: Stipendier m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 62, sid. 70 och 71), vilket innebär en anslagsminskning i besparingssyfte med 15,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Musikaliska akademien med musikkonservatoriet: Stipendier m. m.* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 5,000 kronor.

63: o) **Teaterrådet.** Kungl. Maj:t har (punkt 63, sid. 71) föreslagit riksdagen att till Teaterrådet för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 7,000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 9,500 kronor, varav 7,500 kronor disponeras till arvoden åt teaterrådets ledamöter och suppleant samt 2,000 kronor till expenser och reseersättningar. Kungl. Maj:ts förslag innebär en anslagsminskning med 2,500 kronor. Ifrågavarande besparing kunde enligt vad departementschefen framhållit endast ernås genom en beskärning av de nu utgående arvodena och genom minskning, i den mån så vore möjligt, av de till expenser och reseersättningar beräknade anslagsmedlen. Departementschefen förutsatte, att det finge ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles meddela bestämmelser i ämnet.

Utskottet har inhämtat, att antalet sammanträden hos teaterrådet under år 1939 endast uppgått till fem. Det synes utskottet som om de teaterrådet åvilande arbetsuppgifterna icke äro större än att en beskärning av anslaget till teaterrådet utöver den departementschefen föreslagit torde kunna låta sig göra. I sådant avseende får utskottet föreslå en ytterligare anslagsminskning med 1,000 kronor. Förevarande anslag bör alltså för nästa budgetår uppföras med ett belopp av 6,000 kronor.

Utskottet.

På grund av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Teaterrådet* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 6,000 kronor.

Universiteten, den medicinska undervisningen m. m.

64:o) **Universitetskanslersämbetet: Avlöningar. Universitetskanslersämbetet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 64, sid. 72), vilket innebär en minskning i besparingssyfte av omkostnadsanslaget med 300 kronor men i övrigt samma anslagsanvisning som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) vidtaga av departementschefen angivna ändringar i avlöningsstaten för universitetskanslersämbetet;

b) till *Universitetskanslersämbetet: Avlöningar* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 46,100 kronor;

c) till *Universitetskanslersämbetet: Omkostnader* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 2,300 kronor.

65:o) **Uppsala universitet: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 65, sid. 72—77) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i avlöningsstaterna för universiteten i Uppsala och Lund samt karolinska mediko-kirurgiska institutet, som må föranledas av de av 1939 års riksdag beslutade ändrade pensionsbestämmelserna för professorer och lärare m. fl., dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i övrigt i avlöningsstaten för universitetet i Uppsala, som föranledas av vad

av departementschefen i statsrådsprotokollet för den 4 januari 1940 föreslagits, dels ock till Uppsala universitet: Avlöningar för budgetåret 1940/41 anvisa ett förslagsanslag av 1,915,300 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft en inom första kammaren av herr *T. Caap* väckt motion (I:106), i den del motionen berör Uppsala universitet, vari hemställts, att riksdagen ville fatta ett principbeslut om att från viss senare tidpunkt på i motionen angivet sätt främja förvaltningsrättens ställning vid svenskt statsuniversitet utan att statsrättens och folkrättens ställning härigenom försämrast.

Beträffande de skäl som anförts till stöd för det motionsvis gjorda yrkandet hänvisas — i den mån redogörelse härför icke lämnas i det följande — till motionen.

Kungl. Maj:ts förslag innebär en anslagsminskning med 55,700 kronor. Denna minskning är huvudsakligen föranledd därav, att de i avlöningsstaten angivna avlöningskostnaderna för professorer och lärare m. fl. till följd av den från och med den 1 juli 1939 genomförda pensionsregleringen för nämnda befattningshavare kunnat minskas med vederbörliga pensionsavdrag. Motsvarande minskning inträder beträffande avlöningsanslagen till Lunds universitet och karolinska mediko-kirurgiska institutet. Pensionsregleringen föranleder även, såsom departementschefen erinrat, vissa formella ändringar i vederbörande avlöningsstater, och Kungl. Maj:ts förslag avser bland annat bemyndigande för Kungl. Maj:t att vidtaga berörda ändringar.

I anslagshänseende innebär Kungl. Maj:ts förslag vidare, att en anslagspost å 4,000 kronor till en personlig professur åt observatorn E. H. von Zeipel utgår till följd av dennes inträde i pensionsåldern ävensom att 1,500 kronor anvisas till ytterligare en amanuens tjänst vid röntgenavdelningen vid akademiska sjukhuset; enahanda belopp förutsättes på vedertaget sätt utgå från sjukhusets stat.

Departementschefen har vidare föreslagit ändrad benämning av professuren i jämförande anatomi. Härjämte föreslås beträffande avlöningsstaten ändringar, motsvarande dem, som ifrågasatts beträffande övriga avlöningsstater.

Härutöver erinrar departementschefen, att Kungl. Maj:t efter medgivande av 1938 års riksdag den 30 juni 1938 förordnat, att vid Uppsala universitet skulle från och med tidpunkt, som Kungl. Maj:t ville framdeles på förslag av kanslern bestämma, dock tidigast från och med den 1 juli 1940, inrättas en professur i internationell rätt. Större akademiska konsistoriet i Uppsala har dock icke ansett sig böra ifrågasätta något anslag till nämnda professur för budgetåret 1940/41, och kanslern har icke funnit det möjligt att i rådande läge göra någon framställning i ämnet. Departementschefen

har anslutit sig till kanslerns uppfattning och utgått ifrån, att åtgärder för tillsättning av nämnda professur tills vidare icke skulle vidtagas.

Departementschefen har vidare — såsom närmare framgår i det följande under punkten 70 angående avlöningsanslaget till Lunds universitet — tillstyrkt, att den nuvarande professuren därstädes i statsrätt, förvaltningsrätt, kyrkorätt och folkrätt, vilken professur blir ledig sommaren 1940, hädanefter skall benämnas professur i förvaltningsrätt och statsrätt med folkrätt. Motsvarande professur vid universitetet i Uppsala torde enligt departementschefens mening böra erhålla en i anslutning härtill ändrad benämning först i samband med inrättandet av den professur i internationell rätt, vilken på sätt departementschefen här ovan föreslagit icke för närvarande bör erhålla innehavare.

I *motionen I:106* har anförts bland annat,

att det syntes välbetänkt, om riksdagen nu fattade ett principbeslut om upprättande av en självständig professur i förvaltningsrätt från viss senare tidpunkt. Denna professur torde böra upprättas i Lund. Om emellertid ekonomiska hinder skulle anses möta för ett sådant beslut, kunde det ifrågasättas, om icke syftet ändå skulle kunna förverkligas inom ramen för de juridiska fakulteternas nuvarande antal professorer. Skulle även denna väg visa sig oframkomlig, återstode möjligheten att, med upphävande av principbeslutet från år 1938 om inrättande av en professur i internationell rätt vid Uppsala universitet, där inrätta en självständig professur i förvaltningsrätt och en professur i statsrätt och folkrätt, varigenom folkrätten skulle kunna beredas ungefär samma förmånliga ställning som genom inrättandet av en professur i internationell rätt. Därest ekonomiska förhållanden så medgäve borde förvaltningsrättens ställning på samma sätt stärkas i såväl Uppsala som Lund genom inrättande på båda ställena av särskilda professorer dels i förvaltningsrätt, dels ock i statsrätt och folkrätt. En principiell lösning av den föreliggande frågan vid innevarande riksdag vore av vikt med hänsyn till att professuren i statsrätt, förvaltningsrätt och folkrätt vid Uppsala universitet kunde förväntas komma att ledigförklaras instundande vår samt motsvarande professur i Lund torde komma att ledigförklaras nästa höst.

Utskottet delar departementschefens uppfattning om att något anslag till professuren i internationell rätt icke bör i rådande läge ifrågasättas för budgetåret 1940/41, varför med åtgärder för tillsättning av professuren bör tillsvidare anstå. Det i *motionen I:106* ifrågasatta upphävandet av principbeslutet angående inrättandet av sagda professur och inrättande i stället av en självständig professur i förvaltningsrätt i Uppsala kan utskottet icke biträda. Utskottet ställer sig alltså avvisande till *motionen I:106* i den del, varom nu är fråga. I detta sammanhang vill utskottet emellertid beröra departementschefens förslag om ändrad benämning å dels professuren i statsrätt, förvaltningsrätt, kyrkorätt och folkrätt i Lund, dels ock professuren i statsrätt, förvaltningsrätt och folkrätt i Uppsala. Såsom närmare

Utskottet.

framgår av vad utskottet under punkten 70 i det följande kommer att anföra tillstyrker utskottet förslaget om att förstnämnda professur erhåller benämningen professur i förvaltningsrätt och statsrätt med folkrätt. Vad beträffar motsvarande professur i Uppsala anser utskottet jämväl denna professur böra redan nu i likhet med ifrågavarande Lundaprofessur erhålla benämningen professur i förvaltningsrätt och statsrätt med folkrätt. Kungl. Maj:t torde bemyndigas att vidtaga härav föranledd ändring i staten för Uppsala universitet.

Emot Kungl. Maj:ts förslag under förevarande punkt har utskottet icke funnit anledning till erinran. Utskottet tillstyrker jämväl, att bemyndigande lämnas Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i avlöningsstaterna för universiteten i Uppsala och Lund samt karolinska institutet, som föranledas av den år 1939 beslutade pensionsregleringen för professorer m. fl. Utskottet hemställer förty,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och med avslag, såvitt nu är i fråga, å herr Caaps förevarande motion (I: 106),

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i avlöningsstaterna för universiteten i Uppsala och Lund samt karolinska mediko-kirurgiska institutet, som må föranledas av de av 1939 års riksdag beslutade ändrade pensionsbestämmelserna för professorer och lärare m. fl.;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i övrigt i avlöningsstaten för universitetet i Uppsala, som föranledas av vad departementschefen i statsrådsprotokollet för den 4 januari 1940 och av utskottet här ovan föreslagits;

c) till *Uppsala universitet: Avlöningar* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 1,915,300 kronor.

66:o) **Uppsala universitet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 66, sid. 77 och 78), vilket innebär en genom reduktion av posten till reseersättningar möjliggjord anslagsminskning med 1,500 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Uppsala universitet: Omkostnader* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 138,500 kronor.

67:o) **Uppsala universitet: Materiel m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 67, sid. 78 och 79), vilket innebär en anslagsminskning i besparingssyfte med 80,000 kronor, motsvarande omkring 15 procent av nu utgående anslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Uppsala universitet: Materiel m. m.* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 450,000 kronor.

68:o) **Uppsala universitet: Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 68, sid. 80), vilket innebär en anslagsminskning i besparingssyfte med omkring 15 procent eller 22,000 kronor, får utskottet, under erinran om vad utskottet under punkten 13 i det föregående anfört, hemställa,

att riksdagen må till *Uppsala universitet: Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 126,500 kronor.

69:o) **Uppsala universitet: Vissa ersättningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 69, sid. 80), vilket innebär en anslagsminskning med 7,800 kronor, sammanhängande med den under punkten 65 här ovan berörda pensionsregleringen, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Uppsala universitet: Vissa ersättningar* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 6,400 kronor.

70:o) **Lunds universitet: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 70, sid. 81—87) föreslagit riksdagen att dels med ändring härutinnan av vad tidigare bestämts, besluta, att vid universitetet i Lund skall från den tidpunkt, som framdeles kan varda bestämd, inrättas en professur i limnologi, dels be- myndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i avlöningsstaten för universitetet i Lund, som föranledas av vad av departementschefen i statsrådsprotokollet för den 4 januari 1940 föreslagits, dels ock till Lunds universitet: Avlöningar för budgetåret 1940/41 anvisa ett förslagsanslag av 1,657,800 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft en inom första kammaren av herr *T. Caap* väckt motion (I: 106), i den del motionen berör Lunds universitet, vari hemställts, att riksdagen ville fatta ett principbeslut om att från en viss senare tidpunkt på i motionen angivet sätt främja förvaltningsrättens ställning vid svenskt statsuniversitet utan att statsrät- tens och folkrättens ställning härigenom försämrats.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för det motionsvis gjorda yr- kandet hänvisas — i den mån redogörelse härför icke lämnats under punk- ten 65 i det föregående — till motionen.

I anslagshänseende innebär Kungl. Maj:ts förslag en minskning med 52,200 kronor, främst föranledd av den i det föregående omnämnda pen- sionsregleringen. Den enda av departementschefen ifrågasatta anslagshöj- ningen avser anvisande av 3,000 kronor till en ny amanuensbefattning vid pediatriiska kliniken.

Kanslern hade härutöver äskat medel bland annat till en professur i limnologi, beslutad av 1939 års riksdag, och en professur i nordisk och jämförande folkkulturforskning.

Beträffande professuren i limnologi föreslår departementschefen av statsfinansiella skäl uppskov med dess inrättande.

Vidkommande inrättandet av en professur i nordisk och jämförande folkkulturforskning inhämtas av statsrådsprotokollet bland annat:

I skrivelsen nr 265/1939 yttrade riksdagen, att, därest det ur olika synpunkter skulle befinnas erforderligt, att en professur i folkminnesforskning i enlighet med universitetsberedningens förslag inrättades, riksdagen utginge från att förslag i ämnet skulle kunna av Kungl. Maj:t framläggas för 1940 års riksdag. Vid ett eventuellt bifall från riksdagens sida till ett förslag i angivna riktning torde professorn C. W. von Sydow i Lund utan ansökningsförfarande kunna kallas till innehavare av en dylik lärostol. Det torde även, yttrade riksdagen, böra i första hand ankomma på Kungl. Maj:t att — om en ordinarie professorsbefattning i folkminnesforskning icke av Kungl. Maj:t skulle befinnas böra komma till stånd — taga under omprövning, huruvida von Sydows vetenskapliga förtjänster och forskargärning motiverade inrättandet för honom av en personlig professur, samt eventuellt förelägga 1940 års riksdag förslag i ämnet.

Kanslern, som verkställt utredning i berörda ärende, har kommit till det resultatet, att en ny professur i nordisk och jämförande kulturforskning borde upprättas vid vardera universitetet, omfattande såväl folkminnesforskning som nordisk etnologi.

Det torde dock icke i nuvarande läge kunna ifrågasättas, anför kanslern, att två professurer i detta ämne skulle samtidigt inrättas i landet. Den närmaste åtgärden syntes böra bli, att professorn von Sydow, som under en så lång följd av år företrätt folkminnesforskningen i Lund, erhöles en professur. Från Uppsala universitet hade föreslagits, att en personlig professur i folkminnesforskning skulle inrättas för von Sydow i Uppsala. Emellertid syntes det mindre lämpligt, att von Sydow överflyttade sin verksamhet till Uppsala de få år, som återstode för honom, innan han uppnådde pensionsåldern. I stället förordade kanslern, att von Sydow kvarstode såsom föreståndare för Hyllén-Cavallius' stiftelse och förenade denna befattning med professur vid Lunds universitet. Härigenom bleve också kostnaden för den nya professuren relativt obetydlig. von Sydow uppbure nämligen ett arvode å 8,200 kronor såsom föreståndare för stiftelsen, vilket arvode genom professurens inrättande skulle besparas. Att göra professuren personlig, syntes ej påkallat. Det vore tvärtom av stor betydelse, att en ordinarie professur redan nu komme till stånd och att dess omfattning fixerades.

Kanslerns förslag vore alltså, att en professur inrättades vid Lunds universitet i nordisk och jämförande folkkulturforskning, att innehavaren av denna professur samtidigt skulle vara föreståndare för Hyllén-Cavallius-stiftelsen samt att till förste innehavare skulle utan ansökan utnännas professorn C. W. von Sydow.

Departementschefen har förklarat att han under nuvarande förhållanden icke kunde tillstyrka kanslerns förslag.

Beträffande den nuvarande professuren i statsrätt, förvaltningsrätt, kyrkorätt och folkrätt, vilken professur blir ledig sommaren 1940, förklarade sig riksdagen i omförmälda skrivelse nr 265/1939 anse skäl föreligga för en undersökning av frågan om det lämpliga ämnesområdet för ifrågavarande professur, varvid syntes böra tagas i övervägande att åt förvaltningsrätten inrymma en starkare ställning i ämneskombinationen. Vederbörande universitetsmyndigheter hava på anförda skäl föreslagit att professurens ämnesområde skulle betecknas förvaltningsrätt och statsrätt med folkrätt. Under framhållande av att ifrågavarande förslag syntes ägnat att främja det av riksdagen uttalade önskemålet, har *departementschefen* tillstyrkt, att professuren skulle erhålla den sålunda ifrågasatta ändrade benämningen.

Utskottet biträder departementschefens förslag, att med inrättandet av *professuren i limnologi* må tills vidare anstå och att professuren inrättas vid den tidpunkt, som framdeles kan varda bestämd. Medel för ändamålet böra därför icke nu beräknas i avlöningsstaten för Lunds universitet. I likhet med departementschefen anser utskottet det angeläget att frågan om professurens inrättande ånyo tages under omprövning i samband med anslagsäskandena till 1941 års riksdag.

Utskottet.

Vad beträffar inrättande av en *professur i nordisk och jämförande folk-kulturforskning* uttalade sig fjolårets riksdag — såsom av den ovan lämnade redogörelsen framgår — för att en närmare utredning av denna fråga skulle komma till stånd. I samband härmed borde enligt riksdagens mening även övervägas frågan om inrättande av en personlig professur i ämnet för föreståndaren för Hyltén-Cavallius' stiftelse i Lund, docenten vid universitetet därstädes, professorn C. W. von Sydow. Kanslern för rikets universitet, som verkställt utredning i ärendet, har föreslagit att vid Lunds universitet skulle inrättas en ordinarie professur i nordisk och jämförande folkkulturforskning, att innehavaren av professuren samtidigt skulle vara föreståndare för nämnda stiftelse samt att till förste innehavare skulle utan ansökan utnämnas von Sydow. Med hänsyn till att enligt kanslerns förslag von Sydow skulle kvarstå såsom föreståndare för Hyltén-Cavallius' stiftelse, i vilken egenskap han uppbär ett årligt arvode av 8,200 kronor som genom professurens inrättande kunde besparas, skulle kostnadsökningen för den nya professuren inskränka sig till ett relativt obetydligt belopp. Departementschefen har emellertid ansett sig under nuvarande förhållanden icke kunna tillstyrka kanslerns ifrågavarande förslag. Utskottet finner för sin del att starka skäl blivit av kanslern anförda för professurens inrättande. Utskottet är emellertid icke berett att nu förorda inrättandet av en ordinarie

professur i ämnet. Däremot anser utskottet den banbrytande verksamhet von Sydow under en mycket lång följd av år utfört för den svenska folkminnesforskningen tala för att en personlig professur upprättas för honom. I anslutning till kanslerns förslag bör von Sydow även såsom innehavare av den personliga professuren kvarstå som föreståndare för Hyltén-Cavallius' stiftelse. Det honom nu i sistnämnda egenskap tillkommande arvodet bör indragas. Avlöningen för den personliga professuren åt von Sydow bör liksom för övriga universitetsprofessorer beräknas till 12,000 kronor, därav 8,000 kronor lön och 4,000 kronor tjänstgöringspenningar, varjämte 1,000 kronor böra avses för ålderstillägg för den händelse Kungl. Maj:t skulle finna skäl föreligga att tillerkänna von Sydow dylikt tillägg. Professuren för von Sydow torde i pensionshänseende böra likställas med ordinarie universitetsprofessorer. På grund härav torde de vid professuren utgående löneförmånerna böra minskas med vederbörliga tjänste- och familjepensionsavdrag, utgörande i runt tal 900 kronor. Anslaget till avlöningar vid Lunds universitet synes alltså böra ökas med (13,000—900=) 12,100 kronor.

Löneförmånerna till von Sydow torde böra i avlöningsstaten beräknas under en post till avlöning till tjänsteman på indragningsstat. von Sydow bör såsom innehavare av den personliga professuren vara underkastad de för universitetsprofessorer i allmänhet stadgade villkoren och bestämmelserna. I fråga om de med professuren förenade åliggandena torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av universitetskanslern därom utfärda erforderliga föreskrifter.

På grund av rådande statsfinansiella förhållanden anser utskottet det uteslutet att biträda det i motionen I: 106 framställda yrkandet om inrättandet av en självständig *professur i förvaltningsrätt* vid universitetet i Lund. Utskottet, som redan i det föregående behandlat motionen i vad den avser inrättandet av en förvaltningsrättsprofessur i Uppsala, kan icke heller tillstyrka ett beträdande av den av motionären angivna utvägen att tillgodose motionens syfte inom ramen för de juridiska fakulteternas nuvarande antal professorer. Utskottet ställer sig alltså avvisande till motionen, i den del, varom nu är i fråga.

Departementschefens i enlighet med vederbörande universitetsmyndigheters tillstyrkan framställda förslag om ändrad benämning å den nuvarande professuren i statsrätt, förvaltningsrätt, kyrkorätt och folkrätt till en *professur i förvaltningsrätt och statsrätt med folkrätt* står i god överensstämmelse med riksdagens i fjol uttalade önskemål och biträdades av utskottet. I fråga om motsvarande professur vid Uppsala universitet har utskottet under punkten 65 i det föregående uttalat sig.

Utskottet ansluter sig till vad Kungl. Maj:t i övrigt under förevarande punkt föreslagit.

Med anledning av utskottets förslag om inrättandet av en personlig pro-

fessur åt professorn C. W. von Sydow bör avlöningsanslagets slutsumma höjas till (1,657,800+12,100 =) 1,669,900 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag, så vitt nu är i fråga, å herr Caaps ovan-nämnda motion (I: 106),

a) med ändring härutinnan av vad tidigare bestämts besluta, att vid universitetet i Lund skall från den tidpunkt, som framdeles kan varda bestämd, inrättas en professur i limnologi;

b) medgiva, att för docenten vid universitetet i Lund, professorn Carl Wilhelm von Sydow må vid nämnda universitet från och med den 1 juli 1940 inrättas en personlig professur i nordisk och jämförande folkkulturforskning med de åligganden för von Sydow såsom innehavare av omförmälda professur, som Kungl. Maj:t bestämmer;

c) besluta, att von Sydow skall såsom innehavare av den personliga professuren i nordisk och jämförande folkkulturforskning vid universitetet i Lund vara i avlönings- och pensionshänseende likställd med universitetsprofessor;

d) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i avlöningsstaten för Lunds universitet, som föranledas av vad av departementschefen i statsrådsprotokollet för den 4 januari 1940 och av utskottet här ovan föreslagits;

e) till *Lunds universitet: Avlöningar* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 1,669,900 kronor.

71:o) **Lunds universitet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 71, sid. 87), vilket innebär en anslagsminskning med 3,800 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Lunds universitet: Omkostnader* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 87,200 kronor.

72:o) **Lunds universitet: Materiel m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 72, sid. 87 och 88), vilket innebär en anslagsminskning i besparingssyfte med omkring 15 procent eller 47,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Lunds universitet: Materiel m. m.* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 278,000 kronor.

73:o) **Lunds universitet: Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 73, sid. 88), vilket innebär en anslagsminskning i besparingssyfte med 20,000 kronor, får utskottet, under erinran om vad utskottet under punkten 13 här ovan anfört, hemställa,

att riksdagen må till *Lunds universitet: Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 117,000 kronor.

74:o) **Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Avlöningar.** Beträffande vad Kungl. Maj:t (punkt 74) föreslagit riksdagen i fråga om anslag till förevarande ändamål avgiver utskottet senare under riksdagen utlåtande, vilket härmed

anmäles.

75:o) **Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 75, sid. 89), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Omkostnader* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 35,000 kronor.

76:o) **Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Materiel m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 76, sid. 89), vilket innebär en anslagsminskning i besparingssyfte med 8,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Materiel m. m.* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 99,000 kronor.

77:o) **Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Bokinköp och bokbindning för biblioteket.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 77, sid. 90), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Bokinköp och bokbindning för biblioteket* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 20,000 kronor.

78:o) **Tandläkarinstitutet: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 78, sid. 90—92), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) vidtaga av departementschefen angivna ändringar i avlöningsstaten för tandläkarinstitutet;

b) till *Tandläkarinstitutet: Avlöningar* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 205,700 kronor.

79:o) **Tandläkarinstitutet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 79, sid. 92), vilket innebär en anslagsminskning i besparings-syfte med 9,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Tandläkarinstitutet: Omkostnader* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 133,000 kronor.

80:o) **Universitetssjukhus: Karolinska sjukhuset: Avlöningar. Universitetssjukhus: Karolinska sjukhuset: Omkostnader. Universitetssjukhus: Serafimerlasarettet: Avlöningar. Universitetssjukhus: Serafimerlasarettet: Omkostnader.** Beträffande vad Kungl. Maj:t (punkt 80) föreslagit riksdagen i fråga om anslag till förevarande ändamål avgiver utskottet senare under riksdagen utlåtande, vilket härmed anmäles.

81:o) **Universitetssjukhus: Bidrag till akademiska sjukhuset i Uppsala.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 81, sid. 93--95), vilket innebär en anslagshöjning med 80,000 kronor, betingad av stegrade avlöningskostnader för sjukhusets sköterske- och biträdespersonal, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Universitetssjukhus: Bidrag till akademiska sjukhuset i Uppsala* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 330,000 kronor.

82:o) **Universitetssjukhus: Bidrag till Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 82, sid. 95 och 96), vilket innebär en anslagshöjning med 53,400 kronor, betingad av den av 1937 års riksdag beslutade ändringen av statsbidragsgrunderna, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Universitetssjukhus: Bidrag till Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 136,000 kronor.

83:o) **Universitetssjukhus: Bidrag till uppförande av nybyggnad för ögonkliniken vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 83, sid. 96 och 97), vilket innebär fortsatt anvisande av anslag till ifrågavarande byggnadsföretag, vartill 164,000 kronor anvisats för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Universitetssjukhus: Bidrag till uppförande av nybyggnad för ögonkliniken vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund*, i huvudsaklig överensstäm-

melse med i ärendet företedda, den 28 september 1938 dagtecknade ritningar, för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 85,000 kronor.

84:o) **Universitetssjukhus: Bidrag till allmänna barnbördshuset i Stockholm.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 84, sid. 97—102), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, får utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot vad departementschefen i förevarande sammanhang anfört och föreslagit rörande befrielse för viss personal vid barnbördshuset från erläggande av retroaktivavgift för höjning av pensionsunderlaget, hemställa,

att riksdagen må till *Universitetssjukhus: Bidrag till allmänna barnbördshuset i Stockholm* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 355,000 kronor.

85:o) **Universitetssjukhus: Bidrag till pediatrik klinik och poliklinik i Stockholm.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 85, sid. 102 och 103), vilket innebär dels att anslaget, som förut varit obetecknat, nu upptages som förslagsanslag i samband med uppförande under det samma av en förslagsvis beräknad anslagspost å 100 kronor till ersättning åt vikarie för amanuensen vid den pediatrika polikliniken, dels ock att anslagsposten till nedsättande av vårdavgifterna för barn, som ej äga hemorts rätt i Stockholm, i besparingssyfte sänkes med 5,500 kronor till 2,500 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Universitetssjukhus: Bidrag till pediatrik klinik och poliklinik i Stockholm* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 68,300 kronor.

86:o) **Gemensamma universitetsändamål: Ersättning åt överläkare vid vissa epidemisjukhus för klinisk undervisning i epidemiologi åt medicine kandidater.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 86, sid. 103 och 104), vilket innebär en på grund av minskad belastning vidtagen anslagssänkning med 400 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Gemensamma universitetsändamål: Ersättning åt överläkare vid vissa epidemisjukhus för klinisk undervisning i epidemiologi åt medicine kandidater* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 10,500 kronor.

87:o) **Gemensamma universitetsändamål: Bidrag till tryckning av doktorsavhandlingar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 87, sid. 104 och 105), vilket innebär en anslagsminskning i besparingssyfte med 20,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Gemensamma universitetsändamål: Bidrag till tryckning av doktorsavhandlingar* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 22,000 kronor.

88:o) **Gemensamma universitetsändamål: Ersättning åt vissa opponenter vid disputationer.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 88, sid. 105), vilket innebär en anslagsminskning i besparingssyfte med 1,100 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Gemensamma universitetsändamål: Ersättning åt vissa opponenter vid disputationer* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 1,900 kronor.

89:o) **Gemensamma universitetsändamål: Ersättning åt sakkunniga i akademiska befordringsärenden. Gemensamma universitetsändamål: Stipendier åt studerande vid universiteten i Uppsala och Lund samt karolinska mediko-kirurgiska institutet.** Beträffande vad Kungl. Maj:t (punkterna 89 och 90) föreslagit riksdagen i fråga om anslag till förevarande ändamål ävensom beträffande två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Bergman* (I: 118) och den andra inom andra kammaren av herr *Jonsson* i Eskilstuna (II: 161) avgiver utskottet senare under riksdagen utlåtande, vilket härmed anmäles.

90:o) **Gemensamma universitetsändamål: Forskarstipendier för docenter vid universiteten i Uppsala och Lund samt karolinska mediko-kirurgiska institutet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 91, sid. 108 och 109), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Gemensamma universitetsändamål: Forskarstipendier för docenter vid universiteten i Uppsala och Lund samt karolinska mediko-kirurgiska institutet* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 35,000 kronor.

91:o) **Gemensamma universitetsändamål: Universitetsstatistik.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 92, sid. 109), vilket innebär en anslagsminskning i besparingssyfte med 1,500 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Gemensamma universitetsändamål: Universitetsstatistik* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 1,500 kronor.

92:o) **Rasbiologiska institutet: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 93, sid. 109 och 110), vilket innebär å ena sidan en sänkning av delposten till lön och tjänstgöringspenningar åt institutets chef, tillika professor i rasbiologi vid universitetet i Uppsala, med 800 kronor,

motsvarande honom åliggande pensionsavdrag, och å andra sidan en höjning av anslagsposten till rörligt tillägg med 600 kronor, hemställer utskottet, att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i avlöningsstaten för rasbiologiska institutet vidtaga de ändringar, som föranledas av vad av departementschefen i statsrådsprotokollet för den 4 januari 1940 föreslagits;

b) till *Rasbiologiska institutet*: *Avlöningar* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 41,500 kronor.

93:o) **Rasbiologiska institutet: Omkostnader. Rasbiologiska institutet: Materiel m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 94, sid. 110 och 111), vilket innebär, att i besparingssyfte omkostnadsanslaget sänkes med 1,100 kronor, belöpande å reseersättningar och övriga expenser, samt materielanslaget med 8,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1940/41 anvisa

a) till *Rasbiologiska institutet*: *Omkostnader* ett *förslagsanslag* av 6,700 kronor;

b) till *Rasbiologiska institutet*: *Materiel m. m.* ett *reservationsanslag* av 19,700 kronor.

94:o) **Farmaceutiska institutet: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 95, sid. 111), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) vidtaga av departementschefen angivna ändringar i avlöningsstaten för farmaceutiska institutet;

b) till *Farmaceutiska institutet*: *Avlöningar* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 90,300 kronor.

95:o) **Farmaceutiska institutet: Omkostnader. Farmaceutiska institutet: Materiel m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 96, sid. 112), vilket innebär, att omkostnadsanslaget i besparingssyfte sänkes med 700 kronor och att materielanslaget av enahanda skäl samt med hänsyn till förefintliga reservationer minskas med 3,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1940/41 anvisa

a) till *Farmaceutiska institutet*: *Omkostnader* ett *förslagsanslag* av 12,900 kronor;

b) till *Farmaceutiska institutet*: *Materiel m. m.* ett *reservationsanslag* av 3,700 kronor.

96:o) **Ortnamnskommissionen: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 97, sid. 112 och 113), vilket innebär, att anslagsmedlen till arvoden åt tillfälligt anställda arbetsbiträden nedsättras med 2,000

kronor till 3,000 kronor, men att å andra sidan anslagsposten till rörligt tillägg höjes med 500 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) ej mindre sänka den i avlöningsstaten för ortnamnskommissionen under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal uppförda delposten till grundavlöningar m. m. med 2,000 kronor till 19,500 kronor och förty sänka nämnda anslagspost till 21,800 kronor än även höja den i samma avlöningsstat uppförda anslagsposten till rörligt tillägg med 500 kronor till 1,600 kronor ävensom till följd härav sänka avlöningsstatens slutsumma till 26,400 kronor;

b) till *Ortnamnskommissionen*: *Avlöningar* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 26,400 kronor.

97:o) **Ortnamnskommissionen: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 98, sid. 113 och 114), vilket innebär indragning av anslagsposten till publikationstryck 3,000 kronor samt sänkning med 1,800 kronor av de för övriga expenser avsedda medlen, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ortnamnskommissionen: Omkostnader* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 3,300 kronor.

98:o) **Ortnamnskommissionen: Insamling och bearbetning av vetenskapligt material.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 99, sid. 114), vilket innebär en anslagsminskning i besparingssyfte med 8,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ortnamnskommissionen: Insamling och bearbetning av vetenskapligt material* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 15,000 kronor.

99:o) **Bidrag till sammanslutningar, som bedriva ortnamnsundersökningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 100, sid. 114 och 115), vilket innebär en anslagsminskning i besparingssyfte med 1,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom *Bidrag till sammanslutningar, som bedriva ortnamnsundersökningar*, för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 2,000 kronor.

100:o) **Landsmålsarkiven: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 101, sid. 115 och 116), vilket innebär en beskärning med omkring $\frac{1}{3}$ eller 3,000 kronor av de för arvoden åt tillfälligt anställda arbetsbiträden och för utredigering av ordbok över Valldamålet avsedda an-

slagsmedlen ävensom en höjning med 2,600 kronor av anslagsposten till rörligt tillägg, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) ej mindre sänka den i avlöningsstaten för landsmålsarkiven under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal uppförda delposten till grundavlöningar m. m. med 3,000 kronor till 84,700 kronor och förty sänka nämnda anslagspost till 94,200 kronor än även höja den i samma avlöningsstat uppförda anslagsposten till rörligt tillägg med 2,600 kronor till 7,900 kronor ävensom till följd härav sänka avlöningsstatens slutsumma till 111,100 kronor;

b) till *Landsmålsarkiven: Avlöningar* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 111,100 kronor.

101:o) **Landsmålsarkiven: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 102, sid. 116), vilket innebär en anslagsminskning i besparingssyfte med 5,800 kronor, nämligen dels 800 kronor av anslagsmedlen till reseersättningar och dels 5,000 kronor av anslagsmedlen till inköp och underhåll av möbler samt för inköp och bindning av böcker m. m., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Landsmålsarkiven: Omkostnader* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 7,500 kronor.

102:o) **Landsmålsarkiven: Insamling och bearbetning av vetenskapligt material.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 103, sid. 116 och 117), vilket innebär en anslagsminskning i besparingssyfte med 20,900 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Landsmålsarkiven: Insamling och bearbetning av vetenskapligt material* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 40,000 kronor.

103:o) **Bidrag till dialektforskningar vid institutet för ortnamns- och dialektforskning vid Göteborgs högskola.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 104, sid. 117), vilket innebär en anslagsminskning med 1,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom *Bidrag till dialektforskningar vid institutet för ortnamns- och dialektforskning vid Göteborgs högskola* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 5,000 kronor.

104:o) **Understödjande av svensk folkminnesforskning.** Kungl. Maj:t har (punkt 105, sid. 117 och 118) föreslagit riksdagen att till Understödd-

jande av svensk folkminnesforskning för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 36,400 kronor.

Av detta anslag, nu 43,400 kronor, utgå 31,400 kronor såsom bidrag till Hyltén-Cavallius' stiftelse för svensk folkminnesforskning och 12,000 kronor såsom bidrag till institutet för folkminnesforskning vid Göteborgs högskola. *Större akademiska konsistoriet i Lund* har hemställt om inrättande av en professur i folkminnesforskning och i samband därmed föreslagit vissa ändringar i fråga om stiftelsens organisation.

Kanslern för rikets universitet har erinrat, att kanslern i annat sammanhang gjort framställning om inrättande vid Lunds universitet av en professur i nordisk och jämförande folkkulturforskning samt i anslutning därtill föreslagit vissa förändringar av anslaget till stiftelsen. Om professuren ej skulle komma till stånd, syntes understödet till stiftelsen för nästa budgetår kunna minskas med 1,500 kronor på grund av att fortsatt anslag icke erfordrades till vissa inventarier m. m.

Departementschefen har erinrat, att han i samband med sin anmälan av Lunds universitets petita avstyrkt förslaget om inrättande av en professur i folkkulturforskning. Av statsfinansiella skäl föreslår departementschefen en anslagsminskning med 7,000 kronor, därav 5,000 kronor belöpte å stiftelsen och 2,000 kronor å institutet.

Ur ifrågavarande anslag utgår av de såsom bidrag till Hyltén-Cavallius' stiftelse avsedda medlen ett årligt belopp av 8,200 kronor till arvode åt stiftelsens föreståndare, professorn C. W. von Sydow. Under punkten 70 i det föregående har utskottet tillstyrkt, att för von Sydow skulle från och med den 1 juli 1940 inrättas en personlig professur i folkkulturforskning vid universitetet i Lund samt beräknat medel för ändamålet under anslaget till avlöningar vid nämnda universitet. Utskottet har tillika förutsatt, att vid bifall till professurens inrättande von Sydow skulle kvarstå såsom föreståndare för Hyltén-Cavallius' stiftelse, men att ovannämnda arvodesbelopp till föreståndaren skulle bortfalla. Med anledning härav torde förevarande anslag kunna för nästa budgetår minskas med 8,200 kronor.

Utskottet.

Emot den av Kungl. Maj:t i besparingssyfte föreslagna anslagsbeskärningen med 7,000 kronor har utskottet icke funnit något att erinra. Anslaget torde alltså för budgetåret 1940/41 böra uppföras med (43,400 — 8,200 — 7,000 =) 28,200 kronor.

På grund av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Understödjande av svensk folkminnesforskning* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 28,200 kronor.

Tekniska högskolor.

105:o) **Tekniska högskolan i Stockholm: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 106, sid. 119—132) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för tekniska högskolan i Stockholm, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1940/41, dels ock till Tekniska högskolan i Stockholm: Avlöningar för budgetåret 1940/41 anvisa ett förslagsanslag av 1,047,000 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag innebär anvisande av samma belopp som för innevarande budgetår. I avlöningsstaten har föreslagits vidtagandet av vissa förändringar, vilka dels äro av formell art, dels ock hänföra sig till den under punkten 1 i det föregående angivna ändrade beräkningen av anslagsposterna till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat och till rörligt tillägg.

Emellertid har departementschefen härutöver gjort vissa uttalanden av principiell natur beträffande frågan om skeppsbyggeriundervisningens organisation.

Skeppsbyggnadsundervisning förekommer för närvarande vid såväl Tekniska högskolan i Stockholm som vid Chalmers tekniska högskola. I Stockholm finnes sålunda en särskild *avdelning för skeppsbyggnad*. Till denna höra de obligatoriska ämnena *hydromekanik* och *skeppsbyggnad* samt ämnena *varvsanläggning* och *flygteknik* (inklusive aerodynamik). Ämnena skeppsbyggnad och flygteknik äro företrädade av professorer, av vilka den i skeppsbyggnad för närvarande är vakant. Ämnena hydromekanik och varvsanläggning åter företrädas av speciallärare med arvoden å respektive 5,400 kronor och 3,600 kronor. Därjämte finnes inom avdelningen en speciallärare i ämnet *elektroteknik* med ett arvode av 4,800 kronor. Undervisningen i övriga ämnen handhaves av lärare tillhörande andra avdelningar.

Ämnet flygteknik förekommer såsom frivilligt ämne jämväl inom avdelningen för maskinteknik.

Då 1936 års riksdag beslöt anvisa medel till uppförande av nybyggnad för fackavdelningen för skeppsbyggeri vid dåvarande Chalmers tekniska institut, skedde detta under den förutsättningen, att den egentliga högre tekniska skeppsbyggeriundervisningen skulle koncentreras till nämnda institut (proposition nr 135/1936 och riksdagens skrivelse nr 215/1936). Nästföljande års riksdag fattade sedermera beslut rörande ombildning av högre avdelningen vid institutet till teknisk högskola från och med den 1 juli 1937, varvid definitivt beslut fattades rörande organisation av den nya högskolans avdelning för skeppsbyggnad (proposition nr 268/1937 och riksdagens skrivelse nr 471/1937).

Vid nyssnämnda beslut lämnades frågan om skeppsbyggnadsavdelningens vid tekniska högskolan i Stockholm framtida ställning och uppgifter öppen. Det förutsattes dock, att denna fråga inom en snar framtid borde upptagas till behandling. I 1937 års åttonde huvudtitel framhöll sålunda dåvarande chefen för ecklesiastikdepartementet i samband med anmälan av frågan om anslagsäskanden till tekniska högskolan i Stockholm, att han förväntade, att sistnämnda högskola i sinom tid skulle inkomma med detaljerat förslag till den omläggning av därvarande skeppsbyggeriavdelning och till densamma knutna lärarkrafter, som kunde påkallas av de då planerade och redan igångsatta anordningarna för skeppsbyggeriavdelningen vid Chalmers tekniska institut. I sin skrivelse nr 8/1937 underströk riksdagen detta uttalande. Med skrivelse den 23 november 1937 överlämnade *tekniska högskolans i Stockholm styrelse* med tillstyrkan ett av högskolans *lärarkollegium* framlagt förslag rörande omorganisation av skeppsbyggnadsavdelningen. Yttranden häröver hava avgivits av *styrelsen för Chalmers tekniska högskola* och dess *lärarkollegium*, av *kommerskollegium*, som i sin tur inhämtat yttrande från *Sveriges varvsindustrieförening*, vidare av *ingenjörsvetenskapsakademien*, *cheferna för marinen* och *flygvapnet* ävensom av *svenska teknologföreningens styrelse*.

Sedan Kungl. Maj:t anbefallt styrelsen för tekniska högskolan i Stockholm att, efter hörande av högskolans lärarkollegium, avgiva utlåtande i anledning av vad som anförts i de i ärendet avgivna yttrandena, har styrelsen med skrivelse den 6 maj 1939 överlämnat ett av lärarkollegiet framlagt, modifierat förslag i ämnet, varöver sedermera utlåtande inhämtats av *statskontoret*.

Det nu föreliggande modifierade förslaget innebär i korthet följande:

Avdelningen för skeppsbyggnad ombildas till en avdelning för skeppsteknik och flygteknik.

Professuren i skeppsbyggnad indrages och i stället inrättas en professur i teknisk hydromekanik.

Samtidigt indrages specialläraryrket i hydromekanik (arvode 5,400 kronor) och ersättes med en specialläraryrket i skeppsbyggnadsteknik med ett arvode av 6,400 kronor.

En specialläraryrket i flygplanbyggnad nyinrättas med ett arvode av 3,000 kronor.

Ett år senare än de nu nämnda förändringarna indrages specialläraryrket i varvsanläggning (arvode 3,600 kronor) och ersättes med en specialläraryrket i maskin- och apparatanläggningar å fartyg med ett arvode av 2,600 kronor.

Merkostnaden för den föreslagna omorganisationen skulle för nästa budgetår komma att uppgå till 4,000 kronor. Efter ett år skulle merkostnaden sjunka med 1,000 kronor till 3,000 kronor.

Det tidigare förslaget skiljer sig från det nu föreliggande — förutom i fråga om vissa detaljer beträffande programmen för de särskilda läroämnen — huvudsakligen därigenom, att det sistnämnda förslaget lägger större vikt vid den flygtekniska undervisningen; sålunda har exempelvis förslaget om en särskild specialläraryrket i flygplanbyggnad framlagts först i sistnämnda framställning.

I flertalet i ärendet avgivna yttranden har lärarkollegiets förslag om bibehållande av skeppsbyggnadsavdelningen vid tekniska högskolan i Stockholm i princip tillstyrkts.

Departementschefen har för egen del anfört:

De av riksdagen tidigare fattade besluten i fråga om skeppsbyggeriundervisningens organisation hade syftat till en koncentration till Göteborg av den egentliga högre tekniska skeppsbyggeriundervisningen. Däremot hade riksdagen hittills icke tagit ställning till frågan, på vad sätt dessa åtgärder borde återverka på tekniska högskolans i Stockholm skeppsbyggnadsavdelning. 1934 års Chalmerssakkunniga hade föreslagit en avveckling av sistnämnda avdelning, varvid den flygtekniska undervisningen tänkts förlagd till annan avdelning. Emellertid hade sedan dess framkommit önskemål om skeppsbyggnadsavdelningens bibehållande såsom en särskild avdelning, ehuru med annan inriktning än för närvarande. Sålunda skulle enligt nu föreliggande förslag, vilket i huvudsak biträfts i de i ärendet avgivna yttrandena, undervisningen i egentlig skeppsbyggnad inskränkas och erhålla en mer allmän läggning samtidigt med att huvudvikten skulle läggas vid å ena sidan frågorna om fartygs allmänna anordning, maskinutrustning, användning och räntabilitet och å andra sidan flygtekniska studier. Undervisningen i flygtekniska ämnen skulle helt koncentreras till förevarande fackavdelning och undergå en icke oväsentlig förstärkning. Undervisningens omläggning inom den nuvarande skeppsbyggnadsavdelningen skulle komma till synes genom en ändring av avdelningens benämning till avdelning för skeppsteknik och flygteknik. Den skeppsbyggnadstekniska utbildningen i landet skulle med andra ord differentieras på två linjer, en mera fartygskonstruktiv i Göteborg och en mera maskin- och driftsteknisk i Stockholm, och den flygtekniska undervisningen fortfarande, ehuru förstärkt, vara förlagd till Stockholm.

För egen del hade departementschefen vid den omprövning, han underkastat nämnda förslag i den form, det numera erhållit, funnit många skäl tala för ett fullföljande av den organisationsplan, vartill grunden lagts genom högre avdelningens vid Chalmers tekniska institut ombildning till teknisk högskola och utbyggandet av skeppsbyggeriinstitutionen därstädes. I ett land med våra begränsade ekonomiska resurser borde icke utan tvingande anledning anordnas speciella utbildningslinjer, som liksom de av de tekniska högskolorna nu föreslagna delvis dubberade varandra och som i en framtid genom utvecklingens gång kunde befaras komma att erhålla samma utbildningsmål eller arbetsinriktning. Det kunde enligt departementschefens mening ifrågasättas, om i vårt land finnes ett så stort behov av ingenjörer med den drifts- och maskintekniska specialutbildning, som skulle förmedlas genom avdelningen för skeppsteknik och flygteknik i Stockholm, att Chalmers tekniska högskola skulle vara ur stånd att tillgodose det samma. En viss tvekan syntes vidare föreligga rörande lämpligheten av en på detta sätt specialiserad utbildning. Till förmån för ett bibehållande vid tekniska högskolan i Stockholm av skeppsbyggeriundervisning i den beskurna form, som i det föreliggande förslaget avsetts, talade å andra sidan den omständigheten, att skeppsbyggeriundervisningen hade många beröringspunkter med den flygtekniska undervisning, som under alla omständigheter fortfarande borde vara förlagd till Stockholm. Det förefölle emellertid, som om denna synpunkt, vilken för övrigt icke av tekniska högskolan i

Stockholm skjutits i förgrunden, ej borde tillmätas avgörande betydelse och i och för sig motivera bibehållandet vid nämnda högskola av en personalorganisation av föreslagen omfattning.

Ur det allmännas synpunkt syntes alltså skäl kunna anföras för lämpligheten av att skeppsbyggeriundervisningen i sin helhet förlades till den snart färdigställda, välutrustade skeppsbyggnadsavdelningen vid Chalmers tekniska högskola. En på så sätt koncentrerad skeppsbyggeriundervisning torde, även om vid tekniska högskolan i Stockholm måste för den flygtekniska undervisningens behov anordnas en lärartjänst, motsvarande den föreslagna professuren i hydromekanik, och även om i Göteborg en viss differentiering inom skeppsbyggnadsavdelningen kunde komma att visa sig påkallad, i längden ställa sig billigare än en uppdelning av ämnet på två högskolor, på sätt av högskolemyndigheterna ifrågasatts.

Vad departementschefen anfört syntes stå i god överensstämmelse med den uppfattning rörande våra tekniska högskolors organisation såsom forsknings- och undervisningsanstalter, varåt riksdagen givit uttryck i sin skrivelse nr 8/1939. Riksdagen hade sålunda förutsatt, att en översyn av nämnda organisationsproblem borde inriktas icke blott på en undersökning i besparingssyfte av lämpliga rationaliseringsåtgärder utan även på en utredning angående möjligheterna att tillskapa en sådan organisation, att den högre tekniska undervisningen vid varje särskild tidpunkt kunde hållas på höjden av utveckling, utan att dock detta skulle behöva medföra avsevärt ökade kostnader för statsverket.

Härtill komme, att de besparingar, som kunde vinnas genom en avveckling av skeppsbyggeriundervisningen vid tekniska högskolan i Stockholm, skulle kunna användas till en välbehörlig förstärkning av den flygtekniska undervisning, som fortfarande borde vara koncentrerad till ifrågavarande högskola. Det vore en öppen fråga, huruvida sistnämnda undervisning i så fall borde förläggas till en särskild, för ändamålet avsedd avdelning eller om den borde inrymmas inom annan avdelning, närmast då avdelningen för maskinteknik.

Det nu anförda gäve vid handen, att den föreliggande frågan om skeppsbyggeriundervisningen vid tekniska högskolan i Stockholm inneslöte flera problem, som måste klarläggas, innan definitivt avgörande kunde träffas. Styrelsen för nämnda högskola syntes bära i samråd med styrelsen för Chalmers tekniska högskola taga nämnda fråga ävensom spörsmålet om den flygtekniska undervisningens organisation under förnyad omprövning med beaktande av vad nu anförts och därvid jämväl undersöka, om en lösning av nämnda frågor efter de nu angivna riktlinjerna medförde behov av ändrad disposition i övrigt av lärarbefattningarna vid de tekniska högskolorna. Slutligt förslag i ämnet torde emellertid bära underställas 1941 års riksdag. Departementschefen hade övervägt, huruvida vid sådant förhållande nya studerande borde från och med nästa läsår emottagas till skeppsbyggeriundervisning vid tekniska högskolan i Stockholm. I frågans nuvarande läge ansåge han sig emellertid icke bära ifrågasätta ett förbud mot nyintagning av sådana studerande, så mycket mindre som det för Chalmers tekniska högskola torde vara fördelaktigare att först vid en senare tidpunkt emottaga den ökade elevtillströmningen.

Av det anförda torde vidare följa, att departementschefen icke nu vore beredd att framlägga förslag om inrättande av en professur i teknisk hydro-mekanik. Den för den flygtekniska utbildningen erforderliga undervisningen i aerodynamik torde tills vidare, intill dess organisationsfrågan lösts, fortfarande böra ankomma på professorn i flygteknik. Därest särskild lärare i flygplanbyggnad funnes oundgänglig under nästa budgetår, torde kostnaderna härför kunna bestridas av de för assistenter och tillfälliga lärarbiträden avsedda medlen.

Vad nu anförts torde slutligen ge vid handen, att — även om den fortsatta utredningen skulle ådagalägga lämpligheten av att vid tekniska högskolan i Stockholm i en eller annan form bibehålla undervisning i skeppsbyggnad — personalorganisationen vid Chalmers tekniska högskola kunde och borde planläggas från den utgångspunkten, att skeppsbyggnadsutbildning komme att i vårt land i huvudsak meddelas endast vid nämnda högskola. Skeppsbyggnadsavdelningen i Göteborg borde därför förses med en för detta ändamål avpassad lärarpersonal.

Utskottet.

Ehuru departementschefen ansett slutligt förslag angående skeppsbyggeriundervisningens ordnande vid de två tekniska högskolorna böra underställas 1941 års riksdag, har han likväl utgått ifrån att personalorganisationen vid Chalmers tekniska högskola borde planläggas från den utgångspunkten, att skeppsbyggnadsundervisningen i vårt land huvudsakligen komme att meddelas endast vid nämnda högskola. Den fortsatta utredning, som departementschefen ansett böra föregå ett definitivt ställningstagande till spörsmålet om skeppsbyggeriundervisningens ordnande, står i intimt samband med frågan om förstärkning av den flygtekniska undervisningen vid tekniska högskolan i Stockholm. Utan att vilja föregripa ett slutligt avgörande av dessa viktiga frågor får utskottet dock uttala, att den rationellaste lösningen förefaller att kunna vinnas om skeppsbyggeriundervisningen i dess helhet koncentreras till Chalmers tekniska högskola, medan åter den flygtekniska undervisningen helt förlägges till tekniska högskolan i Stockholm. Utskottet delar därför departementschefens uppfattning om att förstnämnda högskolas personalorganisation bör redan nu planläggas efter dessa riktlinjer. Samtidigt förutsätter utskottet, att Kungl. Maj:t ägnar frågan om den flygtekniska undervisningens vid tekniska högskolan i Stockholm stärkande och lämpliga utbyggande all möjlig uppmärksamhet och i sinom tid förelägger riksdagen förslag till åtgärder för vinnande av detta syfte, vilka åtgärder — därest skeppsbyggeriundervisningen koncentreras till Chalmers tekniska högskola — torde kunna stå att ernå utan nämnvärda ökningar av kostnaderna vid tekniska högskolan i Stockholm.

Utskottet, som icke funnit något att invända mot Kungl. Maj:ts under förevarande punkt framställda förslag, hemställer förty,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för tekniska högskolan i Stockholm, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1940/41:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor 657,000
<i>Anm.:</i> Från förestående anslagspost skall utgå jämväl ersättning till den eller de personer, som förordnas att uppehålla en del av rektors undervisningsskyldighet såsom professor.	
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämde av Kungl. Maj:t	» 197,300
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a. Grundavlöningar m. m. kronor 410,000	
b. Avlöningsförhöjningar	
m. m., <i>förslagsvis</i>	» 6,200
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 66,500
	<u>Summa kronor 1,337,000</u>

Särskilda uppbördsmedel:

Avgifter från de studerande	kronor 290,000
	<u>Nettoutgift kronor 1,047,000;</u>

b) till *Tekniska högskolan i Stockholm: Avlöningar* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 1,047,000 kronor.

106:o) **Tekniska högskolan i Stockholm: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 107, sid. 132 och 133), vilket innebär en anslagsminskning i besparingssyfte med 17,800 kronor, huvudsakligen avseende posterna reseersättningar åt lärare och övriga expenser, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Tekniska högskolan i Stockholm: Omkostnader* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 222,700 kronor.

107:o) **Tekniska högskolan i Stockholm: Materiel m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 108, sid. 133—135), vilket innebär att fortsatt anslag — för innevarande budgetår 25,000 kronor — icke skulle för nästa budgetår anvisas till anskaffande av fotogrammetrisk utrustning men i övrigt oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Tekniska högskolan i Stockholm: Materiel m. m.* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 477,700 kronor.

108:o) **Tekniska högskolan i Stockholm: Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 109, sid. 135 och 136), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, får utskottet, som i likhet med departementschefen förutsätter, att vid dispositionen av anslaget huvudvikten lägges vid förkovran av tidskriftsbeståndet, hemställa,

att riksdagen må till *Tekniska högskolan i Stockholm: Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 35,000 kronor.

109:o) **Tekniska högskolan i Stockholm: Stipendier. Tekniska högskolan i Stockholm: Ersättning åt vissa opponenter vid disputationer.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 110, sid. 136 och 137), vilket innebär, att i besparingssyfte det förstnämnda anslaget sänkes med 4,000 kronor, avseende stipendier åt lärare för utrikes studieresor, och det sistnämnda anslaget med 100 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1940/41 anvisa

a) till *Tekniska högskolan i Stockholm: Stipendier* ett anslag av 16,000 kronor;

b) till *Tekniska högskolan i Stockholm: Ersättning åt vissa opponenter vid disputationer* ett *förslagsanslag* av 200 kronor.

110:o) **Chalmers tekniska högskola: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 111, sid. 137—145) föreslagit riksdagen att dels besluta, att vid Chalmers tekniska högskola skall från och med den 1 juli 1941 finnas en professur i praktiskt skeppsbyggeri samt att den nuvarande professuren i skeppsbyggeri vid nämnda högskola skall från och med samma tidpunkt benämnas professur i teoretiskt skeppsbyggeri, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för Chalmers tekniska högskola, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1940/41, dels ock till Chalmers tekniska högskola: Avlöningar för budgetåret 1940/41 anvisa ett förslagsanslag av 336,300 kronor.

Av statsrådsprotokollet inhämtas bland annat:

Högskolans styrelse har framlagt förslag om inrättande av en ny professur i praktiskt skeppsbyggeri i stället för den nuvarande speciallärarbefattningen i skeppsbyggeri (arvode 3,000 kronor).

Till stöd härför har styrelsen framhållit, att den nya institutionsbyggnaden för denna avdelning numera — frånsett en del av den planerade utrustningen — vore färdig och från och med höstterminen 1939 tagits i bruk. Vidare komme skeppsprovningssanstalten att stå färdig att tagas i bruk på våren 1940. Tidpunkten vore därför inne att inrätta den av 1934 års Chalmerssakkunniga föreslagna andra professuren i skeppsbyggeri. Den nuvarande professuren i ämnet borde ändras till professur i teoretiskt skeppsbyggeri och en ny professur i praktiskt skeppsbyggeri inrättas. *Statskon-*

toret har framhållit det samband, som råder mellan frågorna om det definitiva organiserandet av skeppsbyggnadsavdelningarna vid å ena sidan tekniska högskolan i Stockholm och å andra sidan Chalmers tekniska högskola.

Departementschefen har, under återopande av vad han anfört i fråga om skeppsbyggnadsavdelningens i Stockholm organisation, uttalat, att det syntes möjligt att redan nu taga slutlig ståndpunkt till det av styrelsen för Chalmers tekniska högskola framlagda förslaget om inrättande av en ny professur i praktisk skeppsbyggnad vid denna högskola.

Denna fråga syntes vara av den angelägna art, att den borde lösas trots de nu föreliggande statsfinansiella svårigheterna. Det syntes icke vara med klok ekonomi förenligt att icke till näringslivets bästa utnyttja den för dryga kostnader iordningställda skeppsbyggeriinstitutionen i Göteborg, som syntes erbjuda mycket gynnsammare betingelser för undervisning och forskning inom detta viktiga ämnesområde än tidigare i vårt land stått till buds. Departementschefen ansåge sig därför böra biträda högskolans förslag om inrättande av en professur i praktiskt skeppsbyggeri och indragning av den nuvarande specielläraryrkebefattningen i skeppsbyggeri samt ändrad benämning å den nuvarande professuren i samma ämne. Då det emellertid torde kunna förväntas, att tillsättning av den nya professuren med hänsyn till gällande bestämmelser kunde ske först under år 1941, torde förslaget böra genomföras först från och med den 1 juli 1941. På det att tillsättningsåtgärder skulle kunna inledas, torde emellertid beslut böra fattas om inrättande av nämnda professur, räknat från och med sistnämnda tidpunkt, och om ändrad benämning å den nuvarande professuren från samma tidpunkt.

Kungl. Maj:ts förslag innebär i övrigt huvudsakligen viss utvidgning av personalen vid högskolans bibliotek för en merkostnad av 5,600 kronor ävensom anvisande av 2,500 kronor till bokföringshjälp åt kamreraren i avbidan på närmare erfarenhet, huruvida icke kamrerar- och sekreterarsysslor kunde förenas i en tjänst. Samtidigt har föreslagits, att det nuvarande sekreterararvodet å 2,500 kronor indrages, varvid förutsatts, att kamreraren skall fullgöra jämväl förekommande sekreterargöromål. Vidare skulle anvisas ett arvode av 1,800 kronor till anställande av portvakt i högskolans huvudbyggnad. Den sammanlagda kostnadsökningen uppgår alltså till $(5,600 + 2,500 + 1,800 - 2,500 =) 7,400$ kronor, vartill skulle komma en höjning med 400 kronor av delposten till avlöningsförhöjningar, eller alltså $(7,400 + 400 =) 7,800$ kronor.

Någon ökning av förevarande anslags slutsumma för nästa budgetår för- anledes emellertid icke till följd av berörda förslag, enär en tillfällig anslagsminskning med 31,000 kronor kunnat ske beträffande de för avlöande av assistenter och lärarbiträden avsedda medlen, vilka icke under de senast förflutna budgetåren blivit i sin helhet utnyttjade. På grund härav kan anslagets slutsumma sänkas med $(31,000 - 7,800 =) 23,200$ kronor.

Under erinran om vad utskottet vid behandlingen i det föregående av avlöningsanslaget till tekniska högskolan i Stockholm anfört med avseende

Utskottet.

å organisationen av skeppsbyggeriundervisningen får utskottet här framhålla, att utskottet delar departementschefens uppfattning om att slutlig ställning redan nu bör tagas till frågan om inrättande av en ny professur i praktiskt skeppsbyggeri vid Chalmers tekniska högskola. Utskottet tillstyrker, att principbeslut nu fattas av riksdagen om denna professurs inrättande. På av departementschefen anförda skäl bör professuren dock inrättas först från och med den 1 juli 1941. Från samma tidpunkt bör den nuvarande professuren i skeppsbyggeri ändras till en professur i teoretiskt skeppsbyggeri.

Med biträdande även i övrigt av vad departementschefen under denna punkt föreslagit hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) besluta, att vid Chalmers tekniska högskola skall från och med den 1 juli 1941 finnas en professur i praktiskt skeppsbyggeri samt att den nuvarande professuren i skeppsbyggeri vid nämnda högskola skall från och med samma tidpunkt benämnas professur i teoretiskt skeppsbyggeri;

b) godkänna följande avlöningsstat för Chalmers tekniska högskola, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1940/41:

A v l ö n i n g s s t a t .

Utgifter:

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor 209,000
--	----------------

Anm: Från förestående anslagspost skall utgå jämväl ersättning till den eller de personer, som förordnas att uppehålla någon del av rektors undervisningsskyldighet som professor.

2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 79,500
---	----------

3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
---	--

a. Grundavlöningar

m. m. kronor 98,650

b. Avlöningsförhöjningar

m. m., *förslagsvis* » 1,250 » 99,900

4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» <u>21,900</u>
--	-----------------

Summa kronor 410,300

Särskilda uppbördsmedel:

Elevavgifter	kronor 74,000
------------------------	---------------

Nettoutgift kronor 336,300;

c) till *Chalmers tekniska högskola*: Avlöningar för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 336,300 kronor.

111:o) **Chalmers tekniska högskola: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 112, sid. 145 och 146), vilket innebär å ena sidan en sänkning av delposten till övriga expenser med 1,000 kronor och indragning av det hittills utgående understödet av 650 kronor till gymnastikföreningen vid högskolan, å andra sidan en ökning av anslagsmedlen till bränsle, lyse och vatten med 4,000 kronor och en höjning av anslaget med 550 kronor, föranledd av minskade särskilda uppbördsmedel, eller sammanlagt en anslagshöjning med 3,000 kronor, hemställer utskottet,
att riksdagen må till *Chalmers tekniska högskola: Omkostnader* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 67,700 kronor.

112:o) **Chalmers tekniska högskola: Materiel m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 113, sid. 146), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,
att riksdagen må till *Chalmers tekniska högskola: Materiel m. m.* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 105,000 kronor.

113:o) **Chalmers tekniska högskola: Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 114, sid. 146 och 147), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,
att riksdagen må till *Chalmers tekniska högskola: Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 25,000 kronor.

114:o) **Chalmers tekniska högskola: Stipendier.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 115, sid. 147), vilket innebär en anslagsminskning i besparingssyfte med 1,500 kronor, avseende stipendier åt lärare för utrikes studieresor, hemställer utskottet,
att riksdagen må till *Chalmers tekniska högskola: Stipendier* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 900 kronor.

115:o) **Chalmers tekniska högskola: Utrustning av nybyggnad för fackavdelningen för skeppsbyggeri m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 116, sid. 147 och 148), vilket innebär anvisande av ett slutanslag å 80,000 kronor, hemställer utskottet,
att riksdagen må till *Chalmers tekniska högskola: Utrustning av nybyggnad för fackavdelningen för skeppsbyggeri m. m.* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 80,000 kronor.

116:o) **Ersättning åt sakkunniga i befordringsärenden vid de tekniska högskolorna.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 117, sid. 148), vilket innebär en anslagsminskning i besparingssyfte med 2,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ersättning åt sakkunniga i befordringsärenden vid de tekniska högskolorna* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 1,000 kronor.

Skolöverstyrelsen.

117:o) **Skolöverstyrelsen: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 118, sid. 149—157), vilket innebär bland annat att en ledigblivande aktuariefattning å överstyrelsens statistiska avdelning skulle indragas samt i övrigt en anslagshöjning med 6,900 kronor, huvudsakligen föranledd av ökning av anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, hemställer utskottet,

att riksdagen må,

a) ur personalförteckningen för skolöverstyrelsen utesluta en aktuarie i lönegraden A 21;

b) godkänna följande avlöningsstat för skolöverstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1940/41:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor	407,000	
2. Avlöning till tjänsteman å indragningsstat, <i>förslagsvis</i>	»	1,300	
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:			
a. Grundbelopp	kronor	31,400	
b. Vikariatsersättningar			
m. m., <i>förslagsvis</i>	»	800	» 32,200
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:			
a. Grundavlöningar			
m. m.	kronor	180,000	
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	»	13,500	» 193,500
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	54,900	

Summa förslagsanslag kronor 688,900;

c) till *Skolöverstyrelsen: Avlöningar* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 688,900 kronor.

118:o) **Skolöverstyrelsen: Omkostnader.** Kungl. Maj:t har (punkt 119, sid. 157 och 158) föreslagit riksdagen att till Skolöverstyrelsen: Omkostnader för budgetåret 1940/41 anvisa ett förslagsanslag av 114,300 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag innebär *dels* att anslagsposten till reseersättningar på grund av anslagsbelastningen och av statsfinansiella skäl skulle sänkas med 8,000 kronor, *dels* att anslagsmedlen till bränsle, lyse och vatten skulle höjas med 1,800 kronor, *dels* att anslagsmedlen till övriga expenser skulle ökas med 3,000 kronor, *dels ock* att anslagsposten å 8,200 kronor till publikationstryck skulle helt indragas. Ett bifall till Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag skulle medföra en anslagsminskning med 11,400 kronor.

Ehuru utskottet icke anser sig böra motsätta sig bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag, har utskottet likväl velat uttala sitt beklagande av den starka anslagsbeskränning, som vidtagits med avseende å anslagsposten till reseersättningar, då det enligt utskottets uppfattning är av synnerlig vikt, att skolöverstyrelsen disponerar över icke alltför knappt tillmätta medel för den betydelsefulla inspektionsverksamhet överstyrelsen har att utföra. Utskottet vill betona angelägenheten av att så snart den statsfinansiella situationen det medger anslagsmedel i större utsträckning ställas till skolöverstyrelsens förfogande för ifrågavarande ändamål.

Utskottet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Skolöverstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 114,300 kronor.

Allmänna läroverken m. m.

119:o) **Högre lärarinneseminariet: Avlöningar.** Beträffande vad Kungl. Maj:t (punkt 120) föreslagit riksdagen i fråga om anslag till förevarande ändamål avgiver utskottet senare under riksdagen utlåtande, vilket härmed anmäles.

120:o) **Högre lärarinneseminariet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 121, sid. 159), vilket innebär en anslagsminskning i besparingssyfte med 4,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Högre lärarinneseminariet: Omkostnader* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 40,300 kronor.

121:o) **Högre lärarinneseminariet: Stipendier.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 122, sid. 159 och 160), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Högre lärarinneseminariet: Stipendier* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 1,700 kronor.

122:o **Allmänna läroverken: Avlöningar.** Beträffande vad Kungl. Maj:t (punkt 123) föreslagit riksdagen i fråga om anslag till förevarande ändamål avgiver utskottet senare under riksdagen utlåtande, vilket härmed anmäles.

123:o) **Allmänna läroverken: Bokinköp och bokbindning.** Kungl. Maj:t har (punkt 124, sid. 160 och 161) föreslagit riksdagen att till Allmänna läroverken: Bokinköp och bokbindning för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 25,000 kronor.

Av statsrådsprotokollet inhämtas att anslaget för innevarande budgetår uppförts med 100,000 kronor, att enligt bilaga 6 till den till 1939 års urtima riksdag avlåtna propositionen nr 79 förutsatts, att av nämnda anslagsbelopp 20,000 kronor icke skall tagas i anspråk, samt att departementschefen för nästa budgetår föreslagit en reduktion av anslaget med 75,000 kronor till 25,000 kronor.

Utskottet.

Utskottet förutsätter, att den synnerligen starka reduktion som föreslagits beträffande förevarande anslag allenast kommer att få tillfällig natur och att anslaget så snart omständigheterna det tillåta åter kommer att uppbibras till ett för det med anslaget avsedda ändamålet mera betryggande belopp. Utskottet, som under nu rådande förhållanden ansett sig böra godtaga Kungl. Maj:ts förslag, får hemställa,

att riksdagen må till *Allmänna läroverken: Bokinköp och bokbindning* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 25,000 kronor.

124:o) **Allmänna läroverken: Bidrag till ljus- och vedkassorna m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 125, sid. 161 och 162), vilket innebär en på grund av anslagsbelastningen betingad anslagshöjning med 60,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Allmänna läroverken: Bidrag till ljus- och vedkassorna m. m.* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 480,000 kronor; därav högst 20,000 kronor må, efter Kungl. Maj:ts beprövande, användas såsom bidrag till nedbringande för samtliga lärjungar av avgifterna till nämnda kassor i sådana fall, då berörda avgifter kunna anses alltför tyngande.

125:o) **Allmänna läroverken: Ersättning för djäknepeningar m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 126, sid. 162), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Allmänna läroverken: Ersättning för djäknepeningar m. m.* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 8,500 kronor.

126:o) **Allmänna läroverken: Rese- och flyttningsersättningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 127, sid. 162—165), vilket innebär att ifrågavarande rese- och flyttningsersättningar, som hittills gäldats från anslaget Allmänna läroverken: Diverse oförutsedda behov, nu skola bestridas från ett särskilt för ändamålet uppfört anslag, hemställer utskottet, att riksdagen må till *Allmänna läroverken: Rese- och flyttningsersättningar* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 10,000 kronor.

127:o) **Intagningsnämnder vid vissa allmänna läroverk m. fl. läroanstalter.** Kungl. Maj:t har (punkt 128, sid. 165) föreslagit riksdagen att till Intagningsnämnder vid vissa allmänna läroverk m. fl. läroanstalter för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 10,000 kronor.

I syfte att vinna erfarenhet rörande möjligheterna att avskaffa inträdesprovningarna vid de allmänna och kommunala läroverken beslöt 1939 års lagtima riksdag anvisa ett reservationsanslag av 10,000 kronor för inrättande av intagningsnämnder vid vissa sådana läroanstalter. *Skolöverstyrelsen* har, då ifrågavarande nämnder skulle träda i verksamhet först under våren 1940 och erfarenheter därför saknades om kostnaderna för desamma, hemställt, att anslaget måtte för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp. *Departementschefen* har biträtt skolöverstyrelsens förslag.

Genom proposition nr 101/39 framlade Kungl. Maj:t förslag om att ett ändrat förfarande för intagning av elever i första klassen försöksvis skulle komma till stånd vid ett antal allmänna läroverk och med dem jämförliga läroanstalter. I stället för en intagning grundad såsom hittills på en med de inträdessökande verkställd inträdesprovning skulle folkskolebetygen i regel läggas till grund för bedömningen. Då intagningen alltså skulle ske på grundval av vitsorden från folkskolan och både folkskola och läroverk på grund härav hade intresse av att förfarandet även i enskildheterna fungerade tillfredsställande, hade det synts lämpligt, att en särskild för varje läroverk tillsatt intagningsnämnd skulle avgöra, vilka av de sökande som skulle godkännas och intagas i läroverket. Nämnden skulle bestå av fem ledamöter, av vilka tre skulle representera läroverket och två folkskolan. Det ökade samarbete mellan folkskola och läroverk, som skulle ernås om sådana nämnder inrättades, tillmätte föredragande departementschefen stor betydelse med hänsyn till folkskolans karaktär av bottenskola. Det skulle få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela föreskrifter rörande nämndernas sammansättning och arbetsuppgifter. Departementschefen betonade emellertid i detta sammanhang, att landsbygdens intressen vid ledamotsnomineringen borde vinna särskilt beaktande. Till täckande av kostnaderna för intagningsnämndernas verksamhet äskades av Kungl. Maj:t för budgetåret 1939/40 ett reservationsanslag av 10,000 kronor. Ersättning till nämndernas ledamöter skulle utgå enligt de grunder, som meddelats i kungörelsen nr 517/21 med

Utskottet.

vissa bestämmelser angående kommittéer. Det arbete, som komme att åvila nämnderna, syntes föredragande departementschefen under de första åren i regel icke bliva av vidlyftigare beskaffenhet än att det kunde utföras vid ett enda eller ett fåtal sammanträden, detta dock under förutsättning att det förberedande arbetet verkställdes genom försorg av vederbörande rektor i dennes egenskap av nämndens ordförande, för vilket arbete rektor icke syntes böra tillerkännas särskild ersättning.

Riksdagen biträdde Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag och uttalade i sin skrivelse nr 244/39 bland annat, att emot förslaget beträffande intagningsnämnderna, deras sammansättning och ersättningsgrunderna för deras verksamhet hade riksdagen icke funnit något att erinra. Med hänsyn till att intagningsnämnderna sannolikt komme att träda i verksamhet först under våren 1940 syntes det riksdagen lämpligt, att det av Kungl. Maj:t äskade anslaget erhöles reservationsanslags natur.

För nästa budgetår har Kungl. Maj:t hemställt om anvisande för ifrågavarande ändamål av ett reservationsanslag av enahanda storlek som det för innevarande budgetår beviljade eller 10,000 kronor. Enligt vad utskottet har sig bekant hava bestämmelser angående ändrat förfarande för intagning av lärjungar till första klassen och om intagningsnämnder ännu icke av Kungl. Maj:t utfärdats, varför intagningsnämnderna först torde komma att träda i verksamhet innevarande vår. I anslutning till vad departementschefen anfört i propositionen nr 101/39 torde man kunna utgå ifrån att nämndernas sammanträden våren 1940 skola kunna begränsas till möjligen blott ett enda. Med hänsyn härtill och i betraktande av att jämförelsevis blygsamma belopp komma att enligt de godtagna ersättningsgrunderna utgå till nämndernas ledamöter, förefinnes grundad anledning räkna med att en rätt betydande reservation å innevarande budgetårs anslag skall kunna stå till förfogande för budgetåret 1940/41. Utskottet har därför ansett sig böra föreslå, att det av Kungl. Maj:t för nästa budgetår äskade anslaget nedsättes till ett belopp av 5,000 kronor. Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Intagningsnämnder vid vissa allmänna läroverk m. fl. läroanstalter* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 5,000 kronor.

128:o) **Bidrag till direktionen över Stockholms stads undervisningsverk.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 129, sid. 165—167), som innebär anvisande av ett obetecknat anslag under åttonde huvudtiteln för ifrågavarande ändamål till vilket bidrag tidigare utgått från det under allmänna läroverken uppförda förslagsanslaget till diverse oförutsedda behov, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till direktionen över Stockholms stads undervisningsverk* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 2,000 kronor.

129:o) **Kommunala läroverk: Understöd åt vissa kommunala gymnasier.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 130, sid. 167), vilket innebär en anslagsminskning med 2,500 kronor, föranledd av att anslagsmedel icke längre behöva beräknas till det kommunala gymnasiet i Motala, som tillsammans med samrealskolan därstädes vid början av höstterminen 1940 kommer att vara fullt utbildat till högre samläroverk, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kommunala läroverk: Understöd åt vissa kommunala gymnasier* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 14,000 kronor.

130:o) **Kommunala läroverk: Bidrag till kommunala flickskolor. Kommunala läroverk: Bidrag till kommunala mellanskolor. Privatläroverk: Bidrag till högre goss- och samskolor. Privatläroverk: Bidrag till högre flickskolor. Privatläroverk: Bidrag till enskilda mellanskolor.** Beträffande vad Kungl. Maj:t (punkt 131) föreslagit riksdagen i fråga om anslag till förevarande ändamål avger utskottet senare under riksdagen utlåtande, vilket härmed anmäles.

131:o) **Privatläroverk: Bidrag till Olofskolan i Stockholm.** Kungl. Maj:t har (punkt 132, sid. 168 och 169) föreslagit riksdagen att till Privatläroverk: Bidrag till Olofskolan i Stockholm för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av kronor 10,000.

Av statsrådsprotokollet inhämtas bland annat:

Till förevarande ändamål utgår för innevarande budgetår ett anslag av 10,000 kronor. *Styrelsen för stiftelsen Olofskolan* har gjort framställning om understöd ur anslaget till bidrag till högre goss- och samskolor, därvid styrelsen räknat med att erhålla ett sammanlagt statsunderstöd av 32,500 kronor. *Skolöverstyrelsen* har uttalat, att bidraget till skolan i betraktande av att skolan till sin karaktär vore avskild från de i vanlig ordning statsunderstödda högre goss- och samskolorna alltjämt borde utgå såsom särskilt anslag, men med hänsyn till skolans trängande medelsbehov tillstyrkt höjning av anslaget till 15,000 kronor.

Departementschefen har anfört:

Ehuru förevarande läroanstalt arbetade under ekonomiskt mycket bekymmersamma förhållanden, kunde departementschefen i nuvarande situation icke tillstyrka, att skolan erhöle understöd från anslaget till högre goss- och samskolor eller att det till skolan utgående särskilda anslaget höjdes. En sänkning eller indragning av anslaget skulle i stället kunna av statsfinansiella skäl övervägas. Då departementschefen icke ansåge sig böra ifrågasätta åtgärder i sådan riktning, berodde detta närmast därpå, att ett nedläggande av skolans verksamhet därigenom skulle aktualiseras, vilket i sin tur med all sannolikhet skulle medföra en ökning av statens utgifter för andra läroanstalter.

Utskottet.

Utskottet får erinra, att riksdagen i sin skrivelse nr 8/1938 framhöll önskvärdheten av att ifrågavarande anslag hölles skilt från de anslagsmedel, som utginge till övriga statsunderstödda enskilda läroanstalter. Det syntes nämligen riksdagen angeläget, att riksdagen sattes i tillfälle att varje år pröva behovet av understöd till Olofskolan. Sedan budgetåret 1937/38 har skolan varit i åtnjutande av statsunderstöd. Utskottet vill icke nu motsätta sig att bidrag av statsmedel lämnas jämväl för nästa budgetår och ansluter sig i fråga om beloppets storlek till Kungl. Maj:ts förslag. Utskottet anser emellertid, att i samband med prövning av anslagsäskanden att föreläggas 1941 års riksdag en närmare omprövning genom skolöverstyrelsens försorg bör komma till stånd med avseende å skolans betydelse för vårt skolväsen. Undersökningen torde även böra inriktas på att ådagalägga vilka åldersklasser en skola av den speciella art, det här är fråga om, lämpligen bör omfatta, samt möjligheterna för skolan att mottaga elever från en bredare rekryteringskrets än för närvarande.

Endast för det fall att ifrågavarande undersökning giver till resultat, att skolan har en verklig uppgift att fylla i vårt skolväsen, synes det vara befogat att anslag av statsmedel i fortsättningen kommer skolan till del. Anslaget torde vid sådant förhållande böra tillmätas så, att det kan trygga skolans fortsatta existens.

På grund av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Privatläroverk: Bidrag till Olofskolan i Stockholm* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 10,000 kronor.

132:o) **Privatläroverk: Bidrag till de statsunderstödda enskilda läroanstalternas vikariatskassa.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 133, sid. 169), vilket innebär en anslagsminskning med 3,400 kronor betingad av den fortgående ombildningen av privatläroverk till kommunala flickskolor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Privatläroverk: Bidrag till de statsunderstödda enskilda läroanstalternas vikariatskassa* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 6,600 kronor.

133:o) **Privatläroverk: Ersättning åt vissa lärarinnor vid statsunderstödda enskilda läroanstalter.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 134, sid. 169—171), vilket innebär en anslagshöjning med 3,500 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) medgiva, att till förra lärarinnan i de förberedande klasserna vid Ystads högre läroverk för flickor Bertha Ekedahl må för tiden den 1 januari 1940—den 30 juni 1945 utgå understöd med 1,050 kronor för år räknat;

b) till *Privatläroverk: Ersättning åt vissa lärarinnor vid statsunderstödda enskilda läroanstalter* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 84,500 kronor.

134:o) **Understöd åt vissa anstalter för utbildande av lärarinnor i kvinnlig slöjd.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 135, sid. 171 och 172), vilket innebär en anslagsminskning i besparingssyfte med 1,500 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Understöd åt vissa anstalter för utbildande av lärarinnor i kvinnlig slöjd* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 17,500 kronor.

135:o) **Bidrag till fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 136, sid. 172), vilket innebär en anslagsminskning i besparingssyfte med 5,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom *Bidrag till fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 65,000 kronor.

136:o) **Understöd till utbildningskurser för lärarinnor i hushållsgöromål.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 137, sid. 173), vilket innebär en anslagsminskning i besparingssyfte med 2,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom *Understöd till utbildningskurser för lärarinnor i hushållsgöromål* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 10,000 kronor.

137:o) **Läroboksnämnden.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 138, sid. 173 och 174), vilket innebär en anslagsminskning i besparingssyfte med 5,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Läroboksnämnden* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 10,000 kronor.

Folkundervisningen.

Anstalter för lärarutbildning m. m.

138:o) **Folkskoleseminarier: Avlöningar. Folkskoleseminarier: Omkostnader. Folkskoleseminarier: Materiel, böcker m. m. Folkskoleseminarier: Stipendier m. m. Småskoleseminarier: Avlöningar. Småskoleseminarier: Omkostnader. Småskoleseminarier: Materiel, böcker m. m. Småskoleseminarier: Stipendier m. m.** Beträffande vad Kungl.

Maj:t (punkt 139) föreslagit riksdagen i fråga om anslag till förevarande ändamål avgiver utskottet senare under riksdagen utlåtande, vilket härmed anmäles.

139:o) Bidrag till avlöning åt vissa på indragningsstat hos landsting uppförda seminarielärare m. m. Kungl. Maj:t har (punkt 140, sid. 176—178) föreslagit riksdagen att dels såsom Bidrag till avlöning åt vissa på indragningsstat hos landsting uppförda seminarielärare m. m. för budgetåret 1940/41 anvisa ett förslagsanslag av 60,000 kronor, dels ock medgiva, att till icke-ordinarie ämneslärarinnan Sigrid Degerman må under budgetåret 1940/41 — därest hon på grund av inskränkning i verksamheten vid statens småskoleseminarier blir utan anställning — ur sagda anslag utgå ersättning för de avlöningsförmåner, hon ägt uppbära såsom icke-ordinarie ämneslärarinna vid småskoleseminariet i Strängnäs under läsåret 1934/35.

Förevarande anslag har utgått alltsedan budgetåret 1933/34, då det uppfördes med 189,000 kronor. För innevarande budgetår är det uppfört med 70,000 kronor. Anslagsminskningen har skett successivt till följd av att antalet bidragsberättigade lärare, ursprungligen ett fyrtiotal, sjunkit till för närvarande 12.

Departementschefen har erinrat, att i enlighet med beslut av 1931 och 1932 års riksdagar småskollärarytbildningen från och med budgetåret 1933/34 i sin helhet omhänderhafts av staten. Genom den sammankrympning av seminarieorganisationens omfattning, som blivit en följd av sagda beslut, hade vissa ordinarie lärare vid de dittillsvarande landstingsseminarierna blivit obehövlige och uppförts på indragningsstat hos vederbörande landsting med rätt för vederbörande huvudman att erhålla bidrag till lärarnas avlöning. Detta bidrag utginge med belopp, motsvarande dels grundlön och av läraren intill tidpunkten för seminariets nedläggande intjänade ålderstillägg, dels med viss del av läraren eljest tillkommande tillfällig löneförbättring och dyrtidstillägg. Att bidraget begränsats till blott en del av de tidigare utgående löneförmånerna hade motiverats bland annat med att det vore av vikt, att det för de ifrågavarande befattningshavarna bleve av intresse att snarast möjligt erhålla andra befattningar antingen vid de statliga småskoleseminarierna eller annorstädes.

Det syntes departementschefen anmärkningsvärt, att fortfarande ett relativt stort antal av ifrågavarande lärare, av vilka enligt uppgift under hand från skolöverstyrelsen flera vore fullt tjänstedugliga, ännu icke lyckats vinna anställning inom undervisningsväsendet. Bland handlingarna i ärendet finnes en inom överstyrelsen upprättad förteckning över de å indragningsstat uppförda lärarna, till vilken departementschefen hänvisade. I 1934 års åttonde huvudtitel (sid. 196 ff.) hade redovisats resultatet av en av skolöverstyrelsen utförd undersökning rörande möjligheterna att bereda de då till ett fyrtiotal uppgående befattningshavarna på indragningsstat arbete inom undervisnings-

väsentet. Visserligen hade antalet sådana befattningshavare sedan dess avsevärt minskat. Det syntes emellertid särskilt under nu rådande statsfinansiella förhållanden befogat att ånyo verkställa en dylik undersökning, vid vilken borde särskilt utrönas, vilka omständigheter som nödgat vederbörande befattningshavare att kvarstå å indragningsstat, och, om förhållandena så påkallade, tagas under omprövning, vilka åtgärder som nu borde från det allmännas sida vidtagas i syfte att nedbringa belastningen å förevarande anslag. Departementschefen ämnade framdeles ånyo anmäla denna fråga för Kungl. Maj:t.

I likhet med departementschefen finner utskottet det anmärkningsvärt, att fortfarande ett relativt stort antal av ifrågavarande lärare, av vilka flera torde vara fullt tjänstedugliga, ännu icke lyckats vinna anställning inom undervisningsväsendet. Efter att hava tagit del av den av departementschefen omnämnda förteckningen över de å indragningsstat uppförda lärarna vill utskottet understryka angelägenheten av att den av departementschefen i utsikt ställda undersökningen snarast kommer till stånd, i syfte att nedbringa belastningen å förevarande anslag.

Beträffande ämneslärarinnan Sigrid Degerman har utskottet inhämtat, att fråga uppkommit om beredande av pension av statsmedel åt henne från viss tidpunkt under loppet av nästa budgetår. Utskottet förutsätter, att, därest så blir fallet, den ersättning för mistade avlöningsförmåner, varom här är fråga, endast skall avse tiden före hennes avgång med pension. I övrigt har Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag icke givit utskottet anledning till erinran eller uttalande. Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må

a) såsom *Bidrag till avlöning åt vissa på indragningsstat hos landsting uppförda seminarielärare m. m.* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 60,000 kronor;

b) medgiva, att till icke-ordinarie ämneslärarinnan Sigrid Degerman må under budgetåret 1940/41 — därest hon på grund av inskränkning i verksamheten vid statens småskoleseminarier blir utan anställning — ur sagda anslag utgå ersättning för de avlöningsförmåner, hon ägt uppbära såsom icke-ordinarie ämneslärarinna vid småskoleseminariet i Strängnäs under läsåret 1934/35, dock med iakttagande av vad utskottet ovan anfört.

140:o) **Bidrag till Ericastiftelsen för lärarutbildning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 141, sid. 178 och 179), vilket innebär använt av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom *Bidrag till Ericastiftelsen för lärarutbildning* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 7,000 kronor.

Utskottet.

Folkskolinspektionen.

141:o) **Folkskolinspektionen: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 142, sid. 179 och 180), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) vidtaga av departementschefen angivna ändringar i avlöningsstaten för folkskolinspektionen;

b) till *Folkskolinspektionen: Avlöningar* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 619,400 kronor.

142:o) **Folkskolinspektionen: Reseersättningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 143, sid. 180), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Folkskolinspektionen: Reseersättningar* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 175,000 kronor.

Folkskoleväsendet.

143:o) **Folkskolor m. m.: Bidrag till avlöning åt lärare vid folkskolor. Folkskolor m. m.: Bidrag till avlöning åt lärare i slöjd vid folkskolor, mindre folkskolor eller särskilda slöjdskolor.** Beträffande vad Kungl. Maj:t (punkt 144) föreslagit riksdagen i fråga om anslag till förevarande ändamål ävensom beträffande två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *W. Egnell m. fl.* (I: 107) och den andra inom andra kammaren av herr *J. E. Andersson i Ovanmyra m. fl.* (II: 170), dels ock en inom andra kammaren av herr *F. Kyling* väckt motion (II: 35) avgiver utskottet senare under riksdagen utlåtande, vilket härmed

anmäles.

144:o) **Folkskolor m. m.: Bidrag till avlöning åt lärarinnor i hushållsgöromål vid egentliga folkskolor m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 145, sid. 181), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Folkskolor m. m.: Bidrag till avlöning åt lärarinnor i hushållsgöromål vid egentliga folkskolor m. m.* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 400,000 kronor.

145:o) **Folkskolor m. m.: Bidrag till avlöning åt lärare för vid statsunderstödda sjukvårdsanstalter och vid vissa barnhem intagna**

barn i skolåldern. Beträffande vad Kungl. Maj:t (punkt 146) föreslagit riksdagen i fråga om anslag till förevarande ändamål avgiver utskottet senare under riksdagen utlåtande, vilket härmed anmäles.

146:o) **Folkskolor m. m.: Folkundervisningens befrämjande i rikets nordligaste gränssorter.** Kungl. Maj:t har (punkt 147, sid. 182—184) föreslagit riksdagen att till Folkskolor m. m.: Folkundervisningens befrämjande i rikets nordligaste gränssorter för budgetåret 1940/41 anvisa ett förslagsanslag av 150,000 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag innebär en anslagsminskning med 100,000 kronor av förevarande anslag, som för innevarande budgetår är uppfört med 250,000 kronor.

Departementschefen har erinrat, att från anslaget bestredes kostnaderna för s. k. språktillägg å 150 kronor enligt kungörelsen nr 638/1938. Dessa kostnader kunde för helt budgetår beräknas till 70,000 kronor. Departementschefen har anmärkt, att berörda kungörelse gällde tills vidare till och med den 30 juni 1941. I sina anslagsäskanden för budgetåret 1941/42 borde skolöverstyrelsen överväga, om icke nämnda språktillägg skulle kunna indragas eller i fortsättningen utgå med reducerade belopp.

Departementschefen har vidare erinrat om, att ur anslaget utginge stipendier till elever vid folkskoleseminarierna i Umeå och Luleå, vilka förbundit sig att stå till förfogande för tjänstgöring i främsta rummet inom Luleå stifts finnbygd eller eljest inom stiftets landsbygd. Vidare toges anslaget i anspråk för bidrag till arbetsstugor för inackordering av skolbarn i vissa fall. Härjämte bestredes ur anslaget kostnaderna för kurser i finska vid universitetet i Uppsala och folkskoleseminariet i Luleå för lärare vid folkskoleväsendet inom de finskspråkiga delarna av Norrbottens län.

I övrigt kunde anslaget sägas stå till Kungl. Maj:ts fria förfogande för bestridande av utgifter, som främjade anslagets ändamål. Under en följd av år hade utgått understöd i form av bidrag till lärare i slöjd, gratifikationer åt föreståndarinnor för skolhem och arbetsstugor, bidrag till undervisning i slöjd vid skolhem och arbetsstugor, anslag för anskaffande och spridande av svenska böcker och tidskrifter bland ungdomen samt skol- och undervisningsmateriel. Vidare hade anslaget disponerats till exempelvis läkarundersökningar av skolbarn, understöd åt stiftelsen Tornedalens folkhögskola, anordnande av bygdekurser, biblioteksverksamhet, understöd och stipendier åt finstalande elever vid folkhögskolor, inackordering av skolbarn i svensk bygd samt bidrag till gäldande av ränta å skuld för byggnader m. m. vid Sunderby folkhögskola.

Det vore givet, att under rådande förhållanden betydande nedskärningar av utgifterna från förevarande anslag måste vidtagas. I anslutning till vad i nämnda propositionen nr 79 till 1939 års urtima riksdag anförts ville departementschefen förutskicka, att särskilda lönetillägg åt slöjdlärare och gratifikationer åt föreståndarinnor vid arbetsstugor och skolhem tills vidare icke torde böra utgå samt att anslag till materiel m. m. borde anvisas i mycket begränsad omfattning. Härigenom räknade departementschefen med samma besparing som för innevarande budgetår, 70,000 kronor. Vidare borde tagas

under omprövning, om och i vad mån vissa ur anslaget utgående bidrag för tillhandahållande av skollokaler borde upphöra att utgå, ävensom övervägas, huruvida behov numera föreläge av omförmälda stipendier till elever vid folkskoleseminarierna i Umeå och Luleå eller om icke för detta ändamål kunde avses ett mindre belopp än det nu utgående. Genom sträng återhållsamhet vid anslagstilldelning för särskilda ändamål torde medelsåtgången kunna — inberäknat förutberörda utgifter för språktillägg — hållas inom ramen av ett anslag å 150,000 kronor, vilket alltså skulle disponeras på följande sätt:

1. Språktillägg enligt kungörelsen nr 638/1938, <i>förslagsvis</i> kronor	70,000
2. Andra ändamål, <i>förslagsvis</i> »	80,000
	Summa kronor 150,000.

Departementschefen ville emellertid under erinran om betydelsen i socialt och andra hänseenden av de ändamål, som främjades genom anvisande av medel från förevarande anslag, framhålla, att den ifrågasatta anslagsreduktionen icke borde bestå för längre tid än som vore nödvändigt ur statsfinansiell synpunkt.

Utskottet.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag. Utskottet får dock samtidigt understryka, att utskottet delar departementschefens uppfattning om att den föreslagna anslagsreduktionen — med hänsyn till betydelsen i socialt och andra hänseenden av de ändamål, som främjas genom anvisande av medel från förevarande anslag — icke bör bestå för längre tid än som är nödvändigt ur statsfinansiell synpunkt. Utskottet hemställer således,

att riksdagen må till *Folkskolor m. m.: Folkundervisningens befrämjande i rikets nordligaste gränsorter* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 150,000 kronor.

147:o) **Folkskolor m. m.: Bidrag till vissa kostnader för skolundervisning åt lots- och fyrpersonalens barn.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 148, sid. 184), vilket innebär att anslaget med hänsyn till belastningen under de senaste budgetåren sänkes med 2,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Folkskolor m. m.: Bidrag till vissa kostnader för skolundervisning åt lots- och fyrpersonalens barn* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 33,000 kronor.

148:o) **Folkskolor m. m.: Bidrag till avlöning åt föreståndarinnor och biträdande föreståndarinnor vid skolhem och arbetsstugor.** Beträffande vad Kungl. Maj:t (punkt 149), föreslagit riksdagen i fråga om anslag till förevarande ändamål avgiver utskottet senare under riksdagen utlåtande, vilket härmed

anmäles.

149:o) **Folkskolor m. m.: Understöd åt vissa lärarinnor, som på grund av folkskoleväsendets omorganisation förlorat sin anställning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 150, sid. 184 och 185), vilket innebär en anslagsminskning med 2,500 kronor, hemställer utskottet, att riksdagen må till *Folkskolor m. m.: Understöd åt vissa lärarinnor, som på grund av folkskoleväsendets omorganisation förlorat sin anställning*, för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 16,300 kronor.

150:o) **Folkskolor m. m.: Bidrag till inackordering av skolbarn i skolhem, arbetsstugor eller enskilda hem. Folkskolor m. m.: Bidrag till anordnande av skolskjutsar för skolpliktiga barn.** Beträffande vad Kungl. Maj:t (punkt 151) föreslagit riksdagen ifråga om anslag till förevarande ändamål ävensom beträffande dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *V. Söderkvist m. fl.* (I: 96) och den andra inom andra kammaren av herr *T. Ekdahl m. fl.* (II: 103), dels ock en inom andra kammaren av herr *K. G. Viklund* väckt motion (II: 108) avgiver utskottet senare under riksdagen utlåtande, vilket härmed anmäles.

151:o) **Folkskolor m. m.: Bidrag till anordnande av skolbarnsbespisning.** Beträffande vad Kungl. Maj:t (punkt 152) föreslagit riksdagen i fråga om anslag till förevarande ändamål ävensom beträffande en inom andra kammaren av herr *K. G. Viklund m. fl.* väckt motion (II: 107) har utskottet redan avgivit utlåtande och riksdagen i anledning därav fattat beslut, varom härmed erinras.

152:o) **Folkskolor m. m.: Bidrag till undervisningslokaler m. m.** Beträffande vad Kungl. Maj:t (punkt 153) föreslagit riksdagen i fråga om anslag till förevarande ändamål ävensom beträffande två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herr *E. G. C. Brandt m. fl.* (I: 97) och den andra inom andra kammaren av herr *G. Arnemark m. fl.* (II: 113) avgiver utskottet senare under riksdagen utlåtande, vilket härmed anmäles.

153:o) **Folkskolor m. m.: Bidrag till Skytteanska skolan i Tärna.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 154, sid. 188), vilket innebär en anslagsminskning i besparingssyfte med 500 kronor, hemställer utskottet, att riksdagen må till *Folkskolor m. m.: Bidrag till Skytteanska skolan i Tärna* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 14,500 kronor.

154:o) **Nomadskolor: Avlöningar.** Beträffande vad Kungl. Maj:t (punkt 155) föreslagit riksdagen i fråga om anslag till förevarande ändamål avgiver utskottet senare under riksdagen utlåtande, vilket härmed anmäles.

155:o) **Nomadskolor: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 156, sid. 188 och 189), vilket innebär en anslagsminskning i besparingssyfte med 5,000 kronor, hemställer utskottet,
att riksdagen må till *Nomadskolor: Omkostnader* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 104,000 kronor.

156:o) **Nomadskolor: Stipendier åt lapsktalande elever vid folkskoleseminarierna i Luleå och Umeå.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 157, sid. 189 och 190), vilket innebär en anslagsminskning med 400 kronor, hemställer utskottet,
att riksdagen må till *Nomadskolor: Stipendier åt lapsktalande elever vid folkskoleseminarierna i Luleå och Umeå* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 400 kronor.

157:o) **Nomadskolor: Gratialer.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 158, sid. 190), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,
att riksdagen må till *Nomadskolor: Gratialer* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 800 kronor.

158:o) **Fortsättningsskolor: Bidrag till avlöning åt lärare. Fortsättningsskolor: Bidrag till centralisering av fortsättningsskolväsendet.** Beträffande vad Kungl. Maj:t (punkt 159) föreslagit riksdagen i fråga om anslag till förevarande ändamål avgiver utskottet senare under riksdagen utlåtande, vilket härmed anmäles.

159:o) **Fortsättningsskolor: Utbildningskurser för lärare.** Kungl. Maj:t har (punkt 160, sid. 190—192) föreslagit riksdagen att till *Fortsättningsskolor: Utbildningskurser för lärare* för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 8,000 kronor.

Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 20,000 kronor, varför Kungl. Maj:ts förslag innebär en anslagsminskning med 12,000 kronor.

Skolöverstyrelsen har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår hemställt om en anslagshöjning med 12,500 kronor till 32,500 kronor. Anslagsökningen betingas i huvudsak av framställt förslag om reseersättning åt deltagare i förevarande kurser och höjning av de till deltagarna utgående stipendierna.

Beträffande budgetåret 1940/41 föreläge behov av anslag till tre fortsättningskurser, nämligen en i jordbruk med binärningar, en i handel och en i kvinnlig slöjd samt tre begynnelsekurser i samma ämnen. Kostnaderna för dessa sex kurser beräknades enligt de grunder, som tidigare tillämpats, till sammanlagt 20,800 kronor. Härav belöpte 4,000 kronor å vardera av jordbrukskurserna, 2,600 kronor å vardera av kurserna i handel och 3,800 kronor å vardera av kurserna i kvinnlig slöjd.

Därest av överstyrelsen föreslagna ändrade bestämmelser rörande stipendier och resekostnadsersättning genomfördes, skulle kostnaderna för de föreslagna kurserna under budgetåret 1940/41 uppgå till i runt tal 32,500 kronor.

Departementschefen har för egen del anfört:

Skolöverstyrelsens förslag angående reseersättning åt deltagare i förevarande kurser och höjning av de till deltagarna utgående stipendiebeloppen kunde departementschefen för närvarande icke tillstyrka. I likhet med vad som skett år 1933 borde under rådande förhållanden anslag för nästa budgetår icke beviljas till begynnelsekurser utan endast till fortsättningskurser. Enligt överstyrelsens beräkningar, mot vilka departementschefen ej funnit anledning till erinran, skulle för sistnämnda kurser erfordras 10,400 kronor. Då en anslagsreservation föreläge till innevarande budgetår på omkring 2,200 kronor, syntes anslaget för nästa budgetår kunna begränsas till i runt tal 8,000 kronor, innebärande en minskning med 12,000 kronor.

Det av Kungl. Maj:t äskade anslaget är avsett till bestridande av kostnaderna för tre fortsättningskurser, en i jordbruk med binärningar, en i handel och en i kvinnlig slöjd, avsedda att utgöra ett komplement till de begynnelsekurser i samma ämnen, vartill medel finnas anvisade för innevarande budgetår. Nämnda begynnelsekurser torde under normala förhållanden hava kommit till stånd under sommaren 1940. Emellertid har utskottet under hand erfarit, att kurserna icke torde komma att av skolöverstyrelsen då anordnas utan uppskjutas till en senare tidpunkt, som med hänsyn till rådande förhållanden kan finnas lämplig. Det synes sålunda ovisst, när ifrågavarande fortsättningskurser kunna anordnas. Under sådana förhållanden finner utskottet icke oundgängligt, att anslag till sagda fortsättningskurser anvisas redan för nästa budgetår. Därest berörda begynnelsekurser skulle komma till stånd under loppet av nästa budgetår, torde det, såvitt utskottet kan bedöma, vara tillfyllest om erforderliga medel till fortsättningskurserna anvisas för det därpå följande budgetåret. Utskottet finner sig med hänsyn härtill böra avstyrka bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag.

Utskottet.

Under återopande av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen må avslå Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag.

Högre folkskolor och folkhögskolor.

160:o) **Understöd till högre folkskolor.** Beträffande vad Kungl. Maj:t (punkt 161) föreslagit riksdagen i fråga om anslag till förevarande ändamål avger utskottet senare under riksdagen utlåtande, vilket härmed anmäles.

161:o) **Folkhögskolor: Understöd.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 162, sid. 192—195), vilket innebär dels vidtagande i besparingssyfte av vissa restriktiva åtgärder beträffande nu utgående understöd till folkhögskolor, dels ock en av anslagsbelastningen betingad anslagshöjning med 15,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) besluta, att till folkhögskola må tills vidare från och med budgetåret 1940/41 utgå understöd till anordnande av parallellundervisning i enlighet med de grunder departementschefen i det föregående förordat;

b) till *Folkhögskolor: Understöd* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 1,355,000 kronor.

162:o) **Folkhögskolor: Stipendier åt elever.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 163, sid. 195—199), får utskottet — under framhållande, att utskottet icke funnit anledning till erinran mot den strängare behovsprövning, som av departementschefen ifrågasatts och vilken ansetts kunna medföra en anslagsminskning av 50,000 kronor — hemställa,

att riksdagen må till *Folkhögskolor: Stipendier åt elever* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 600,000 kronor.

Abnormundervisningen.

163:o) **Läroanstalter för blinda: Avlöningar. Läroanstalter för blinda: Omkostnader. Vårdanstalten i Lund för blinda med komplicerat lyte: Avlöningar. Vårdanstalten i Lund för blinda med komplicerat lyte: Omkostnader.** Beträffande vad Kungl. Maj:t (punkt 164) föreslagit riksdagen i fråga om anslag till förevarande ändamål avger utskottet senare under riksdagen utlåtande, vilket härmed anmäles.

164:o) **Skrivmaskiner åt avgående blindskolelever.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 165, sid. 200 och 201), vilket innebär användande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Skrivmaskiner åt avgående blindskolelever* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 5,800 kronor.

165:o) **Resor för blindskolelever jämte åtföljande vårdare.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 166, sid. 201—203), vilket innebär en anslagshöjning med 9,500 kronor, betingad av att blindskoleleverna skulle äga resa två gånger årligen under ferierna till hemorten eller annan lämplig ort och åter i stället för nu endast en gång samt att rätten till reseersättning skulle utsträckas att avse även båtresor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Resor för blindskolelever jämte åtföljande vårdare* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 15,500 kronor.

166:o) **Fria frakter för arbetsmaterialier till blinda hantverkare.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 167, sid. 203 och 204), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Fria frakter för arbetsmaterialier till blinda hantverkare* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 3,000 kronor.

167:o) **Understöd åt blivande blindlärare.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 168, sid. 204), vilket innebär en anslagshöjning med 200 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Understöd åt blivande blindlärare* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 700 kronor.

168:o) **Tryckning av blindskrifter.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 169, sid. 204 och 205), vilket innebär att anslaget uppföres med samma belopp som — fränsett en tillfällig höjning av engångsnatur under innevarande budgetår — utgått för ändamålet sedan år 1921, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Tryckning av blindskrifter* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 7,000 kronor.

169:o) **Dövstumskolorna: Avlöningar. Dövstumskolorna: Omkostnader.** Beträffande vad Kungl. Maj:t (punkt 170) föreslagit riksdagen i fråga om anslag till förevarande ändamål avgiver utskottet senare under riksdagen utlåtande, vilket härmed

anmäles.

170:o) **Dövstumskolorna: Resor för dövstumskolelever jämte åtföljande vårdare.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 171, sid. 205 och 206), vilket innebär en av anslagsbelastningen föranledd anslagshöjning med 10,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Dövstumskolorna: Resor för dövstumskolelever jämte åtföljande vårdare* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 25,000 kronor.

171:o) **Dövstumskolorna: Stipendier åt vissa fortsättningsskolpliktiga elever.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 172, sid. 207), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Dövstumskolorna: Stipendier åt vissa fortsättningsskolpliktiga elever* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 5,000 kronor.

172:o) **Dövstumskolorna: Understöd åt blivande dövstumslärare.** Kungl. Maj:t har (punkt 173, sid. 207) föreslagit riksdagen att till Dövstumskolorna: Understöd åt blivande dövstumslärare för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 2,400 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 3,000 kronor, varför Kungl. Maj:ts förslag innebär en anslagsminskning med 600 kronor. Ur det för innevarande budgetår anvisade anslaget utgå stipendier å högst 500 kronor årligen åt elev vid dövstumslärarseminariet och provårselev. *Skolöverstyrelsen* har hemställt om anslagets uppförande med oförändrat belopp för nästa budgetår.

Departementschefen har framhållit, att enligt vad han inhämtat man för nästa budgetår torde kunna räkna med sex dövstumslärarkandidater, nämligen tre elever vid dövstumslärarseminariet och tre provårselever. Därest understöden liksom för innevarande budgetår skulle utgå med 500 kronor för elev, skulle medelsbehovet alltså bli 3,000 kronor. En nedskärning av anslaget syntes dock departementschefen bära under nuvarande förhållanden vidtagas. Departementschefen förutsatte, att understöden för nästa budgetår skulle utgå med högst 400 kronor för elev, och beräknade alltså för nästa budgetår anslaget till $(6 \times 400 =)$ 2,400 kronor.

Utskottet.

Utskottet har under hand inhämtat, att det för närvarande råder brist på utbildade dövstumslärare. Med hänsyn härtill synes kunna ifrågasättas, huruvida den av departementschefen förordade sänkningen av understöden åt blivande dövstumslärare kan anses tillräddig. Då utskottet emellertid förutsätter, att understöden, därest så skulle visa sig erforderligt, ånyo komma att höjas, har utskottet icke velat motsätta sig bifall till Kungl. Maj:ts förslag. Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må till *Dövstumskolorna: Understöd åt blivande dövstumslärare* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 2,400 kronor.

173:o) **Bidrag till avlöning åt vissa på indragningsstat hos landsting uppförda dövstumslärare.** Beträffande vad Kungl. Maj:t (punkt 174) föreslagit riksdagen i fråga om anslag till förevarande ändamål avgiver utskottet senare under riksdagen utlåtande, vilket härmed anmäles.

174:o) **Bidrag till förskolor och skolhem för dövstumma barn.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 175, sid. 209), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom *Bidrag till förskolor och skolhem för dövstumma barn* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 16,000 kronor.

175:o) **Dövstumpräster och dövstumkonsulenter: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 176, sid. 209), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) vidtaga av departementschefen angivna ändringar i avlöningsstaten för dövstumpräster och dövstumkonsulenterna;

b) till *Dövstumpräster och dövstumkonsulenter: Avlöningar* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 41,900 kronor.

176:o) **Dövstumpräster och dövstumkonsulenter: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 177, sid. 210—212), vilket innebär en anslagsminskning med 4,500 kronor, varav 3,300 kronor av tillfällig natur och i övrigt belöpande å vissa smärre i besparingssyfte förordade anslagsreduktioner, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Dövstumpräster och dövstumkonsulenter: Omkostnader* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 12,000 kronor.

177:o) **Bidrag till tidning för dövstumma.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 178, sid. 212), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom *Bidrag till tidning för dövstumma* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 1,000 kronor.

178:o) **Bidrag till svenska föreningen för dövas väl.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 179, sid. 212), vilket innebär en anslagsminskning i besparingssyfte med 2,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom *Bidrag till svenska föreningen för dövas väl* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 8,000 kronor.

Yrkesundervisningen.

179:o) **Tekniska läroverk: Avlöningar.** Beträffande vad Kungl. Maj:t (punkt 180) föreslagit riksdagen i fråga om anslag till förevarande ändamål avgiver utskottet senare under riksdagen utlåtande, vilket härmed anmäles.

180:o) **Tekniska läroverk: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 181, sid. 213—215), vilket innebär å ena sidan en höjning med tillhopa 2,700 kronor av vissa utgiftsposter, föranledd av tillkomsten av tekniska gymnasiet i Stockholm och lokalutvidgning vid tekniska gymnasiet i Örebro, å andra sidan en minskning med 2,000 kronor av anslagsmedlen till övriga expenser och höjning med 2,300 kronor av de särskilda uppbördsmedlen, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Tekniska läroverk: Omkostnader* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 102,900 kronor.

181:o) **Tekniska läroverk: Materiel, böcker m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 182, sid. 215 och 216), vilket innebär dels bortfallande av vissa för innevarande budgetår tillfälligt anvisade anslagsbelopp av i runt tal 20,000 kronor, dels ock härutöver en anslagsminskning i besparingssyfte med 6,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Tekniska läroverk: Materiel, böcker m. m.* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 42,500 kronor.

182:o) **Tekniska läroverk: Stipendier.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 183, sid. 216 och 217), vilket innebär en anslagsminskning i besparingssyfte med 1,500 kronor, avseende resestipendier för vissa lärare, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Tekniska läroverk: Stipendier* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 9,000 kronor.

183:o) **Tekniska läroverk: Undervisning i färgeriteknik vid tekniska gymnasiet i Norrköping.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 184, sid. 217 och 218), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Tekniska läroverk: Undervisning i färgeriteknik vid tekniska gymnasiet i Norrköping* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 3,200 kronor.

184:o) **Understöd åt handelsgymnasier.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 185, sid. 218—220), vilket innebär en anslagsminskning i besparingssyfte med 25,000 kronor och därutöver en sänkning med 4,200 kronor, motsvarande det belopp av innevarande budgetårs anslag, som icke behövt tagas i anspråk, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Understöd åt handelsgymnasier* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 349,700 kronor.

185:o) **Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Understöd åt kommunala anstalter för yrkesundervisning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 186, sid. 220—223) får utskottet — under framhållande, att utskottet icke funnit anledning till erinran mot de av departementschefen förordade strängare bedömningsgrunderna för tilldelande av understöd, vilka ansetts motivera en anslagsminskning med 200,000 kronor — hemställa,

att riksdagen må till *Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Understöd åt kommunala anstalter för yrkesundervisning* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 2,400,000 kronor.

186:o) **Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Understöd åt verkstadsskolor för viss arbetslös ungdom.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 187, sid. 223—227), vilket innebär en anslagshöjning med 25,000 kronor, får utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot vad departementschefen anfört beträffande dispositionen och redovisning av skolornas inkomster genom försäljning av arbeten, hemställa,

att riksdagen må till *Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Understöd åt verkstadsskolor för viss arbetslös ungdom* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 1,050,000 kronor.

187:o) **Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Understöd åt enskilda anstalter för yrkesundervisning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 188, sid. 227—230), vilket innebär, att ifrågasvarande anslag, som i besparingssyfte föreslås sänkt med 80,000 kronor, av budgettekniska skäl skulle förändras från reservationsanslag till förslagsanslag, varvid riksdagen dock skulle årligen bestämma det belopp, intill vilket statsbidrag finge av Kungl. Maj:t för visst budgetår anvisas, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) medgiva, att Kungl. Maj:t må under budgetåret 1940/41 bevilja understöd åt enskilda anstalter för yrkesundervisning med tillhopa 415,000 kronor;

b) till *Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Understöd åt enskilda anstalter för yrkesundervisning* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 415,000 kronor.

188:o) **Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Stipendier åt obemedlade och mindre bemedlade elever vid kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 189, sid. 230—233), vilket innebär, att en eljest på grund av belastningen erforderlig anslagshöjning med 200,000 kronor skulle nedbringas till 30,000 kronor genom tillämpande av en strängare behovsprövning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Stipendier åt obemedlade och mindre bemedlade elever vid kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 730,000 kronor.

189:o) **Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Stipendier åt elever vid verkstadsskolor för viss arbetslös ungdom.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 190, sid. 233 och 234), vilket innebär en av väntad stegring av medelsåtgången föranledd anslagshöjning med 100,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Stipendier åt elever vid verkstadsskolor för viss arbetslös ungdom* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 900,000 kronor.

190:o) **Särskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till tekniska skolan i Stockholm.** Kungl. Maj:t har (punkt 191, sid. 235—237) föreslagit riksdagen att till Särskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till tekniska skolan i Stockholm för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 168,100 kronor, därav 36,402 kronor skola utgå under villkor, att Stockholms stad för samma tid för berörda ändamål, under iakttagande av vad i det föregående anförts, bidrager med enahanda belopp, samt med beräkande, att 480 kronor tillskjutas av Sjöstedtska fonden.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft en inom första kammaren av herr *R. Wagnsson* väckt motion (I: 4), vari hemställts att riksdagen må fastställa rektorernas vid tekniska skolan i Stockholm avlöning för år till 15,000 kronor och i samband därmed medgiva ändrade grunder för statsbidragets fördelning samt bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda de tillämpningsföreskrifter, som kunna erfordras.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för nämnda motionsvis gjorda yrkande hänvisas — i den mån redogörelse härför icke lämnas i det följande — till motionen.

Kungl. Maj:ts förslag innebär en anslagsminskning med 5,900 kronor, föranledd av den av 1938 års riksdag beslutade omorganisationen av ifrågasvarande skola. Departementschefen har erinrat, att förslag om fortsatt omorganisation av skolan framlagts av 1936 års yrkesskolsakkunniga. Förslaget torde, yttrar departementschefen, under normala förhållanden ha föranlett framställning till 1940 års riksdag. Då emellertid ett fullföljande av skolans omorganisation skulle medföra betydande merutgifter för statsverket, borde med åtgärder i sådan riktning under nuvarande förhållanden tills vidare anstå. Skolöverstyrelsen hade också vid uppgörande av anslagsberäkningarna för nästa budgetår utgått från att någon ytterligare omorganisation av skolan icke nu skulle genomföras.

I *motionen I: 4* har — under erinran att föreståndarbefattningen vid skolan nu hade karaktär av bisyssla — anförts bland annat, att det vore av största vikt att skolan ställdes under ledning av en rektor, vars avlöning vore så avpassad att han helt kunde ägna sig åt ifrågasvarande tjänst. Nämnda avlöning syntes böra fixeras till 15,000 kronor, varjämte till arvode åt vikarie för rektor borde beräknas ett belopp av i runt tal 1,160 kronor. Till rektors avlöning och vikariens arvode syntes — förutom de belopp, vilka uppbyres av föreståndaren — böra tagas i anspråk vissa andra i utgiftsstaten nu upptagna medel (arvodena till avdelningsföreståndaren för skolan för kvinnliga lärjungar och till sekreteraren m. m.). Genom ianspråktagande av sagda medel skulle ett bifall till motionen icke medföra några ökade kostnader för statsverket.

Kungl. Maj:ts förevarande förslag har icke givit utskottet anledning till erinran.

Utskottet.

Vidkommande motionen I: 4 anser utskottet de av motionären framförda synpunkterna lämpligen böra komma under övervägande i samband med frågan om fortsatt omorganisation av tekniska skolan i Stockholm.

Skulle emellertid denna omorganisation av ekonomiska skäl mera avsevärt fördröjas, torde det ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av skolans styrelse och skolöverstyrelsen för riksdagen framlägga förslag till de provisoriska förändringar i organisationen, vilka kunna anses vara av behovet påkallade. Utskottet kan alltså icke biträda det i motionen gjorda yrkandet.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å herr Wagnssons ovannämnda motion (I: 4), till *Särskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till tekniska skolan i Stockholm* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 168,100 kronor, därav 36,402 kronor

skola utgå under villkor, att Stockholms stad för samma tid för berörda ändamål, under iakttagande av vad i det föregående anförts, bidrager med enahanda belopp, samt med beräkning, att 480 kronor tillskjutas av Sjöstedtska fonden.

191:o) **Särskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till bergsskolan i Filipstad m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 192, sid. 238), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Särskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till bergsskolan i Filipstad m. m.* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 25,400 kronor.

192:o) **Särskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till textilinstitutet i Borås.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 193, sid. 238—240), vilket innebär en anslagshöjning med 1,100 kronor, i huvudsak avsedd till förstärkning av anslagsmedlen till extra lärare och assistenter, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Särskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till textilinstitutet i Borås* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 28,800 kronor.

193:o) **Särskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till John Lennings vävskola i Norrköping.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 194, sid. 241), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Särskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till John Lennings vävskola i Norrköping* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 18,000 kronor.

Folkbildningsåtgärder i övrigt.

194:o) **Understöd åt folkbiblioteksväsendet.** Kungl. Maj:t har (punkt 195, sid. 242—250) föreslagit riksdagen att till Understöd åt folkbiblioteksväsendet för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 1,600,000 kronor, att i huvudsaklig överensstämmelse med de grunder, som av departementschefen i statsrådsprotokollet för den 4 januari 1940 angivits, utgå i enlighet med de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t må äga meddela.

I samband härmed har utskottet till behandling förehått två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herr *J. Gustavson m. fl.* (I: 42) och den andra inom andra kammaren av herr *H. Hermansson* i Kvistljungby *m. fl.* (II: 74), vari, såvitt nu är i fråga, hemställts, att studie-

cirkelebibliotek, som tidigare icke åtnjutit understöd av statsmedel, i fråga om möjlighet att erhålla statsanslag likställas med andra sådana bibliotek.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för nämnda i motionerna gjorda yrkande, hänvisas till motionen I: 42.

Kungl. Maj:ts förslag innebär en anslagshöjning med 20,200 kronor. Förslaget avser trots detta, att vissa besparningar av det beräknade medelsbehovet av departementschefen förutsatts, i syfte att undvika en än större anslagshöjning. *Skolöverstyrelsen* hade ursprungligen ifrågasatt en anslagshöjning med 122,200 kronor. Med anledning av att *statskontoret* i utlåtande i ärendet uttalat önskvärdheten av en kraftig anslagsbesparning, verkställde överstyrelsen sedermera en undersökning av möjligheterna att ernå besparningar å anslaget.

Departementschefen har för egen del inledningsvis förklarat, att överstyrelsens utredning bestyrkte hans uppfattning, att en starkare besparning av förevarande anslag skulle medföra allvarliga olägenheter för folkbiblioteksorganisationen och därmed även för det fria folkbildningsarbetet. Den kraftiga utgiftsstegring till förevarande ändamål, som under de senaste åren ägt rum och medfört betydande anslagsöverskridanden, gjorde dock en begränsning av medelsanvisningen befogad. Det skulle icke vara skäligt att låta folkbiblioteksorganisationen arbeta utan kännning med de statsfinansiella svårigheter, som tvingade till väsentliga besparningar av anslag till bokinköp bland annat för de större vetenskapliga biblioteken och reduktioner av de till statsinstitutioner i allmänhet utgående anslagen till expensutgifter, inbindning o. d. Det vore emellertid av betydelse att vid genomförandet av besparingsåtgärder på detta område framgå med försiktighet.

Vad först beträffade anslagsposten till *folk-, studiecirkel-, skol-, sjukhus- och sjömansbibliotek*, funne departementschefen sig sålunda kunna nu tillstyrka en reduktion av de statsunderstöd, som eljest skolat utgå från posten, med endast tio procent för år. Från reduktionen syntes dock i enlighet med överstyrelsens förslag böra undantagas dels det s. k. tilläggsunderstödet II, dels ock det till svenska sjömansbiblioteket utgående beloppet. I förhållande till det av överstyrelsen för nästa budgetår beräknade medelsbehovet, 1,523,000 kronor, torde härigenom kunna vinnas en utgiftsbegränsning med omkring 140,000 kronor, räknat för kalenderår, vilket utgjorde bibliotekens verksamhetsår. Därest reduktionen, vilket departementschefen tillstyrkte, trädde i tillämpning från och med den 1 juli 1940, bleve utgiftsbegränsningen å nästa budgetårs anslag, vilket belastades med understöd, avseende kalenderåret 1940, följaktligen hälften av sistnämnda belopp, eller omkring 70,000 kronor.

Departementschefen förutsatte vidare, att understöd skulle tilldelas bibliotek, som icke tidigare erhållit understöd, endast om biblioteket befundes fylla ett påtagligt behov eller särskilda skäl eljest prövades föreligga. Sådan prövning borde ankomma på Kungl. Maj:t. Något för dylikt ändamål särskilt avsett belopp syntes icke böra anvisas.

I fråga om *centralbiblioteken* funne departementschefen sig nödsakad för närvarande avstyrka vidare utvidgning av organisationen. Anslagsposten till *resekostnads- och traktamentsersättningar vid biblioteksinspektion från lands- och centralbibliotek* borde temporärt minskas med 2,800 kronor till 5,000 kronor. Ehuru behovet av kvalificerad bibliotekspersonal fortfarande syntes vara stort, torde ett tillfälligt indragande av anslagsposten till *bibliotekskurser* i rådande läge vara ofrånkomligt. Vad beträffade anslagsposten till *tidskrifter*, kunde departementschefen icke tillstyrka anvisande av oförändrat belopp utan föresloge en återgång till det tidigare under flera år utgående understödsbeloppet av tillhoppa 9,000 kronor, innebärande en anslagsminskning med 3,000 kronor. I fråga om anslagsposterna till *vandringsbiblioteks-förråd vid stifts- och landsbibliotek*, *förmedlingsanstalter för vandringsbibliotek* och *tillägg till grundkatalog å respektive 6,000 kronor, 6,000 kronor och 4,000 kronor* ifrågasätter departementschefen icke någon ändring.

Utskottet.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts förevarande förslag.

Beträffande det i motionerna I: 42 och II: 74 gjorda yrkandet får utskottet erinra, att enligt vad departementschefen framhållit understöd kommer att tilldelas bibliotek, som icke tidigare åtnjutit understöd, för så vitt biblioteket befinner sig fylla ett påtagligt behov eller särskilda skäl eljest prövas föreligga. Att ett studiecirkelbibliotek icke förut erhållit understöd av statsmedel skulle alltså icke utesluta det från att erhålla statsunderstöd, något som motionärerna synas vilja göra gällande. Utskottet utgår ifrån, att vid den prövning som kommer att äga rum med avseende å understöd till nya bibliotek all tänkbar hänsyn kommer att tagas till angelägenheten av att landsbygdens fria studieverksamhet understödes. Med vad utskottet sålunda anfört torde ifrågavarande två motioner få anses besvarade.

Under åberopande av det sålunda anförda får utskottet hemställa,

a) att riksdagen må till *Understöd åt folkbiblioteksväsendet* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 1,600,000 kronor, att i huvudsaklig överensstämmelse med de grunder, som av departementschefen i det föregående angivits, utgå i enlighet med de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t må äga meddela;

b) att herr Gustavsons m. fl. och herr Hermanssons i *Kvistlångby m. fl. ovannämnda motioner (I: 42 och II: 74)*, så vitt nu är i fråga, må anses besvarade med vad utskottet i det föregående anfört.

195:o) **Understöd åt anstalter och föreningar, som anordna populärvetenskapliga föreläsningar.** Beträffande vad Kungl. Maj:t (punkt 196) föreslagit riksdagen i fråga om anslag till förevarande ändamål avger utskottet senare under riksdagen utlåtande, vilket härmed anmäles.

196:o) **Understöd för anordnande av flyttande folkhögskolekurser.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 197, sid. 256 och 257), vilket innebär en anslagsminskning i besparings syfte med 10,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom *Understöd för anordnande av flyttande folkhögskolekurser* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 60,000 kronor.

197:o) **Bidrag till arbetarnas bildningsförbund för organisations- och administrationskostnader. Bidrag till svenska landsbygdens studieförbund för organisations- och administrationskostnader. Bidrag till tjänstemännens bildningsverksamhet för organisations- och administrationskostnader.** Kungl. Maj:t har (punkterna 198, 199 och 200, sid. 257—259) föreslagit riksdagen att för budgetåret 1940/41 anvisa dels såsom Bidrag till arbetarnas bildningsförbund för organisations- och administrationskostnader ett anslag av 30,000 kronor, dels såsom Bidrag till svenska landsbygdens studieförbund för organisations- och administrationskostnader ett anslag av 5,000 kronor, dels ock såsom Bidrag till tjänstemännens bildningsverksamhet för organisations- och administrationskostnader ett anslag av 3,000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehått

dels de två likalydande, under punkten 194 här ovan omförmälda av herr *J. Gustavson m. fl.* och *H. Hermansson* i *Kvistljungby m. fl.* väckta motionerna I:42 och II:74, i vilka, såvitt nu är i fråga, hemställts, att bidragen för administrations- och organisationskostnader till svenska landsbygdens studieförbund och arbetarnas bildningsförbund fortfarande skola utgå med samma belopp, vartill de i budgeten för 1939/40 upptagits, samt att under omprövning toges om icke inom vederbörande huvudtitels ram av departementschefen åsyftad besparing skulle kunna ernås genom sänkning av annat anslag, i anslutning till vad i motionen anförts;

dels ock en inom andra kammaren av herr *A. Wallentheim m. fl.* väckt motion (II:76), vari hemställts att ifrågavarande anslag måtte utgå med samma belopp som under innevarande budgetår, nämligen till arbetarnas bildningsförbund med 35,000 kronor, till svenska landsbygdens studieförbund med 7,000 kronor samt till tjänstemännens bildningsverksamhet med 4,000 kronor.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för i berörda motioner gjorda yrkanden, hänvisas — i den mån redogörelse härför icke lämnas i det följande — till motionerna I:42 och II:76.

Kungl. Maj:ts förslag innebär en anslagsminskning med 5,000 kronor beträffande anslaget till arbetarnas bildningsförbund, med 2,000 kronor be-

träffande anslaget till svenska landsbygdens studieförbund och med 1,000 kronor beträffande anslaget till tjänstemännens bildningsverksamhet.

Av statsrådsprotokollet inhämtas, att *arbetarnas bildningsförbund* (ABF) hemställt om en anslagshöjning till 50,000 kronor under åberopande att förbundets utgifter för organisations- och administrationskostnader under verksamhetsåret 1937/38 utgjort i runt tal 129,200 kronor, till vilka utgifter från annat håll än staten tillskjutits omkring 91,700 kronor. *Skolöverstyrelsen* har tillstyrkt en anslagshöjning med 7,500 kronor. *Statskontoret* har yttrat, bland annat, att vissa skäl otvivelaktigt kunde anföras för en höjning av anslaget, särskilt som — enligt vad ämbetsverket hade sig bekant — förbundet medverkade vid upplysningsverksamhet av för samhället betydelsefull art. Med beaktande av angelägenheten av att i nuvarande statsfinansiella läge begränsa statsutgifterna ansågo sig ämbetsverket dock förhindrat att för närvarande tillstyrka någon höjning av anslaget.

Departementschefen har förklarat, att han i nuvarande statsfinansiella läge icke kunde tillstyrka någon höjning av detta anslag, utan ansågo sig böra förordna en anslagssänkning, vilken dock med beaktande av vad av statskontoret anförts rörande förbundets medverkan vid upplysningsverksamhet av för samhället betydelsefull art borde begränsas till 5,000 kronor.

Svenska landsbygdens studieförbund (SLS) har hemställt om oförändrat anslag. *Departementschefen* har, under åberopande av vad han anförts beträffande anslaget till arbetarnas bildningsförbund, föreslagit en anslagsminskning med 2,000 kronor.

Bildningsrådet för tjänstemännens bildningsverksamhet har hemställt om en höjning av anslaget till verksamheten med 1,000 kronor till 5,000 kronor, vilken framställning emellertid avstyrkts av *skolöverstyrelsen*. *Departementschefen* har yttrat, att det under nuvarande förhållanden icke syntes honom möjligt att tillmötesgå framställningen om ökning av förevarande anslag. Under erinran om vad beträffande de båda andra bildningsorganisationerna anförts och föreslagits, förordade departementschefen en anslagssänkning med 1,000 kronor. Det samarbete, som i enlighet med riksdagens önskan kommit till stånd mellan sammanslutningen och de större bildningsorganisationerna, syntes kunna ytterligare utvecklas och till fördel för tjänstemännens bildningsverksamhet bringa även denna sammanslutning i åtnjutande av nämnda organisationers med statligt och kommunalt understöd tillskapade resurser.

I motionerna I: 42 och II: 74 har anförts bland annat:

Departementschefens förslag om sänkning av anslagen till arbetarnas bildningsförbund och svenska landsbygdens studieförbund vore djupt att beklaga. De avsågo i och för sig så små belopp, att värdet för statsverket av besparingarna bleve obetydligt. För de organisationer, som träffades av nedskärningen, vore de emellertid synnerligen kännbara. Så skulle för SLS en inskränkning och tillbakagång i stället för ett fullföljande av en lovande utveckling bli resultatet av bidragets minskning,

Rent allmänt syntes rimliga skäl tala för försiktighet i fråga om besänkningar av anslagen till folkbildningsarbetet, som även förut varit relativt små i förhållande till det arbete, som utträttas. I synnerhet syntes detta böra beaktas i fråga om studiearbetet på landsbygden med hänsyn till särskilda

svårigheter för studieverksamheten. De större avstånden lade hinder i vägen, lämpliga lokaler saknades på många håll och svårigheter föreläge ofta att erhålla tillgång till för studiearbetet lämpliga lärar- och ledarkrafter.

Därtill komme, att kriget och krisen hade ställt folkbildningsorganisationerna inför många nya uppgifter, som de dels själva åtagit sig och som dels påfordrats från officiellt håll. Om folkbildningsorganisationerna utöver sina ordinarie arbetsuppgifter skulle kunna åtaga sig extra, av krisen betingade uppgifter, vore det utan vidare klart, att den administrativa apparaten komme att ansträngas utöver det vanliga. Den kunde sålunda inte få ställas på nedskrivningsstat, då därav ett effektivt medarbete i den av krisen betingade upplysningsverksamheten omöjliggöres. Just ur denna synpunkt måste det betraktas som synnerligen omotiverat att föreslå inskränkning av ABF:s och SLS:s administrationsanslag. Redan före upptagandet av de nya arbetsuppgifterna hade båda organisationernas administrationsanslag visat sig vara otillräckliga.

I statsverkspropositionen hade under åttonde huvudtiteln upptagits anslag, som huru behjärtansvärda de än ur vissa synpunkter kunde vara, icke förefölle att i föreliggande situation vara lika väl motiverade som de i motionen berörda. Så syntes exempelvis bearbetning av visst material från filosofie doktorn Sven Hedins expeditioner i det inre Asien åren 1927–1934, vartill begärts ett anslag av 40,000 kronor, icke kunna anses vara av så trängande natur, att det icke med hänsyn till tidsläget skulle kunna med större skäl något reduceras. Den av departementschefen avsedda besparingen syntes därför kunna nås genom motsvarande minskning av andra anslag.

I motionen II:76 har anförts bland annat:

De anslag, som under normala förhållanden hitintills utgått för folkbildningsarbetet, hade inom bildningsorganisationerna betraktats såsom mycket ringa och möjliggjort verksamhet endast i begränsad utsträckning i förhållande till de mångskiftande önskemål och behov, som inom bildningsarbetets organisationer förefunnits. Under krisförhållanden vore det fria folkbildningsarbetet av minst lika stor betydelse för samhället som under normala förhållanden. Det vore ett samhälleligt intresse av första ordningen att vidmakthålla i största möjliga utsträckning även under kristid det fria och frivilliga bildningsarbetet. Många skäl talade för att detta bildningsarbete snarare måste bedrivas i större omfattning än vanligt. Det vore då angeläget, att de statsfinansiella besparingsåtgärderna icke drabbade folkbildningsarbetet så hårt, att dess allmänna uppgifter avsevärt försvårades.

Men därtill komme, att kriget och krisen ställt folkbildningsorganisationerna inför många nya uppgifter, som dels givit sig själva och dels påfordrats från officiellt håll. Om folkbildningsorganisationerna utöver sina ordinarie arbetsuppgifter skulle kunna åtaga sig nya av krisen betingade uppgifter, vore det utan vidare klart, att den administrativa apparaten komme att ansträngas utöver det vanliga. Ur denna synpunkt måste det betraktas som mindre ändamålsenligt att föreslå nedskärning i administrationsbidragen för arbetarnas bildningsförbund, svenska landsbygdens studieförbund och tjänstemännens bildningsverksamhet.

De av Kungl. Maj:t föreslagna anslagsminskningarna beträffande bidragen till arbetarnas bildningsförbund och svenska landsbygdens studieförbund

Utskottet.

torde kunna medföra, att avskedanden måste vidtagas till men för organisationernas betydelsefulla verksamhet. Härtill kommer också, att den verksamhet, som bedrivs av nämnda två förbund, visar en alltjämt fortlöpande utvidgning, något som särskilt skarpt framträder under rådande förhållanden, då förbunden på sina program upptagit ett flertal spörsmål, berörande för närvarande framträdande aktuella medborgerliga uppgifter. Med hänsyn härtill finner utskottet det befogat, att de av Kungl. Maj:t föreslagna bidragsbeloppen för nästa budgetår undergå någon förhöjning. I sådant avseende får utskottet föreslå, att bidraget till arbetarnas bildningsförbund fastställs till 32,000 kronor och bidraget till svenska landsbygdens studieförbund till 6,000 kronor. Vidkommande bidraget till tjänstemännens bildningsverksamhet, för vilket ändamål statsmedel första gången anvisades av 1939 års riksdag, anser sig utskottet även här böra föreslå en ökning av det av Kungl. Maj:t förordade understödsbeloppet, vilken ökning synes utskottet kunna begränsas till 500 kronor. Såsom departementschefen uttalat synes emellertid det samarbete, som kommit till stånd mellan den sammanslutning, som företräder ifrågavarande verksamhet, och de större bildningsorganisationerna kunna ytterligare utvecklas och därigenom bringa även denna sammanslutning i åtnjutande av nämnda organisationers med statliga och kommunala understöd tillskapade resurser.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande förslag och omförmälda av herr Gustavson m. fl. och herr Hermansson i Kvistljungby m. fl. samt herr Wallenheim m. fl. väckta motioner (I: 42, II: 74 och II: 76) för budgetåret 1940/41 anvisa

a) såsom *Bidrag till arbetarnas bildningsförbund för organisations- och administrationskostnader* ett anslag av 32,000 kronor;

b) såsom *Bidrag till svenska landsbygdens studieförbund för organisations- och administrationskostnader* ett anslag av 6,000 kronor;

c) såsom *Bidrag till tjänstemännens bildningsverksamhet för organisations- och administrationskostnader* ett anslag av 3,500 kronor.

198:o) **Bidrag till undervisnings- och upplysningsverksamhet m. m. för nykterhetens främjande.** Kungl. Maj:t har (punkt 201, sid. 259—262) föreslagit riksdagen att såsom Bidrag, till undervisnings- och upplysningsverksamhet m. m. för nykterhetens främjande för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 224,800 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herr *J. Bergman m. fl.* (I: 67) och den andra inom andra kammaren av herr *A. Olsson* i Gävle *m. fl.* (II: 118), vari hemställts, att riksdagen måtte besluta att bidraget till undervisnings- och upplysningsverksamhet m. m. för nykterhetens främjande, nu 378,300 kronor och av Kungl. Maj:t föreslaget till 224,800 kronor, bestämmes till 279,800 kronor för nästkommande budgetår.

— Kungl. Maj:ts förslag innebär en anslagsminskning med 153,500 kronor. Till stöd härför har *departementschefen* anfört:

Under nuvarande förhållanden måste en icke oväsentlig beskränning av förevarande anslag vidtagas. Departementschefen hade vid sin prövning av frågan om lämpliga och möjliga besparingsåtgärder sökt tillämpa de principer, som varit för honom vägledande vid bedömandet av andra frågor om medelsanvisning för nästa budgetår till statliga och statsunderstödda ändamål. Även om den verksamhet, som understöddes medelst förevarande anslag, vore av betydelse ur social synpunkt, kunde den självfallet i en tid, då statsutgifterna för kulturella och sociala ändamål måste nedbringas, icke behandlas annorlunda än andra ur allmän synpunkt viktiga anslagsändamål.

Till en början ville departementschefen i överensstämmelse med den ståndpunkt, som av honom intagits till frågor om anslag till kursverksamhet, ifrågasätta, huruvida icke anslagsmedlen till följande ändamål borde helt indragas, nämligen till anordnande av instruktionskurser för lärare för nykterhetsundervisningen (7,500 kronor) och till anordnande av en allmän utbildningskurs i alkoholfrågan för studie- och ungdomsledare m. m. (11,000 kronor).

Till föreläsnings- och instruktionsverksamhet för nykterhetens främjande m. m. hade under innevarande budgetår anvisats ett belopp av 140,000 kronor. Berörda anslagsmedel syntes böra minskas i ungefär samma proportion som understöden åt lokala föreläsningsanstalter eller med omkring 80,000 kronor.

Anslagsposterna å 42,000 kronor till instruktörer för nykterhetsupplysning och å 3,375 kronor till »främjande av nykterhet på andra än ovan anförda sätt och motarbetande av dryckenskapens följder» borde utgå med i huvudsak oförändrade belopp.

Till uppehållande av internationella byrån i Lausanne för alkoholismens bekämpande utginge nu statsanslag med 3,500 kronor. Departementschefen hade icke velat för sin del nu ifrågasätta indragning av bidraget.

Övriga i anslaget ingående poster, tillhoppa 170,925 kronor, avsåge främjande av ett antal olika nykterhetsorganisationers verksamhet. Beträffande dessa organisationers ekonomiska ställning hänvisade departementschefen till nedanstående sammanställning ävensom till handlingarna i ärendet.

Organisation	Statsbidrag kronor	Medlemsavgifter kronor	Övriga inkomster kronor	Anmärkingar
Centralförbundet för nykterhetsundervisning	30,575	4,277: 56	23,738: 26 ¹⁾	Statsbidraget för budgetåret 1939/40 höjt till 50,000 kronor i samband med utvidgning av verksamheten.
De kristna samfundens nykterhetsrörelse	5,000	—	53,954: 49	
Svenska sällskapet för nykterhet och folkuppfostran	3,425	—	11,598: 25	Statsbidraget för budgetåret 1939/40 höjt till 10,000 kronor.
I. O. G. T.	33,000	137,474: 58	47,353: 61	
Sveriges blåbandsförening	9,000	13,220: 17	13,835: 02	Statsbidraget för budgetåret 1939/40 höjt till 10,000 kronor.
Nationaltemplarorden	11,500	58,913	9,787: 48	
Nykterhetsorganisationen Verdandi	5,000	8,916: 75	7,419 ²⁾	
Sveriges studerande ungdoms helnykterhetsförbund	8,000	1,639: 26	415: 12	
Vita bandet	6,000	3,926 ²⁾	4,187: 99 ²⁾	
Sveriges lärares nykterhetsförbund	8,500	3,360: 75	3,687: 27	
Svenska läkarnas nykterhetsförening	3,000	60	680	
Järnvägsmännens helnykterhetsförbund	5,000	5,290: 14 ²⁾	6,988: 64 ²⁾	
Sveriges polismäns helnykterhetsförbund	1,000	111 ²⁾	339 ²⁾	
Svenska tullpersonalens helnykterhetsförbund	500	124: 50	23: 20	
Motorförarnas helnykterhetsförbund	19,000	42,300	3,500	
	148,500	279,613: 71	187,507: 33	

¹⁾ Förbundet har dessutom åtnjutit ett kommunalt bidrag å 500 kronor.

²⁾ Uppgiften avser kalenderåret 1938.

Av uppgifterna framginge, anför departementschefen, att de till ifrågasvarande organisationer utgående statsbidragen i flera fall utgjorde en förhållandevis ringa del av deras sammanlagda inkomster. Departementschefen ansåge sig med hänsyn härtill och i betraktande av de väsentliga nedskärningarna för nästa budgetår av anslag överhuvudtaget till statens egna institutioner och till enskilda sammanslutningar berättigad att i rådande läge räkna med en anslagsminskning beträffande nu ifrågasvarande verksamhet med i runt tal 55,000 kronor, d. v. s. med omkring en tredjedel av de nu utgående anslagsmedlen. Påpekade kunde, att denna anslagsminskning kunde i det närmaste helt kompenseras genom en höjning med endast omkring 10 procent av organisationernas inkomster av medlemsavgifter och övriga inkomster.

Med hänsyn till det anförda syntes förevarande anslag böra för nästa budgetår minskas med (7,500 + 11,000 + 80,000 + 55,000 =) 153,500 kronor till 224,800 kronor.

Det borde ankomma på Kungl. Maj:t att, efter förslag av skolöverstyrelsen, meddela föreskrifter rörande dispositionen av anslaget för nästa budgetår, varvid syntes få förutsättas, att anslagsberäkningarna icke skulle i detalj vara för Kungl. Maj:t bindande utan att Kungl. Maj:t, på sätt i vissa andra likartade fall förutsatts, skulle äga fördela det till förfogande stående beloppet så, att minsta möjliga olägenhet uppstode för de särskilda nykterhetsorganisationerna och för verksamheten i allmänhet.

I motionerna *I: 67* och *II: 118* har anförts i huvudsak följande:

Under nu rådande förhållanden är det naturligt att man även beträffande relativt obetydliga anslagsposter använder varje lämplig möjlighet till besparing, även om denna medför ett tillfälligt avbräck i en i och för sig betydelsefull verksamhet. Men det är även viktigt, att man därvid framgår med sådan varsamhet, att man icke bryter sönder institutioner och organisationer, som utöva ur det allmännas synpunkt värdefulla funktioner. Man bör givetvis också tillse, att besparingsåtgärder om möjligt undvikas på sådana punkter, där de skulle gå ut över för längre tid fast anställd personal.

I förevarande fall torde detta emellertid icke hava skett beträffande särskilt ett par betydelsefulla detaljer, nämligen med avseende å beskärningen med 55,000 kronor å de statsbidrag, som för närvarande utgå till Centralförbundet för nykterhetsundervisning (CFN), och till den studie- och ungdomsverksamhet, som bedrivs av nykterhetsorganisationerna.

Beträffande CFN måste det ihågkommas, att denna för den svenska nykterhetsrörelsen centrala institution upprätthålles huvudsakligen med statsmedel och att den därför står under statsmyndigheternas kontroll, vilket även markeras av, att Kungl. Maj:t har egna representanter i såväl styrelse som revision. Den har också genom Kungl. Maj:ts och riksdagens beslut år 1939 måst övertaga »Nykterhetssällskapens upplysningsbyrå», vilken i över trettio år fungerat som självständig institution, likaledes huvudsakligen med statens stöd. Redan vid detta på statsmyndigheternas eget initiativ företagna överförande till CFN minskades tidigare utgående statsanslag, vilket också skedde beträffande den verksamhet, som förut upprätthölls av »Rikskommittén mot den olagliga alkoholhanteringen», när denna verksamhet samtidigt överfördes till CFN. Det statsbidrag, som vid här omfördäda centralisation fastställdes, var redan då i underkant.

Härtill kommer, att ett bifall till Kungl. Maj:ts förslag i övriga delar (indragning av vissa av CFN anordnade kurser samt beskärningen av föreläsningsanslaget med kronor 80,000) automatiskt och indirekt medför en anslagsminskning av ytterligare cirka 15,000 kronor genom reduceringen av de administrationsbidrag, som i enlighet med statsmyndigheternas tidigare beslut skola utgå till CFN å dess olika verksamhetsgrenar.

Slutligen bör erinras därom, att CFN *icke* — såsom i statsverkspropositionen synes förutsättas — äger möjlighet att genom några egna åtgärder skaffa sig ökade inkomster i form av medlemsavgifter. Och då institutionen redan tidigare — i samband med centralisationens genomförande — av

ekonomiska skäl tvingats avskeda den tillfälligt anställda extra personalen och företaga andra genomförbara åtgärder i besparingssyfte, skulle den föreslagna ytterligare anslagsbeskränningen i viktiga avseenden lamslä institutionen genom att praktiskt taget framtinga ett nedläggande av *båda* de till CFN nyss överförda, ovan angivna avdelningarna ävensom ett avskedande jämväl av viss del av den fast anställda personalen.

Även beträffande de berörda nykterhetsorganisationerna måste det framhållas, att de genom beskränningen av föreläsningsanslaget *indirekt* drabbas synnerligen hårt, enligt verkställd beräkning med ej mindre än cirka 68,000 kronor. Skulle nu även det till dessa organisationer utgående *direkta* statsbidraget minskas med det i statsverkspropositionen angivna beloppet, kan det befaras, att organisationernas verksamhet komme att på ett nedbrytande sätt förlamas.

Möjligheten att genom ökade medlemsavgifter inom de skilda organisationerna ersätta ett indraget statsanslag är i stort sett i tider som dessa utesluten efter de ökningar som redan skett.

Redan ovan anförda fakta torde vara tillräckliga för att visa, att beskränningen med kronor 55,000 å de till CFN och nykterhetsorganisationerna *direkt* utgående statsbidragen icke torde kunna företagas utan att svårbotlig skada sker.

Vi vilja slutligen fästa uppmärksamheten även på en annan ur det allmännas synpunkt just nu betydelsefull omständighet, nämligen att såväl CFN som de särskilda nykterhetsorganisationerna och ej minst studie- och ungdomsavdelningarna redan i stor omfattning börjat organisera ett studium av luftskyddsarbetet och att de jämväl inlett en omfattande kulturell och social verksamhet å de militära förläggningarna. Härför har icke ens ifrågasatts något särskilt ekonomiskt stöd från statens sida.

Att folknykterheten främjas är icke minst nu i denna allvarliga och påfrestande tid en viktig statsangelägenhet. Folkets försvarskraft måste få gagn därav och av de insatser, som nykterhetsrörelsen jämväl i övrigt gör.

Utskottet.

Den av Kungl. Maj:t föreslagna beskränningen av statsbidraget till centralförbundet för nykterhetsundervisning och övriga nykterhetsorganisationer med sammanlagt 55,000 kronor har syns utskottet alltför kraftigt tilltagen. En så pass väsentlig minskning av till förfogande stående medel för bestridande av sagda organisationers administrations- och organisationskostnader synes utskottet kunna medföra icke önskvärda svårigheter med avseende å den av dem bedrivna verksamheten. Särskilt skulle centralförbundet, vilket i förhållande till övriga nykterhetsorganisationer intager en särställning, genom en alltför stor anslagsminskning kunna försättas i det läge, att förbundet nödgades i väsentlig mån inskränka sin nuvarande organisation, vilket med hänsyn till dess betydelsefulla uppgifter vore allvarligt att beklaga.

Utskottet anser sig därför böra förorda en förhöjning av de av Kungl. Maj:t för ovannämnda ändamål avsedda medlen med ett belopp av 15,000 kronor. Med anledning härav och då Kungl. Maj:ts förslag i övrigt icke givit utskottet anledning till erinran bör anslaget för nästa budgetår alltså uppföras med $(224,800 + 15,000 =)$ 239,800 kronor. I anslutning till vad departementschefen anført vill utskottet understryka, att de för nästa bud-

getår verkställda anslagsberäkningarna icke skola i detalj vara för Kungl. Maj:t bindande utan att Kungl. Maj:t skall äga under iakttagande jämväl av vad utskottet här ovan anfört fördela det till förfogande stående beloppet så, att minsta möjliga olägenhet uppstår för de särskilda nykterhetsorganisationerna och för verksamheten i allmänhet.

På grund av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och ovannämnda av herr Bergman m. fl. och herr Olsson Gävle m. fl. väckta motioner (I: 67 och II: 118) såsom *Bidrag till undervisnings- och upplysningsverksamhet m. m. för nykterhetens främjande* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 239,800 kronor.

199:o) **Folkliga musikskolan i Arvika: Understöd.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 202, sid. 262 och 263), vilket innebär en anslagsminskning i besparingssyfte med 2,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Folkliga musikskolan i Arvika: Understöd* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 13,000 kronor.

200:o) **Folkliga musikskolan i Arvika: Stipendier.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 203, sid. 263), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Folkliga musikskolan i Arvika: Stipendier* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 2,000 kronor.

201:o) **Statens studielån: Nämnden för statens studielån.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 204, sid. 263 och 264), vilket innebär en anslagsminskning i besparingssyfte med 700 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens studielån: Nämnden för statens studielån* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 6,500 kronor.

202:o) **Statens studielån: Ersättning till postverket för dess bestyr med statens studielån.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 205, sid. 264), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens studielån: Ersättning till postverket för dess bestyr med statens studielån* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 3,200 kronor.

203:o) **Statens biografbyrå: Avlöningar. Statens biografbyrå: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 206, sid. 264 och 265), vilket innebär en minskning i besparingssyfte av omkostnadsanslaget med 1,000 kronor men för övrigt samma medelsanvisning som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) vidtaga av departementschefen angivna ändringar i avlöningsstaten för statens biografbyrå;

b) till *Statens biografbyrå: Avlöningar* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 60,800 kronor;

c) till *Statens biografbyrå: Omkostnader* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 7,500 kronor.

Gymnastiska centralinstitutet.

204:o) **Gymnastiska centralinstitutet: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 207, sid. 266—269), som innebär å ena sidan en anslagsminskning med 3,000 kronor, avseende personligt lönetillägg åt institutets föreståndare, vilket på i statsrådsprotokollet angivna skäl icke längre erfordras, å andra sidan av beslutad utökning av utbildningstiden å sjukgymnastlinjen en betingad anslagshöjning med 3,200 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för gymnastiska centralinstitutet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1940/41:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor	74,800
2. Avlöning till tjänsteman å övergångsstat, <i>förslagsvis</i>	»	7,700
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:		
a. Grundbelopp	kronor	69,850
b. Vikariatsersättningar		
m. m., <i>förslagsvis</i>	»	800
4. Avlöning till övrig icke-ordinarie personal	»	3,950
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	7,800

Summa förslagsanslag kronor 164,900;

b) till *Gymnastiska centralinstitutet: Avlöningar* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 164,900 kronor.

205:o) **Gymnastiska centralinstitutet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 208, sid. 269), vilket innebär en anslagsminskning i besparingssyfte med 1,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Gymnastiska centralinstitutet: Omkostnader* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 4,000 kronor.

206:o) **Gymnastiska centralinstitutet: Materiel, böcker m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 209, sid. 270), vilket innebär en anslagsminskning i besparingssyfte med 2,100 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Gymnastiska centralinstitutet: Materiel, böcker m. m.* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 5,300 kronor.

207:o) **Gymnastiska centralinstitutet: Stipendier. Gymnastiska centralinstitutet: Särskild undervisning i idrott och gymnastik m. m.**

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 210, sid. 270), vilket innebär en minskning i besparingssyfte av sistnämnda anslag med 1,000 kronor men för övrigt samma medelsanvisning som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1940/41 anvisa

a) till *Gymnastiska centralinstitutet: Stipendier* ett anslag av 3,000 kronor;

b) till *Gymnastiska centralinstitutet: Särskild undervisning i idrott och gymnastik m. m.* ett anslag av 4,500 kronor.

Understöd åt vetenskap, vitterhet och konst m. m.

208:o) **Understöd för utgivande av tidskrifter, lärda verk och läroböcker.** Kungl. Maj:t har (punkt 211, sid. 271) föreslagit riksdagen, att till Understöd för utgivande av tidskrifter, lärda verk och läroböcker för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 160,000 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag innebär en anslagsminskning med 30,000 kronor. *Departementschefen* har erinrat, att ur anslaget bland annat understödjas tio medicinska tidskrifter med sammanlagt 16,400 kronor. Det borde enligt departementschefens mening övervägas, huruvida icke på detta område kunde ernås en rationalisering, ledande till en avsevärd begränsning av det till dessa tidskrifter utgående statsbidraget. Då under nuvarande förhållanden staten även i övrigt måste begränsa sin ifrågavarande understödsverksamhet, förordade departementschefen, att anslaget för nästa budgetår minskades med 30,000 kronor.

Utskottet.

Utskottet anser förevarande anslag kunna utan större olägenhet nedsättas med ytterligare 5,000 kronor utöver den anslagsminskning Kungl. Maj:t föreslagit. Anslaget bör vid sådant förhållande för nästa budgetår uppföras med ett belopp av 155,000 kronor. Utskottet hemställer förty,

att riksdagen må till *Understöd för utgivande av tidskrifter, lärda verk och läroböcker* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 155,000 kronor.

209:o) **Understöd åt inhemska skönlitterära författare av utmärkt förtjänst.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 212, sid. 271 och 272), vilket innebär en anslagsminskning i besparingssyfte med 14,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Understöd åt inhemska skönlitterära författare av utmärkt förtjänst* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 16,000 kronor.

210:o) **Understöd åt professorn K. O. Östergren för fortsatt utgivande av Nusvensk ordbok.** Kungl. Maj:t har (punkt 213, sid. 272—275) föreslagit riksdagen att till Understöd åt professorn K. O. Östergren för fortsatt utgivande av Nusvensk ordbok för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 12,000 kronor.

Alltsedan år 1920 har anslag av statsmedel utgått till docenten vid Uppsala universitet, numera professorn Olof Östergren för fullföljande och avslutande av hans arbete »Nusvensk ordbok». Det för ändamålet anvisade beloppet har sedan budgetåret 1930/31 utgjort 12,000 kronor, varav 8,000 kronor utgått såsom understöd åt Östergren och 4,000 kronor till teknisk hjälp vid ordbokens utgivning m. m.

Departementschefen har erinrat om att med anledning av ett utav 1929 års riksdag gjort uttalande för 1930 års riksdag framlades plan för arbetets bedrivande, enligt vilken — om intet oförutsett inträffade samt under iakttagande av vissa tidsbesparande metoder — arbetet skulle kunna slutföras inom en tid av tio år, räknat från och med den 1 juli 1930, eller sålunda före den 1 juli 1940. Sedan 1934 års riksdag begärt utredning rörande möjligheterna att inom nämnda tid slutföra arbetet, anförde Östergren i en uti 1935 års åttonde huvudtitel återgiven redogörelse, att beräkningarna visat sig i stort sett bestå provet och att utsikterna att på avsedd tid fullfölja arbetet vore lika gynnsamma som år 1930. Gissningsvis hade i den nu förebragta utredningen antagits, att verket komme att kräva ytterligare sex års arbete.

Även om all möjlig hänsyn toges, fortsätter departementschefen, till svårigheterna att verkställa hållbara beräkningar av denna art och de särskilda omständigheter, som enligt den föreliggande utredningen medverkat

till att kullkasta beräkningarna, måste departementschefen finna det beklagligt, att beräkningarna visat sig så föga hållbara. Det borde erinras, att verket hittills för staten medfört kostnader med icke mindre än 179,000 kronor och att verket i färdigt skick — därest de nu gissningsvis gjorda beräkningarna hölle streck och oförändrade anslag anvisades för den återstående tiden — komme att representera en statsutgift å tillhopa 251,000 kronor, d. v. s. över 31,000 kronor för vart och ett av de beräknade åtta banden. Det vore högst sannolikt, att anslag till ändamålet icke skulle ha beviljats, om man vid tidpunkten för principbeslutets fattande ägt visshet om att verket skulle draga kostnader av denna storlek i stället för det belopp å 56,000 kronor, varmed då kalkylerades.

Vad nu yttrats finge emellertid icke skymma blicken för verkets egenart och ur vetenskaplig och praktisk synpunkt betydande värde. Ordboken ville, såsom framhållits i en år 1928 ingiven framställning om fortsatt anslag för ändamålet, giva en vetenskapligt noggrann, såvitt möjligt mångsidig och rikhaltig, fyllig och levande bild av det nutida språket, men ville också vara en handledning och rådgivare för den stora allmänheten. Östergren hade lyckats förverkliga dessa grundsatser, och arbetet torde utgöra ett av de mest värdefulla bidragen till det svenska språkets systematiska utforskande, som på senare tid framkommit.

Sådant läget nu vore, stode valet mellan att *antingen* indraga statsbidraget och därigenom äventyra arbetets slutförande och förminska nyttan av de betydande statsunderstöd, som redan kommit ändamålet till del, *eller* även i fortsättningen anvisa årliga bidrag med risk för att arbetet icke kunde slutföras ens inom den tid, som nu approximativt uppgivits. När departementschefen för sin del valde det senare alternativet, skedde det under den förutsättningen, att bidrag icke anvisades för längre tid än till och med budgetåret 1945/46.

Utskottet tillstyrker beviljande av det av Kungl. Maj:t för nästa budgetår äskade anslaget. Med anledning av vad departementschefen anført rörande tidpunkten för omförmälda arbetes slutförande vill utskottet uttala, att även om det torde vara omöjligt att nu fixera en bestämd tidpunkt i berörda avseende, utskottet delar departementschefens förväntan, att anslag till ordbokens utgivande icke skall behöva beviljas för längre tid än till och med budgetåret 1945/46.

Utskottet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Understöd åt professorn K. O. Östergren för fortsatt utgivande av Nusvensk ordbok* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 12,000 kronor.

211:o) **Understöd åt skriftställaren E. H. Thörnberg.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 214, sid. 275), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet, att riksdagen må till *Understöd åt skriftställaren E. H. Thörnberg* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 3,000 kronor.

212:o) **Bidrag till föreningen Pietas.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 215, sid. 275 och 276), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,
att riksdagen må såsom *Bidrag till föreningen Pietas* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 1,000 kronor.

213:o) **Bidrag till svenska naturskyddsföreningen.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 216, sid. 276), vilket innebär en anslagsminskning i besparingssyfte med 1,000 kronor, hemställer utskottet,
att riksdagen må såsom *Bidrag till svenska naturskyddsföreningen* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 1,000 kronor.

214:o) **Bidrag till vetenskapsakademien för förvaltning av nationalparker och naturskyddsärenden.** Kungl. Maj:t har (punkt 217, sid. 277) föreslagit riksdagen att såsom *Bidrag till vetenskapsakademien för förvaltning av nationalparker och naturskyddsärenden* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 11,000 kronor.

Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget till detta ändamål, 12,000 kronor, disponeras 3,000 kronor till vården av nationalparker samt 9,000 kronor till vetenskapsakademiens förvaltning av naturskyddsärenden m. m. Kungl. Maj:ts förslag innebär sålunda en anslagsminskning med 1,000 kronor; enligt vad departementschefen uttalat, borde minskningen väsentligen drabba de till akademiens förvaltningskostnader avsedda medlen.

Utskottet.

Med hänsyn till arten av de utgifter, som skola bestridas från de för förvaltning av naturskyddsärenden m. m. avsedda medlen — bland annat resekostnader och vissa arvoden — synes en något större anslagsbeskränning än den av Kungl. Maj:t föreslagna i nu rådande statsfinansiella läge böra för nästa budgetår vidtagas. Utskottet vill i sådant hänseende föreslå en anslagsminskning med 1,000 kronor utöver den av Kungl. Maj:t föreslagna sänkningen med samma belopp. Anslaget bör alltså för nästa budgetår uppföras med 10,000 kronor. Utskottet hemställer förty,

att riksdagen må såsom *Bidrag till vetenskapsakademien för förvaltning av nationalparker och naturskyddsärenden* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 10,000 kronor.

215:o) **Bidrag till bearbetning av visst material från filosofie doktor Sven Hedins expeditioner i det inre Asien åren 1927—34.** Kungl. Maj:t har (punkt 218, sid. 277 och 278) föreslagit riksdagen att såsom *Bidrag till bearbetning av visst material från filosofie doktorn Sven Hedins expeditioner i det inre Asien åren 1927—34* för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 40,000 kronor.

Till detta ändamål har för vart och ett av budgetåren 1936/40 anvisats ett reservationsanslag av 50,000 kronor. Av riksdagens skrivelse nr 326/1936 framgår, att riksdagen ansett, att staten bör bidraga med ungefär hälften av de till 600,000 kronor beräknade kostnaderna för ifrågavarande arbeten samt att det beräknade totalbeloppet av statsmedel, 300,000 kronor, bör fördelas på sex år. *Vetenskapsakademien* har tillstyrkt en av Hedin gjord framställning om oförändrat anslag till detta ändamål. Sedermera har akademien beretts tillfälle inkomma med utredning rörande möjligheterna att nedbringa detta anslag för budgetåren 1939/41. Av akademiens i anledning härav avlätna skrivelse framgår, att en reduktion av anslaget för budgetåret 1939/40 med 8,000 kronor vore möjlig under förutsättning, att nödiga utgifter till motsvarande belopp kunde skjutas över till budgetåret 1940/41. Om nöden krävde en reduktion jämväl för sistnämnda budgetår, ville akademien framhålla, att en reduktion med mer än 4,000 kronor skulle äventyra för mycket.

Departementschefen har erinrat, att enligt den till 1939 års riksdag avlätna propositionen nr 79 förutsatts, att av statsfinansiella skäl av det för innevarande budgetår anvisade anslaget ett belopp av 10,000 kronor icke skulle under nämnda budgetår tagas i anspråk. För nästa budgetår borde anvisas enahanda belopp som under budgetåret 1939/40 stode till förfogande, eller 40,000 kronor.

Utskottet har övervägt möjligheterna att för nästa budgetår vidtaga en större anslagsbeskärning än den av Kungl. Maj:t föreslagna. Enligt vad utskottet under hand inhämtat, har vetenskapsakademien avsett att av det av Kungl. Maj:t äskade anslaget disponera ett belopp av omkring 4,000 kronor till tryckning av vissa färdigställda manuskript; återstående 36,000 kronor vore avsedda för utgifter av organisatorisk art och för redan kontrakterad tryckning. En begränsning av anslaget för nästa budgetår till sistnämnda belopp synes alltså kunna ske utan risk för att någon av de nu med ifrågavarande bearbetning sysselsatta vetenskapsmännen nödgas avbryta sitt arbete. Vid sådant förhållande och då utskottet med hänsyn till rådande läge finner det naturligt, att det av statsmakterna för ifrågavarande ändamål i utsikt ställda bidraget utskiftas på ett större antal budgetår än tidigare beräknats, finner sig utskottet böra förorda en sänkning av det av Kungl. Maj:t för ifrågavarande ändamål äskade beloppet med 4,000 kronor eller alltså till 36,000 kronor.

Utskottet.

Utskottet hemställer förty,

att riksdagen må såsom *Bidrag till bearbetning av visst material från filosofie doktorn Sven Hedins expeditioner i det inre Asien åren 1927—34* för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 36,000 kronor.

Diverse.

216:o) **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Uppsala universitets delfond. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Lunds universitets delfond. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Karolinska sjukhusets delfond.** Beträffande vad Kungl. Maj:t (punkt 219) föreslagit riksdagen i fråga om anslag till förevarande ändamål avgiver utskottet senare under riksdagen utlåtande, vilket härmed

anmäles.

217:o) **Ersättning till statens domäners fond för upplåten mark.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 220, sid. 279 och 280), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom *Ersättning till statens domäners fond för upplåten mark* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 2,500 kronor.

218:o) **Skandinavisk bibliotekarie vid nordiska avdelningen av S:te Genevièvebiblioteket i Paris.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 221, sid. 280), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Skandinavisk bibliotekarie vid nordiska avdelningen av S:te Genevièvebiblioteket i Paris* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 1,500 kronor.

219:o) **Sveriges anslutning till baltisk-geodetiska kommissionen.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 222, sid. 280 och 281), vilket innebär en anslagshöjning med 100 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Sveriges anslutning till baltisk-geodetiska kommissionen* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 2,100 kronor.

220:o) **Sveriges anslutning till vissa internationella vetenskapliga sammanslutningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 223, sid. 281), vilket innebär en anslagsminskning i besparingssyfte med 1,200 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Sveriges anslutning till vissa internationella vetenskapliga sammanslutningar* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 7,300 kronor.

221:o) **Bidrag till svenska institutet i Rom m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 224, sid. 282 och 283) föreslagit riksdagen att såsom Bidrag till svenska institutet i Rom m. m. för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 43,000 kronor.

Av statsrådsprotokollet inhämtas bland annat:

Till institutet utgick under åren 1929/38 statsunderstöd huvudsakligen av lotterimedel. Från och med budgetåret 1938/39 har bidraget uppförts såsom anslag å åttonde huvudtiteln, för innevarande budgetår bestämt till 55,000 kronor.

Statskontoret har yttrat: Till föreståndarens avlöning hade för innevarande budgetår anvisats 13,125 kronor, därav 9,000 kronor i lön och 4,125 kronor i ortstillägg. Då institutets föreståndare docenten E. Gjerstad numera utnämnts till professor och sålunda ny innehavare av befattningen komme att förordnas, syntes en omreglering av de föreståndarens tillkommande avlöningsförmånerna lämpligen kunna omedelbart vidtagas. Därest i samband med inflyttningen i institutets nybyggnad åt föreståndaren komme att upplåtas fri bostad jämte fritt bränsle, lyse och vatten, måste statskontoret ifrågasätta, om ortstillägg längre borde utgå.

Då under nu rådande förhållanden medel enligt statskontorets mening icke borde ställas till förfogande för studieresa till Grekland, syntes den under omkostnader upptagna posten å 2,100 kronor till reseersättningar böra bestämmas till 500 kronor. Delposten å 3,200 kronor till expenser (bränsle, lyse m. m.) torde böra höjas till förslagsvis 5,000 kronor. Det under anslagsposten å 9,500 kronor till övriga utgifter anvisade bidraget å 4,000 kronor till biblioteket syntes kunna reduceras till hälften och nämnda anslagspost, med beaktande av att hyresbidraget å 3,000 kronor bortföлле, sålunda bestämmas till 4,500 kronor. Enligt statskontorets mening borde av statsfinansiella skäl stipendieanslaget (24,075 kronor) i sin helhet besparas. Om vidare till Kungl. Maj:ts förfogande ställdes ett belopp av 500 kronor (nu 3,000 kronor), torde anslaget kunna bestämmas till (9,000 + 500 + 5,000 + 4,500 + 500 =) 19,500 kronor, alternativt 21,500 kronor, om ortstillägg befunnas böra utgå.

Departementschefen har — under erinran, att enligt vad i propositionen nr 79 till 1939 års urtima riksdag förutsatts av innevarande budgetårs anslag ett belopp av inalles 7,000 kronor skulle inbesparas — anfört, att en ytterligare anslagsbeskränning syntes för nästa budgetår böra av statsfinansiella skäl vidtagas. Det torde dock icke vara välbetänkt att i sådant syfte ifrågasätta åtgärder, som kunde omöjliggöra eller avsevärt försvåra institutets fortsatta verksamhet. Av denna anledning kunde departementschefen icke biträda statskontorets förslag om indragande av hela det för stipendier avsedda anslagsbeloppet. En beskränning av de nu utgående stipendiebeloppen och indragning av vissa av dessa belopp torde emellertid vara möjlig. Departementschefen förutsatte att härutöver sådana besparingar i övrigt kunde vidtagas, att utgifterna kunde hållas inom ramen av ett statsbidrag av 43,000 kronor, innebärande en anslagsminskning med 12,000 kronor.

Utskottet.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår har statskontoret ifrågasatt att anslaget för nästa budgetår skulle bestämmas till 19,500 kronor, alternativt 21,500 kronor. Departementschefen har icke ansett sig kunna biträda ett så radikalt förslag utan förordat, att anslaget skulle nedskäras från 55,000 kronor med 12,000 kronor till 43,000 kronor. Utskottet delar departementschefens uppfattning om att det icke torde vara välbetänkt att nu vidtaga åtgärder, som kunna omöjliggöra eller avsevärt försvåra institutets fortsatta verksamhet. Detta torde dock enligt utskottets mening icke bliva fallet om anslaget undergår någon ytterligare reduktion utöver vad Kungl. Maj:t föreslagit. I nuvarande statsfinansiella läge anser utskottet det befogat att föreslå en sänkning av anslaget till 40,000 kronor, vilket belopp avsevärt överstiger statskontorets beräkningar och i huvudsak ansluter sig till Kungl. Maj:ts förslag. Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att i sinom tid fastställa stat för institutet, varvid bör närmare övervägas i vad mån de särskilda i institutets stat uppförda posterna böra nedbringas, i samband varmed även torde böra prövas om ortstillägg i fortsättningen bör tillkomma institutets föreståndare.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,
att riksdagen må såsom *Bidrag till svenska institutet i Rom m. m.* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 40,000 kronor.

222:o) **Bidrag till skandinaviska konstnärsföreningen i Rom.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 225, sid. 283), vilket innebär en anslagsminskning i besparingssyfte med 500 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom *Bidrag till skandinaviska konstnärsföreningen i Rom* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 500 kronor.

223:o) **Bidrag till Institut d'études scandinaves vid Paris universitet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 226, sid. 283 och 284), vilket innebär en anslagsminskning i besparingssyfte med 600 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom *Bidrag till Institut d'études scandinaves vid Paris universitet* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 1,400 kronor.

224:o) **Upphållande vid universitetet i Tartu av en professur i svenska språket och litteraturen.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 227, sid. 284), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må för *Upphållande vid universitetet i Tartu av en professur i svenska språket och litteraturen* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 8,500 kronor.

225:o) **Understöd åt svenska läroverket i Hapsal.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 228, sid. 284), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom *Understöd åt svenska läroverket i Hapsal* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 12,000 kronor.

226:o) **Understöd åt svenska folkhögskolan i Estland.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 229, sid. 284 och 285), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom *Understöd åt svenska folkhögskolan i Estland* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 7,000 kronor.

227:o) **Befrämjande av internationellt-kulturellt samarbete genom studentutbyte.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 230, sid. 285), vilket innebär en anslagsminskning med 14,000 kronor huvudsakligen betingad av de nuvarande internationella förhållandena, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Befrämjande av internationellt-kulturellt samarbete genom studentutbyte* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 18,000 kronor.

228:o) **Bidrag till svenska kommittén för nordiskt-akademiskt samarbete.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 231, sid. 285 och 286), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom *Bidrag till svenska kommittén för nordiskt-akademiskt samarbete* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 5,000 kronor.

229:o) **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 232, sid. 286 och 287), vilket innebär en anslagsminskning i besparingssyfte med 110,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 140,000 kronor.

230:o) **Extra utgifter.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 233, sid. 287), vilket innebär en anslagsminskning i besparingssyfte med 30,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Extra utgifter* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 120,000 kronor, dock att i anslaget må göras den jämkning, som erfordras för avjämnande av huvudtitelns slutsumma.

231:o) **Provisorisk avlöningsförstärkning åt vissa befattningshavare i statens tjänst.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 234, sid. 287 och 288), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Provisorisk avlöningsförstärkning åt vissa befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 25,000 kronor.

232:o) **Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst. Dyrtidstillägg åt lärare vid vissa statsunderstödda undervisnings- m. fl. anstalter.** Beträffande vad Kungl. Maj:t (punkt 235 och 236) föreslagit riksdagen i fråga om anslag till förevarande ändamål avger utskottet senare under riksdagen utlåtande, vilket härmed anmäles.

233:o) **Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 237, sid. 288), vilket innebär en anslagsminskning med 20,000 kronor till följd av den minskade belastningen, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 280,000 kronor.

234:o) **Barntillägg åt vissa lärare vid statsunderstödda kommunala läroanstalter.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 238, sid. 289 och 290), vilket innebär anvisande av ett särskilt anslag till förevarande ändamål, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Barntillägg åt vissa lärare vid statsunderstödda kommunala läroanstalter* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 1,100,000 kronor.

235:o) **Reglering av vissa kursförluster.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 239, sid. 290 och 291), vilket innebär en anslagsminskning med 10,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Reglering av vissa kursförluster* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 12,000 kronor.

Stockholm den 8 mars 1940.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS RÅSTOCK.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit från första kammaren: herrar *Gustafsson* i Benestad, *Nilsson* i Malmö, *Johansson* i Fredrikslund, *Oscar Olsson*, *Nilsson* i Landeryd, *Pauli*, *Andrén*, *Ström* i Lidköping, *Heiding*, *Lindström*, *Larsson* i Varberg, *Boman* och *Bergman*; samt

från andra kammaren: herrar *Rdstock*, *Eriksson* i Stockholm, *Danielsson*, *Persson* i Falla, *Jonsson* i Eskilstuna, *Andersson* i Prästbol, *Närlinge*, *Holmdahl*, *Andersson* i Södergård, *Mårtensson*, *Wallentheim* och *Viklund*;

dock att

vid behandlingen av punkterna 138:o)—197:o) och 210:o)—235:o) i stället för herr *Bergman* deltagit herr *Andersson* i Fältenborg.

Reservationer:

vid *punkt 30:o)* (Bidrag till kulturhistoriska museet i Lund) av herr *Nilsson* i Malmö;

vid *punkt 63:o)* (Teaterrådet) av herrar *Nilsson* i Landeryd, *Bergman*, *Danielsson* och *Närlinge*, vilka ansett att utskottets yttrande och förslag bort erhålla följande lydelse:

»Teaterrådet, vars nödvändighet redan från början varit omstridd, synes i varje fall under nuvarande extraordinära förhållanden och vanskliga statsekonomiska läge utan större olägenhet kunna undvaras. Enligt vad utskottet inhämtat har teaterrådet under sistförflutna år haft fem sammanträden, och ärendena synas närmast hava gällt frågor rörande ansökningar om anslag ur lotterimedel, ärenden som torde kunna på tillfredsställande sätt beredas utan någon statsfinanserna belastande apparat.

På grund av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må avslå Kungl. Maj:ts förslag angående anvisande för budgetåret 1940/41 av ett anslag å 7,000 kronor till Teaterrådet»;

vid *punkt 198:o)* (Bidrag till undervisnings- och upplysningsverksamhet m. m. för nykterhetens främjande) av herrar *Oscar Olsson*, *Ström* i Lidköping, *Bergman*, *Eriksson* i Stockholm, *Danielsson* och *Andersson* i Södergård, vilka ansett att utskottets yttrande och förslag bort i nedan angivna delar hava följande lydelse:

»Utskottet anser — — — (= utskottet) — — — 25,000 kronor. Med anledning — — — (= utskottet) — — — uppföras med (224,800 + 25,000 =) 249,800 kronor. I anslutning — — — (= utskottet) — — — skall äga fördela det, (= utskottet) — — — i allmänhet. Hävid torde dock böra iakttagas, att de av utskottet ovan angivna synpunkterna bliva beaktade och att de

organisationer, som åtnjuta bidrag för studie- och ungdomsverksamhet, lämpligen icke böra få dessa bidrag nedskurna med större belopp än förslagsvis tio procent.

På grund av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och ovannämnda av herr Bergman m. fl. och herr Olsson i Gävle m. fl. väckta motioner (I: 67 och II: 118) såsom *Bidrag till undervisnings- och upplysningsverksamhet m. m. för nykterhetens främjande* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 249,800 kronor»;

vid *punkt 208:o*) (Understöd för utgivande av tidskrifter, lärda verk och läroböcker) av herrar *Nilsson* i Landeryd, *Pauli*, *Andrén*, *Holmdahl* och *Wallentheim*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag;

vid *punkt 215:o*) (Bidrag till bearbetning av visst material från filosofie doktorn Sven Hedins expeditioner i det inre Asien åren 1927—34) av herrar *Johansson* i Fredrikslund, *Nilsson* i Landeryd, *Andersson* i Fältenborg, *Pauli*, *Andrén*, *Holmdahl* och *Wallentheim*, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort i nedan angivna delar erhålla följande lydelse:

»Utskottet har — — — (= utskottet) — — — sitt arbete. Då emellertid Kungl. Maj:ts förslag i och för sig innebär en kraftig anslagsreduktion och då, enligt vad utskottet erfarit, de för tryckning färdigställda arbetena delvis anses vara av stor betydelse för den fortsatta bearbetningen, har utskottet, som för övrigt utgår ifrån, att en medelsbegränsning nu endast innebär ett uppskov med anvisande av det för ändamålet av statsmakterna i utsikt ställda bidraget, icke velat ifrågasätta en längre gående anslagsminskning än den av Kungl. Maj:t föreslagna.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må såsom *Bidrag till bearbetning av visst material från filosofie doktorn Sven Hedins expeditioner i det inre Asien åren 1927—34* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 40,000 kronor».